

SUPER

3/2017

Myös matka-ajat

OTETTAVA HUOMIOON
KOTIHOIDOSSA

Hoivakeksinnöt

TEHDÄÄN PIENISSÄ
YRITYKSISSÄ

*55-64-vuotiaiden
naisten*

ALKOHOLIN KULUTUS
KASVAA ENITEN

Suvi Lettoniemi:

PERUSHOITAJA
JA RALLIKARTTURI

*Sote-
uudistuksessa*

*Yritykset
tyhjentävät
pajatson?*

**TOPIAS LINDHOLM
TUNTEE HENGITYKSEN**

24

Edistys ja innovatiivisuus yhdistetään hoiva-asioissakin ihmistyötä korvaaviin laitteisiin.

40

La Carita -palkinnot menivät Vuosaareen ja Kuusamoon.

73

Piia Kukkosen 6-vuotiskuvassa on mukana Elisa Möttönen, joka Pian mielestä on paras työkalu ikinä!

56

Suvi Lettoniemi rakastaa nopeita autoja.

maaliskuu

- 3 Pääkirjoitus 4 Ajankohtaista 5 Puheenjohtajalta 6 Yritykset sote-apajilla 8 Päijät-Hämeen kuntayhtymämalli
9 Uudet kuntapäätäjät soten kimppuun 10 Soveltuvuuskokeista päätös syksyllä 11 Eläkeikä pysynyt samana
12 Maaliskuun lyhyet 13 Näin vastattiin, Lehtikatsaus 14 Lähi- ja perusruokaa: Leenan supersinappi
KANNESSA 16 Topias Lindholmin työpäivä 21 Digitaalisuus tuli päiväkoteihin 23 Matka-aika huomioitava kotihoidossa
24 Hoivakeksinnöt tehdään pienissä yrityksissä 28 Tukea vaativa lapsi huomioitava heti 29 Kasvattajan rooli
leikeissä 30 Vanhuksillekin maistuu viina 34 Sirkka-Liisa Kivelän kolumni 36 Päivä vanhustyössä puhutti päättäjiä
37 Villivihannekset 2/5: Vuohenputki 38 Eurooppalaista edunvalvontaa 40 La Carita -palkinnot Kuusamoon ja
Helsingin Vuosaareen 42 SuPerin Opintopäivät 2017 46 Hyvä hoitaja on ystävällinen 47 Palasia sieltä täältä
48 Meidän juttu: tervehtiminen on perusasia 50 Facebook-kommentteja päättäjien työpäivästä
51 Tukea aikuisopiskeluun 52 Edunvalvontayksikkö tiedottaa: oikeusapu 2016 54 Superristikko 55 Paras juttu
56 Ralli on Suvi Lettoniemen harrastus 60 Jäsenyksen palvelukortti 61 Hanna Jokisen pakina
62 Työttömyyskassa tiedottaa 69 Superkulttuuria 70 Kuulumisia 73 Anna kiitos kollegalle
74 Luonnossa 75 P.S. Orimattilasta

SUPER

64. vuosikerta
Tilaushinta 56 €/vuosi
Aikakauslehtien Liiton jäsen

JULKAISIJA

Suomen lähi- ja perushoitajaliitto
Ratamestarinkatu 12
00520 Helsinki
Fax 09 2727 9120

PÄÄTOIMITTAJA

Leena Lindroos 09 2727 9174

TAITTAVA TOIMITTAJA

Jukka Järvelä 09 2727 9178

TOIMITTAJAT

Elina Kujala, ma. 09 2727 9219
Sonja Kähkönen 09 2727 9175
Minna Lyhty 09 2727 9176
Marjo Sajantola 09 2727 9173
Minna Seppä, ma. 09 2727 9193
Henriikka Hakkala perhevapaalla

VIERAILEVAT KIRJOITTAJAT

Antti Vanas

KANNEN KUVA

Topias Lindholmin kuvasi Jukka Järvelä

ULKOASU

Eyekraft Oy ja Jukka Järvelä

PAINOS

93 200

ILMOITUKSET

Katriina Alfa 09 2727 9298

OSOITTEENMUUTOKSET

Jäsenet: jäsenrekisteri 09 2727 9140
Tilatut: toimitus 09 2727 9298

KIRJAPAINO

 punamusta

ISSN 0784-6975

VASTUUT JA
HAASTEET

Pakinoitsijamme Hanna Jokinen nostaa esiin tärkeän aiheen. Kun puhutaan siitä, että superilaiset eivät saa tehdä koulutuksensa mukaisia työtehtäviä, harvoin muistetaan, että joukossa on myös heitä, jotka itse eivät halua ottaa vastuuta hankaliksi kokemistaan toimista. Hanna korostaa, että ei tule antaa puolta tuumaakaan periksi sellaisten tehtävien hoitamisessa, joiden tekemiseen lähi- ja perushoitajan koulutus antaa täydet valmiudet. Vaikeaksi koettuja tehtäviä voi toki opetella ja kerrata, tai pyytää sparrausta kollegalta, jos tuntee olonsa epävarmaksi. Mutta täytyy myös sietää ajoittaista omalle epämukavuusalueelle siirtymistä. On tärkeää olla itse ylpeä omasta osaamisestaan ja tulla arvostetuksi juuri sen kautta: superilaiset eivät koskaan ole ”vain” lähihoitajia.

Kansijutussamme lähihoitaja Topias Lindholm kertoo omasta vastuustaan. Hän on hengityshalvauspotilas Viki Vehviläisen hoitaja ja työskentelee tämän kotona. Topias uskoo, että lähihoitajalle ei löydy mistään yhtä vastuullista työpaikkaa – ja juuri siksi hän viihtyy työssään. Työ on pitkälti tietotekniikkaan pohjautuvaa ja myös sen kehittäminen antaa tehtäviin omat innostavat haasteensa. Kirjaimellisesti Vikin henkivartijana toimivan Topiaksen työpäivästä kertova juttu alkaa sivulta 16.

Vielä muutama sana tämänkertaisesta harrastajastamme. Tampere-lainen perushoitaja Suvi Lettoniemi toimii rallia ajavan miehensä Markon kartturina. Harrastus tuli elämään miehen myötä, ja jo parinkymmenen vuoden ajan on vapaa-ajalla riittänyt vauhtia ja vaarallisia tilanteita. Lettoniemet osallistuvat muutamaan kilpailuun vuosittain. Rallia ajetaan kesällä ja talvella, rospuuttoaikana tiet eivät menoa kestä. Talvirallista on itsellänikin pieni kirpaiseva kokemus. Nuorena paikallislehden toimittajana sain komennuksen kyseistä urheilulajia kuvaamaan. Toki menin, rämmin lumisilla tienpenkoilla ja napsin roppakaupalla kuvia. Mutta lehteen ne eivät päätyneet, sillä kuvissa näkyi vain pakkasessa linssin eteen huurustunutta hengitysilmaa! ■

leena.lindroos@superliitto.fi

Kalenteri

MAALISKUU

8.3.	Kansainvälinen naistenpäivä
14.3.	Kehittyvä Vanhustyö, Oulu
21.3.	Kansainvälinen Downin syndrooma -päivä
25.3.	Päijät-Hämeen Varhaiskasvattaja, Lahti
26.3.	Kesäaika alkaa

HUHTIKUU

2.4.	Maaailman autismitietoisuuden päivä
7.4.	Maaailman terveystietä (WHO)
21.-23.4.	Lapsimessut, Helsinki
27.4.	Kehittyvä Vanhustyö, Tampere
28.4.	Maaailman työturvallisuus- ja työterveyspäivä (ILO)

KOULUTUKSET

7.3.	Ammattiosaston kotisivut kuntoon, Helsinki, SuPer
8.-9.3.	Osaava sihteeri, Helsinki, SuPer
15.-16.3.	Pätevä puheenjohtaja I, Helsinki, SuPer
16.3.	Saattohoitokoulutus, Espoo, Super
28.3.	Tehoa taloudenhoitoon, Helsinki, SuPer
29.3.	Onnistunut kokous, Helsinki, SuPer
30.-31.3.	SuPer-Opojen kehittämisspäivät, Vantaa, SuPer
4.-5.4.	Svenska studiedagar, Tammerfors, SuPer
5.-6.4.	Aktiivinen ammattiosasto II, Helsinki, SuPer
21.-23.4.	SuPer-Nuoret Laineilla, Hki-Tukholma-Hki, SuPer

Kunnat repineet säästöjä hoitajien kustannuksella

Silja Paavola ei hyväksy keinoja, joilla kuntataloutta on vahvistettu.

Lähi- ja perushoitajia on ennenkuulumaton määrä työttömänä, eläkkeelle jäävien tilalle ei palkata uusia työntekijöitä eikä määräaikaista työsuhteita jatketa. Myös kieltä palkata sijaisia on hyvin yleistä. Paavola onkin huolissaan työssä olevien hoitajien ylikuormittamisesta.

Kotihoidossa, vanhusten palveluasumisessa, vanhainkodeissa ja varhaiskasvatuksessa on huutava pula työntekijöistä. Kotihoidossa asiakasmäärät ovat kasvaneet, mutta henkilöstöä ei ole lisätty.

Varhaiskasvatuksessa on suurennettu ryhmäkokoja eli tarkoituksellisesti heikennetty hoidon ja kasvatuksen laatua. Tämä on myös lisännyt työttömyyttä. Työssä olevien työkuorma on kasvanut merkittävästi.

Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen on kiittänyt blogissaan *Kuntien talous on tervehtymässä* kuntasektoria siitä, että hallitus on saavutta-

nut kuntataloutta koskevat tavoitteensa.

Tilastokeskus julkisti arvionsa kuntatalouden tilinpäätöksistä vuodelta 2016. Kuntatalous on vahvistunut 450 miljoonalla eurolla ja tulos kokonaisuuksena on ylijäämäinen 840 miljoonaa euroa.

Lähihoitajien työttömyysaste on nyt jo 5,5 prosenttia. Silja Paavola on erittäin huolissaan kehityksestä. Sote-uudistuksen myötä toimintaa saatetaan tehostaa entisestään, jolloin työttömyys vain jatkaa kasvuaan.

SIETOKYKY YLITTYNYT

Helmikuussa julkistetun Kunta10-tutkimuksen mukaan puolella lähihoitajista ja hoitajista työmäärä on lisääntynyt yli sietokyvyn. Vain luokanopettajilla luku oli hieman korkeampi.

Kodinhoitajista ja lähihoitajista 60 prosenttia uskoi jatkavansa eläkeikään saakka. Vain palomiehillä ja keittiöapulailla luku oli pienempi.

Yli kolme päivää kestäviä sairauslomia oli eniten lähihoitajilla ja kodinhoitajilla. ■

NYT ON AIKA

- ▶ Tutustua Lääkehoidon teemapäivään www.laakehoidonpaiva.fi 16.3.
- ▶ Ilmoittautua SuPer-Nuoret laineilla koulutusristeilylle 21.-23.4.
- ▶ Tutustua kuntavaaliehdokkaisiin ja äänestää 9.4. Ennakkoäänestys kotimaassa 29.3.-4.4. www.vaalit.fi
- ▶ Lähteä Lapsimessuille Helsingin Messukeskukseen 21.-23.4.
- ▶ Viettää SuPer-Nuorten viikkoa 10.-19.3. Ammattiosastot järjestävät nuorten tapahtumia viikolla 11.
- ▶ Osallistua ammattiosaston kevätkokoukseen ja oman alueen jäseniltaan.
- ▶ Päivittää omat jäsentiedot.
- ▶ Valmistella ammattiosaston vuosikertomus ja tilinpäätös.
- ▶ Siirtää kelloja tunti eteenpäin 26.3.

Kuka määrittää, mitä saat tehdä?

Nuori, alle kolmekymppinen nainen oli ollut kolme vuotta lapsen syntymän takia poissa työpaikalta ja palasi sinne innostusta uhkuen. Vanhempainvapaallaan hän oli hankkinut ammatillista lisäosaamista. Hämmästyks oli suuri, kun hän huomasi, miten työnkuva oli kaventunut ja kollegoiden määrä vähentynyt. Organisaatio oli päättänyt poistaa monia tehtäviä, jotka aiemmin olivat kuuluneet työhön. Ei ollut enää asiaa lääkehoitoon, haavahoitoon, kotiuttamiseen – tuli tunne, että ammattitaitoa ei saakaan käyttää. Organisaatio oli vain yhtenä päivänä kieltänyt ammatti-ihmisiä tekemästä niitä töitä, joita he osasivat tehdä ja joita olivat aina tehneet.

Tästä kaventuneesta työnkuvasta seurasi, että kollegoiden määrä väheni. Hulluinta oli se, että hoidettavien hoitotarpeet olivat myös muuttuneet roimasti. Tietysti tarvittiin kaikkea entistäkin lääketieteellistä ja sairaanhoidollista osaamista, mutta osastolla olevat potilaat tarvitsivat päivittäisissä toimis- saan ja kuntoutuksessa myös aiempaa enemmän apua. Kaveria parityöskente- lyyn ei kuitenkaan enää ollut, vaan työt piti tehdä yksin.

Kun luin tätä jäsenen tekstiä, mietin, miten kauan pitää yhden ammat- tikunnan taistella siitä, että saa tehdä koulutustaan vastaavaa työtä. Ja siitä, että työnantajat myös sen koulutuksen tuntevat. Tämä oli siis vain yksi kerto- mus yhdeltä osastolta, mutta ikävä kyl- lä näitä on paljon.

Jo muutaman vuoden olen seu- rannut henkilöstösuunnitelmia. Niis- sä todetaan, että kaikkien ammatilli- nen osaaminen on otettava käyttöön. Silti edelleen on työpaikkoja, joissa ra- joitetaan superilaisten osaamista. Tä-

mä hukkaputki on nyt saatava tukittua. Tutkinnon tuomaa ammatillista osaa- mista on kaikkien työnantajien hyö- dynnettävä. Luulisi jopa, että se olisi kaikille ihan päivänselvää. Sotessa kaa- vailtu kolmen miljardin säästötavoite on niin suuri raha, että kaikki keinot, jotka auttavat sen saavuttamisessa, olisi huomioitava. Kaikilla superilaisilla on toisen asteen sosiaali- terveydenhuol- lon ja kasvatuksen ammatillinen tut- kinto. Sitä on uudistettu ja kehitetty kouluttajien ja työnantajien kanssa yh- teistyössä. Eli tutkinto vastaa juuri niitä ammattitaitovaatimuksia, joita nyt pe- räänkuulutetaan.

Kukaan ei ole kaiken oppinut am- mattilainen koulusta tullessaan, mutta kun työpaikalla on eri-ikäisiä kollego- ja, sanonta *työ opettaa* pitää paikkansa. Oletan, että tätä asiaa joudutaan vielä tahkoamaan, mutta nyt on myös mah- dollista nostaa työpaikoilla ja työryh- missä asiaa enemmän esille. Olkaamme ammattiylpeitä ammatillisesta osaa- mistamme. Vaaditaan, että saamme teh- dä niitä töitä, joihin olemme koulutus- ta saaneet! Emme karsasta mitään työ- tä, mutta emme myöskään hyväksy or- ganisaation omia toimia, joissa superi- laisten osaamista aliarvioidaan ja siksi toimet muutetaan.

Sotessa käsitellään nyt monia asioita hallintomallien lisäksi. Juuri nyt sote- alueilla käydään eri projekti- ja työ- ryhmässä kovaa mietintää, miten pal- velut järjestetään. Käydään keskuste- luja ja neuvotteluja siitä, mitä toimin- not ovat, miten johdetaan, millaisilla johtajilla ja mitkä ovat eri ammattien työnkuvat. Tavoitteena on, että on lop- puvuonna 2018 olisi kohtalaisen selvää, miten asioita hoidetaan.

Näissä eri työryhmissä on myös su- perilaisia, joiden työ on todella tärkeää.

Meidän on nostettava enemmän esil- le superilaisten osaamista. Liitto tekee paljon, ja auttaa aina tarvittaessa, mut- ta se ei riitä. Tarvitaan myös paikallis- ta toimintaa ja edunvalvontaa. Yhdessä olemme enemmän! ■

Terveisin,

Silja

SuPerin Jussi Salo:

Yritykset tyhjentävät sote-pajatson

TEKSTI MINNA SEPPÄ KUVITUS JOONAS VÄÄNÄNEN

SuPer pelkää kermankuorinnan lähtevän käsistä. Myös olematon valvonta arveluttaa.

SuPer näkee sote-uudistuksen valinnanvapaussmallissa selviä riskejä kustannusten kasvuun.

– Palveluiden tarjonnan kasvu lisää niiden kulutusta, ja tarjonta kasvaa, kun valinnanvapaus vuoden 2019 alussa laajenee. Kustannukset nousevat myös siksi, että sote-palveluja tarjoavat yritykset tarvitsevat voittonsa ja markkinointirahansa.

– Lisäksi pelättävissä on, että yksityiset toimijat lähtevät kermankuorintaan, eli haalivat itselleen hyvätuloisia ja terveitä asiakkaita, jolloin niiden saama voitto muodostuu mahdollisimman suureksi, SuPerin kehittämisjohtaja Jussi Salo sanoo.

MUMMOT JA PITKÄAIKAISAIRAAT EIVÄT MAHDU LISTOILLE

Kermankuorinnan mahdollistaa Salon mukaan se, että perustason sote-palveluiden rahoituksesta on valinnanvapausmallissa suunniteltu pääosin kapitaatio-pohjaista. Se tarkoittaa, että maakunnat maksaisivat alueellaan toimiville sote-keskuksille korvauksen sen mukaan, kuinka suurta ihmismäärää ne hoitavat.

Lausunnolla olevan lakiesitysluonnoksen mukaan palveluntuottajien, sote-keskusten, saamasta korvauksesta 80 prosenttia perustuisi niiden hoitaman väestön määrään ja 20 prosenttia tehtyihin toimenpiteisiin. Kansalaiset valitsisivat haluamansa sote-keskuksen listautumalla sen asiakkaaksi.

Salo uskoo, että palveluntuottaja valittaisiin pitkälti tunteella, mainonnan houkuttamina: tavallinen sukankulut-

taja ei osaa vertailla eri toimijoiden tarjoaman hoidon vaikuttavuutta.

– Jos ja kun yritykset haluavat optimoida voittonsa, niiden kannattaa avata listautuminen syksyllä 2018 netissä, ja markkinoida palvelujaan hyvätuloisille, perusterveille ihmisille. Kun listat ovat täynnä, voidaan paljon palveluja käyttäville vanhuksille, pitkäaikaissairaille ja syrjäytyneille myydä ei-oota.

– Tämän jälkeen yritys jää odottamaan maakunnalta tulevia korvauksia, ja jättää vakavammin sairaat potilaat

pääosin maakunnan omistamien yritysten hoidettaviksi. Täydellinen diili, suoranainen kultakaivos. Sitä voisi verrata myös jackpotiin tai kotoisammin pajatson tyhjentämiseen: kolikoita saataa laariin vähällä työllä.

OMAVALVONTA EI RIITÄ

Salo pitää kestäättömänä, että palveluntuottajien määrän kasvaessa valvontaa ollaan jopa höllentämässä nykyisestä. 31. tammikuuta valmistuneen asiakkaan

Epävarmuutta ja haasteita

Hallituksen esitysluonnos laiksi asiakkaan valinnanvapaudesta sosiaali- ja terveyspalveluissa on lausuntokierroksella 28. maaliskuuta asti. SuPer nostaa tulevassa lausunnossaan esiin esimerkiksi seuraavia näkökulmia:

Säästöt ovat epävarmoja. Syyinä tähän on muun muassa sote-keskuksen portinvartijan rooli: perusterveydenhuollon lääkäri on sitä tuottavampi työnantajalleen, eli yritykselle, mitä enemmän hän kirjoittaa lähetteitä julkisin varoin tuotettuun erikoissairaanhoidon.

Palveluintegraatio on haastavaa, sillä monituottajamallissa palvelutuotanto ei ole suoraan hallinnollisen ohjauksen piirissä. Valvonnan puute on johtanut kielteisiin kokemuksiin esimerkiksi Islannissa.

Maaseudun palvelut näivettyvät. Pieniin, suurempien kaupunkien läheisyydessä sijaitseviin taajamiin, joissa on 20 000 asukasta tai vähemmän, ei jää yrityksiä kiinnos-

tavaa asiakaspohjaa, kun osa asukkaista valitsee isomman kaupungin houkuttelevammat palvelut. Pieniin kuntiin jää yksi, palveluiltaan niukka julkinen sote-keskus.

Tietojärjestelmien yhtenäistäminen kestää. Isot ICT-hankkeet maksavat ja vievät aikaa. Kun hyödyt ovat epävarmoja, kannattaako rahaa polttaa ja tietoturva vaarantaa?

Kansalaisten eriarvoisuus voi kasvaa. Valinnanvapaus kannustaa palveluiden tuottajia erilaistamaan palvelujaan. Riskinä on, että palvelut jakautuvat hyvin ja huonosti pärjäävien palveluihin.

Henkilöstön asema heikkenee. Liikkeenluovutuksen periaatteet suojaavat työntekijöitä siirtymävaiheessa, mutta eivät myöhempiä yt-kierroksia vastaan. Kilpailutilanne lisää työsuhteiden epävarmuutta ja painetta siirtymisestä ehdoillaan heikompiin työehtosopimuksiin. Työttömyys kasvaa, ja ostovoima pienenee työssäkäyvilläkin.

ON TODELLA HUOLESTUTTAVAA, ETTÄ PALVELUNTUOTTAJIEN OLETETAAN VALVOVAN ITSE ITSEÄÄN.

valinnanvapautta koskevan lakiluonnoksen yleisperusteluosassa todetaan:

"Hallinnollisen ohjauksen ja kontrollin sijaan palveluja ohjaillaan sopimuksin ja rahoituksella ja rahoitusjärjestelmään mahdollisesti liitettävien kannusteiden. Sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädön rinnalla joudutaan ottamaan huomioon yrityslainsäädännön asettamat vaatimukset.

On myös huomattava, että osa palveluntuottajista (maksu- ja asiakassetelipalvelujen tuottajat, henkilökohtaisella budjetilla toteutettavien palvelujen tuottajat) jäävät kokonaan maakunnan välittömän ohjauksen tavoittamattomiin. Maakunta ei solmi niiden kanssa sopimuksia ei-

kä niihin sovelleta hyväksymismenettelyä, jossa maakunta voisi asettaa niiden toimintaa koskevia ehtoja.

Lähtökohtaoletuksena on, että palvelujen tuottajat toimivat 'oikein' ilman maakunnan välitöntä ohjaustakin. Tästä seuraa huomattavia vaatimuksia palvelujen käyttäjien vastuulle ja valppaudelle ja kyvylle reagoida oikea-aikaisesti palveluissa esiintyviin ongelmiin."

– On todella huolestuttavaa, että palveluntuottajien oletetaan valvovan itse itseään. Jos samaa logiikkaa noudatettaisiin tieliikenteen nopeusvalvonnassa, jäisi niin ylinopeuden toteaminen kuin sakon maksaminenkin yksittäisen autoilijan omantunnon varaan. ■

Tukipalvelujen hinnoissa suuria eroja kunnittain

Kunnat päättävät tukipalvelujen maksuista itsenäisesti, joten niissä on isoja eroja. Kotiin toimitetun aterian hinta on eri kunnissa 5–11 euroa, kauppapalvelun kertamaksu on 3–20 euroa ja päiväkeskustoiminnan maksu 7–23 euroa kerralta. Lisäksi maksuja peritään muun muassa turvapalveluista ja vaatehuollosta. Asiakasmaksukäytännöt muuttuvat sote-uudistuksen vuoksi, mikä parhaimmillaan yhdenmukaistaa maksuja, mutta saattaa johtaa myös maksujen korotuksiin joissain kunnissa. Vaarana on, että korkea hinta estää palveluihin hakeutumisen ja eriarvoisuus palvelujen saamisessa kasvaa.

Yksityiset tuottavat lähes puolet palveluasumisesta

Ikääntyneiden tehostetussa palveluasumisessa olevista 48 prosenttia asui yksityisten ylläpitämissä toimipaikoissa. Suurimman osan palveluista ostavat kunnat ostopalveluna asiakkailleen. Vuoden 2015 lopussa tehostetussa palveluasumisessa asui 39 867 henkilöä. Asiakasmäärä nousi edellisestä vuodesta seitsemän prosenttia. Ikääntyneiden ympärivuorokautinen hoiva järjestetään yhä useammin laitoshoidon sijaan tehostettuna palveluasumisena. Laitoshoidtoa annetaan terveyskeskusten vuodeosastoilla ja vanhainkodeissa. Vuoden 2015 lopussa ikääntyneiden palveluita sai 11 prosenttia 65 vuotta täyttäneistä, 22 prosenttia 75 vuotta täyttäneistä ja 44 prosenttia 85 vuotta täyttäneistä.

Päijät-Häme luottaa kuntayhtymään

TEKSTI MINNA SEPPÄ

Haussa on rakenne, joka toimisi maakuntapohjaisessa sote-mallissakin.

Päijät-Hämeessä aloitti vuodenvaihteessa uusi, liki 8 000 työntekijän sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden kuntayhtymä. Hyvinvointiyhtymä jakautuu neljään eri toimialaan: terveys- ja sairaanhoitopalvelut, ikääntyneiden palvelut ja kuntoutus, perhe- ja sosiaalipalvelut sekä strategia- ja tukipalvelut. Lisäksi kuntayhtymään kuuluvat ympäristöterveyskeskus sekä sosiaalialan osaamiskeskus, Verso-liikelaitos ja laboratorioliikelaitos.

Tavoitteina ovat hoidon laadun ylläpito ja kustannussäästöt.

– Toimintoja järjestelemällä päästään isompiin yksiköihin, joissa voidaan tehdä nykyistä enemmän moniammatillista yhteistyötä, Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän superilainen pääluottamusmies Tuula Nieminen sanoo.

Säästötavoite on tänä vuonna 19 miljoonaa euroa, noin kolme prosenttia kuntayhtymän koko budjetista.

ERIKOISLÄÄKÄREITÄ TERVEYSASEMILLA

Yksi esimerkki kuntayhtymän kehityshankkeista on maaliskuun loppuun mennessä toteutettava vuodeosastouudistus: neljästä maalaiskunnasta lakkautetaan terveyskeskusten vuodeosastot, joiden toiminta keskitetään Lahteen, Hollolaan ja Orimattilaan. Myös vanhainkodit lakkautetaan. Niiden potilaat siirretään palveluasumisyksiköihin, joiden paikoista osa ostetaan yksityisiltä toimijoilta.

– On hienoa, että halutaan pois liiasta laitostaisuudesta, mutta sen pitää merkitä myös satsauksia kotihoitoon ja kotisairaalaan. Kotihoito toimii jo nyt ääriajoilla.

KOLME ORGANISAATIOTA YHTEN

Päijät-Hämeen hyvinvointiyhtymä muodostettiin kolmesta organisaatiosta:

- Päijät-Hämeen sotekuntayhtymä: Hartola, Iitti, Orimattila, Myrskylä, Pukkila, Sysmä ja Nastola, nykyisin osa Lahtea, sekä Päijät-Hämeen keskussairaala.
- Peruspalvelukeskus Oiva: Asikkala, Hollola, Kärkölä ja Padasjoki.
- Lahden kaupungin sote-palvelut.
- Sysmä jäi kokonaisuudesta pois ulkoistaessaan sote-palvelut vuoden alusta.

MARKKU LEHKOINEN/PÄIJÄT-HÄMEEN HYVINVOINTIYHTYMÄ

– On luvattu, että kenenkään palkka ei muutoskassa pienene, mutta uusiin työntekijöihin harmonisaatio vaikuttaa, Tuula Nieminen sanoo.

Päijät-Hämeessä on kehitetty erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon integraatiota vuodesta 2007, jolloin Päijät-Hämeen sotekuntayhtymä perustettiin.

– Meillä on esimerkiksi aluekardiologin virka. Aluekardiologi muun muassa toimii oman erikoisalansa perusterveydenhuoltoon jalkautuvana opetus-, konsultaatio- ja hoitoketjuista vastaavana lääkärinä ja tekee samalla osan työpanoksestaan erikoissairaanhoidossa.

YHTENÄISTETTÄVÄÄ RIITTÄÄ

Nykyinen kuntayhtymä on toiminnassa vuoden 2018 loppuun, jonka jälkeen Päijät-Hämeessäkin siirryttäneen maakuntamalliin.

– Ideaalitilanteessa siirretään nykyinen kuntayhtymä-rakenne maakunnan alle, ja liitetään siihen Heinola. Henkilöstön pelkona ovat mahdolliset yhtiöittämiset.

Hyvinvointiyhtymän käynnistys on ollut haasteellista tiukan viiden kuukauden aikataulun vuoksi.

– Pakko kuitenkin ajatella, että tämä on myös mahdollisuus uudistaa vanhoja käytänteitä.

Uuden yhtymän henkilöstölinjauksia työstävällä työryhmällä on paljon tehtävää alkaen uusista ohjeista, jotka koskevat muun muassa sairauspoissaoloja ja työaikaa. Lisäksi valmisteltavana ovat esimerkiksi palkkaharmonisaation ja työn vaatavuuden arvioinnin aikataulu, palkitsemiskäytäntöjen yhtenäistäminen, varahenkilöstöä ja keikkailua koskevat linjaukset sekä työaikamuotojen yhtenäistäminen. ■

Kuntavaaleissa päätetään myös hoitajien työpaikoista

TEKSTI JUKKA JÄRVELÄ

Kenet haluat tekemään sote-päätöksiä? Tähän voit vaikuttaa äänestämällä kuntavaaleissa.

SuPerin puheenjohtaja Silja Paavola korostaa kuntavaalien tärkeyttä kaikille su-
perilaisille.

Vaaleissa valitaan henkilöitä, jotka päättävät superilaisten tulevista työolosuhteista. Valtuuston koostumuksella on vaikutusta siihen, miten kunnassa viedään sotea eteenpäin vuosina 2018–2019. Vuonna 2019 sote alkaa toimia maakuntatasolla, jossa päättäjinä toimii myös nyt valittavia kuntavaltuutettuja.

– Nyt valittavat valtuutetut miettivät kahden vuoden ajan, miten sote toteutuu paikallistasolla. He valitsevat ne paikat, joissa sairaat, vanhukset, lapset, mielenterveyspotilaat ja muut hoidetaan. He päättävät osaltaan, missä me superilaiset työskentelemme.

Paavolan mukaan jokaisen superilaisen kannattaa äänestyspäätöstä tehdessään miettiä, miten oman alueen poliitikot vievät eri toimialojen asioita eteenpäin.

– Jos ei tiedä jonkun ehdokkaan kantaa asioihin, sitä kannattaa kysyä suoraan. Miten ehdokas aikoo viedä asioita

eteenpäin? Miten hän saa viestinsä perille puolueessaan? Kannattaa mennä ja tiivä vastauksia toreilta ja turuilta.

LIITTO ON YHTEYDESSÄ EDUSKUNTAPUOLUEISIIN

SuPer nostaa vaalien alla esiin useita tärkeitä teemoja. Niihin voi perehtyä tarkemmin alla olevan linkin kautta. Se johtaa liiton omille kuntavaalisivuille.

Vaalisivuilla annetaan tuleville päättäjille rahallisia esimerkkejä siitä, miten asiat pitäisi järjestää. SuPer esimerkiksi haluaa, että kunnissa aletaan tosissaan miettiä, miksi koulutettu lähihoitaja on kunnille edullisempi ja parempi hoitaja kuin kouluttamaton hoitotyöläinen.

Vaalien alla SuPer tapaa kaikkien eduskuntapuolueiden edustajat. Puolueille viedään vahva viesti siitä, että väärässä paikassa tehty säästöpäätös tulee lopulta monin tavoin kalliiksi.

SuPerin vaikuttaminen ei jää pelkätään vaalihuumaan. Liitto järjestää vuoden aikana keskusteluiltoja isoissa kaupungeissa. Niihin kutsutaan sote-vaikuttajia, tieteen tekijöitä ja muita asiantuntijoita pohtimaan soten tuomia ongelmia. ■

Raskas vuorotyö saattaa heikentää naisen hedelmällisyyttä

Naisen hedelmällisyyteen saattaa tuoreen tutkimuksen mukaan vaikuttaa myös se, millaista työtä hän tekee. Tulosten perusteella haitallisia vaikutuksia havaitaan naisilla, jotka tekevät vuorotyötä tai nostelevat raskaita kuormia. Tulosten perusteella raskasta fyysistä työtä tekevien munasarjoissa oli 9–14 prosenttia vähemmän antraalisia munarakkuloita sekä kypsiä munasoluja. Tämä havaittiin verrattuna fyysisesti kevyttä työtä tekeviin ja oli erityisen selvää ylipainoisilla ja lihavilla sekä yli 37-vuotiailla naisilla. Samanlainen yhteys havaittiin vuorotyötä tekevilla. Suomessa noin 15 prosenttia pareista kärsii tahattomasta lapsettomuudesta jossain vaiheessa elämäänsä.

INGIMAGE

35 000 käyttää viikoittain kannabista

Huumeenkyselyn 2014 tietojen mukaan kannabista oli käyttänyt vuoden aikana 240 000 suomalaista, mikä on kaksinkertainen määrä kymmenen vuotta aiempaan verrattuna. Myös viikoittain käyttävien määrä kaksinkertaistui vuodesta 2004 vuoteen 2014, jolloin heitä oli 35 000. Sen sijaan päivittäin käyttävien määrä on pysynyt vakaana noin 5 000–6 000 suomalaisessa. Lääkkeeksi enimmäkseen tai yksinomaan käyttäviä on joitakin tuhansia.

SUPER MUISTUTTAA NÄISTÄ ASIOISTA KUNTAVAALEISSA

- Oikeus hyviin palveluihin
- Koulutettu henkilökunta
- Riittävä määrä hoitajia
- Työntekijöiden hyvinvointi kuntoon
- Hoitajan osaaminen käyttöön
- Arvokas vanhuus kaikille
- Pienet ryhmäkoot varhaiskasvatukseen
- Puhdas sisäilma on perusoikeus.

TUTUSTU SUPERIN OMIIN
VAALISIVUIHIN

SuPer on odottavalla kannalla

Soveltuvuuskokeista päätös syksyllä

TEKSTI MINNA LYHTY

SuPer on eturintamassa vaatinut karsivien soveltuvuuskokeiden palauttamista lähihoitajakoulutukseen. Opetus- ja kulttuuriministeriöstä kerrotaan, että pääsy- ja soveltuvuuskokeista tehdään päätös ensi syksynä.

SuPer ja kolme muuta ammattiliittoa, Valvira ja monet oppilaitokset vaativat karsivien soveltuvuuskokeiden palauttamista lähihoitajakoulutukseen. Toivoo vaatimuksen läpimenoa on, sillä ammatillista koulutusta uudistetaan parhaillaan.

– Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee kevään aikana asetuksen ammatillisen koulutuksen opiskelijaksi ottamisesta. Asetus on tarkoitus saada lausuntokierrokselle kevään aikana, ja se vahvistetaan syksyllä 2017. Uusia valintaperusteita olisi tarkoitus soveltaa syksyllä 2018 alkavaan koulutukseen, kertoo opetusneuvos Anne Mårtensson opetus- ja kulttuuriministeriöstä.

Poliittisten päättäjien joukossa on soveltuvuuskokeiden puolesta puhujia. Kansanedustaja Sari Sarkomaa pitää välttämättömänä, että sosiaali- ja terveysalan koulutukseen kehitetään kansalliset ja yhteismitalliset soveltuvuuskokeet.

– Sosiaali- ja terveysalalla potilas- ja asiakasturvallisuus on tärkeä osa korkealaatuisia palveluita, sillä niissä ollaan välittömässä vastuussa ihmisen terveydestä ja turvallisuudesta. Alalle hakeutuvien soveltuvuus tulee siksi arvioida ja testata jo ennen opintojen alkamista, Sarkomaa sanoo helmikuun alussa julkaistussa tiedotteessaan.

SuPer on puhunut pitkään karsivien soveltuvuuskokeiden palauttamisen puolesta. Nykyään osa oppilaitoksista järjestää soveltuvuuskokeita, mutta ne eivät saa olla karsivia. Kokeesta voi saada vain lisäpisteitä.

– Aukottomia testejä ei ole, mutta täysin soveltumattomat tulevat ilmi opettajan haastattelussa. Opettaja näkee, onko hakijalla kykyä ja halukkuutta alalle, puheenjohtaja Silja Paavola sanoo.

ARMOSTA LÄPI

Alalle soveltumattomien opiskelijoiden ohjaaminen kuormittaa suuresti työssä olevia hoitajia.

– Opiskelija saattaa tarvita työssäoppimisjaksolla kädestä pitäen ohjaamista. Se kuormittaa koko työyhteisöä. Kun ei ole työhön tarvittavaa soveltuvuutta, työssäoppimisjaksot ovat myös opiskelijalle valtavan raskaita, Paavola sanoo.

Osa alalle soveltumattomista lopettaa itse opinnot. Paavola

FAKTA

- Vuonna 2015 työikäisiä lähihoitajia oli 124 257.
- Lähihoitajia valmistuu vuosittain noin 8000.
- Noin seitsemän prosenttia opiskelijoista keskeyttää opintonsa.

lan mukaan olisi järkevämpää, jos opiskelija olisi ohjattu alun pitäen hänelle sopivammalle alalle.

– Riskinä on, että keskeyttänyt opiskelija jää tuuliajolle. Koulutuksen keskeyttäminen tulee myös kalliiksi.

Jotkut soveltumattomista valmistuvat, mutta he eivät koskaan hakeudu alan töihin. Jos opiskelumotivaatio on ollut heikko, arvosanoilla ei pääse korkeamman tason jatko-opintoihin. Toiset tulevat työelämään vajavaisilla taidoilla.

– Koulutuksen järjestäjät päästävät opiskelijoita armosta läpi. Valmistuvien opiskelijoiden määrä vaikuttaa oppilaitokseen saamaan rahoitukseen.

Paavola korostaa sitä, että opiskelijan pitää saavuttaa opintojen aikana ymmärrys siitä, että potilas- tai asiakasturvallisuus on aina ykkösprioriteetti. Jos sitä ei saavuteta, alalla työskentelee hoitajia, joiden potilaaksi ei toivoisi kenenkään joutuvan.

– Kuulostaa vanhanaikaiselta, mutta lähihoitajan työ on tietyllä tavalla kutsumusammatti. Se ei kuitenkaan tarkoita sitä, että työtä tehdään vain lämpimällä sydämellä ja almujen kera. Tässä ammatissa tarvitaan ammattitaitoa, joka edellyttää laadukasta koulutusta. Työ vaatii tiettyjä luonteenpiirteitä ja oppimiskykyä. Lähihoitajaksi ei kykene kuka tahansa. ■

Eläkkeelle keskimäärin 61,1-vuotiaana

Eläketurvakeskuksen tilastojen mukaan suomalaiset jäivät työeläkkeelle viime vuonna keskimäärin 61,1-vuotiaana. Luku oli sama myös vuonna 2015.

Työeläkkeelle siirtyneiden määrä nousi viime vuonna 76 000 henkilöön, joista kolme neljästä jäi vanhuuseläkkeelle.

Eläkkeellesiirtymisiän pitkä nousujohteinen suunta taittui toissa vuonna. Viime vuonna tilanne pysyi odotetusti ennallaan. Vuoden 2005 eläkeuudistuksen lakimuutokset, kuten varhaiseläkereittien karsiminen, eivät enää nosta eläkkeellesiirtymisikää. Samalla pitkä taantuma on nostanut eläkehalukkuutta, kun työmahdollisuudet ovat vähentyneet.

Uudistuksen lisäksi eläkkeelle siirtymistä on myöhentänyt työikäisten pa-

rantunut terveys ja työkyky. Työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyneiden määrä on laskenut neljänneksen vuodesta 2008. Nyt tämä kehitys näyttää ainakin toistaiseksi pysähtyneen.

Muutaman viime vuoden aikana työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyneiden määrä on vakiintunut vajaaseen 19 000 henkilöön. ■

Lasten syöpien hoitotulokset parantuneet

Lapsuusiän syövän hoito on yksi modernin lääketieteen suurista menestystarinoista. Pahanlaatuisesta sairaudesta pysyvästi paranevien osuus on neljässä vuosikymmenessä noussut noin 85 prosenttiin.

Monissa lasten syöpätyypeissä pystytään Suomessa tänä päivänä parantamaan lähes kaikki potilaat.

Lasten syövät ovat harvinaisia. Vuosittain Suomessa noin 150 lasta sairastuu syöpään. Kolmasosa heistä hoitetaan Hyksissä Helsingissä.

Helsingin Lastenklinikan lasten syövän hoitotulokset kuuluvat maailman parhaan 10 prosentin joukkoon. Suurin syy hoitotulosten korkeaan tasoon on vuosikymmeniä jatkunut tiivis poh-

joismainen ja kansainvälinen tutkimus- ja hoito-ohjelmayhteistyö. Syövän lääkeshoidon, tukihoitojen sekä säde- ja leikkaushoidon kehittyminen ovat myös parantaneet hoitotuloksia 1980-luvulta alkaen. ■

Suomalaisten terveydestä suurtutkimus

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, THL, on käynnistänyt kansallisen FinTerveys 2017 -tutkimuksen, jolla selvitetään terveyden ja hyvinvoinnin koko kirjoa Helsingistä Utsjoelle. Tutkimukseen on kutsuttu satunnaisotannalla 10 000 yli 18-vuotiaasta Suomessa asuvaa henkilöä. Tutkimusryhmät kiertävät 50 paikkakunnalla eri puolilla Suomea kevään aikana. FinTerveys-tutkimukseen sisältyy terveystarkastus ja kyselylomakkeita. Osa kutsutuista on valittu myös ravintohaastatteluun tai liikunta- ja unimittauksiin. Tutkittavat saavat kaikki itseään koskevat tutkimustulokset.

Alle kolmivuotias loukkaantuu usein kotona

Alle kolmivuotiaiden lasten vakavista, sairaalan vuodehoitoon johtaneista tapaturmista yli 70 prosenttia tapahtuu kotona. Kaikkiaan noin 1600 alle kouluikäistä lasta joutuu kotitapaturman johdosta sairaalahoitoon joka vuosi. Kotona tapahtuu myös vakavia tapaturmia, joiden seurauksena menehtyy joka vuosi keskimäärin viisi alle seitsemänvuotiaasta lasta. Alle kouluikäisten tapaturma-kuolemien syynä on tavallisimmin liikenneonnettomuus, hukkuminen tai tukehtuminen. Sairaalan vuodeosastohoitoon johtavissa tapaturmissa syynä on yleisimmin kaatuminen tai putoaminen, liikenneonnettomuus, myrkytys tai törmäily.

Astma voi parantua itsestään

Jopa kolmannes aikuisilla todettavista astmoista joko paranee itsestään tai perustuu virheelliseen diagnoosiin. Havainto korostaa kattavien ja perusteellisten tutkimusten merkitystä diagnoosia tehtäessä. Tutkijat uskovat, että monilla astma oli parantunut itsestään, mutta osa oli todennäköisesti saanut alun perinkin virheellisen diagnoosin. Astman paraneminen on suhteellisen yleistä lapsilla, ja heistä noin puolet on oireettomia jo murrosiässä. Osan oireet kuitenkin palaavat aikuisiässä. Arviolta joka kymmenes suomalaisaikuihin sairastaa astmaa.

DUODECIM

Syö pohjoismaisittain!

Pohjoismainen ruokavalio auttaa välttämään aivoinfarktilta. Tanskalaistutkimuksen mukaan monet Pohjoismaisissa perinteiset ruoka-aineet voivat pienentää ainakin riskiä sairastua aivoinfarkteihin. Ruokavaliomme keskeisiksi piirteiksi määriteltiin kala, kaurapuuro, ruisleipä, juurekset, kaali sekä omenat ja päärynät. Myös marjat ja rypsiöljy kuuluvat ryhmään.

DUODECIM

TIESITKÖ:

Tupakoinnin aiheuttamat sairaudet ja niiden hoitaminen syövät kuusi prosenttia maailman terveydenhuoltoon käytettävistä varoista.

Älä syö lakritsia raskaana

Suuria määriä lakritsia raskauden aikana syövät saattavat asettaa lapsensa alttiiksi monenlaisille haittavaikutuksille, suomalaistutkimus vahvistaa. Lakritsia syöneiden lapset olivat 13-vuotiaina keskimäärin neljä senttiä pidempiä ja kahdeksan kiloa painavampia kuin lakritsittomien lapset. Lakritsilasten tulokset olivat hieman heikompia älykkyys-, muisti- ja kielitesteissä. Lakritsin syöminen lisää äitien verenpainetta ja keskenmenon vaaraa.

DUODECIM

TIESITKÖ:

Joka kolmas yli 65-vuotias kaatuu vähintään kerran vuodessa.

HELMIKUUN KYSYMYS OLI:

Voitko syödä rauhassa työssäsi?

KYLLÄ
30%

- Työvuoroon on merkitty ruokatauko ja itse huolehdin, että se tulee pidettyä.
- Lähden ruokalaan syömään.
- Ruokailut on porrastettu. Toimii hyvin.
- Yöllä on yleensä rauhallisia hetkiä.
- Syömme vuorotellen.

EN
70%

- Pomo tulee kahvihuoneeseen aina puhumaan työasioita, kun haluaisin hetken vaan olla ja syödä evääni rauhassa.
- Asiakkaat ovat samassa tilassa ja himoavat eväitäni, vaikka ovat juuri syöneet itse.
- Kotihoidossa ruokailuaika on liukuva, useimmiten jää joko pikaiseen eväiden haukkaamiseen tai kokonaan.
- Meillä puolen tunnin ruokatunti, mutta ruokailuhuoneessa puhutaan koko ajan työasioita.
- Useimmiten ruokailu tapahtuu vain jossakin sopivassa välissä ja koko ajan pitää olla valmiina vastaamaan asukkaiden tarpeisiin.
- Soittokellot soivat ja omaiset tulevat juttelemaan meille tauolla.
- Olen töissä päiväkodissa. Ruokailu on opetuksellinen tilanne. Ruokataukoa ei ole.

MAALISKUUN KYSYMYS LÖYTYY SUPERIN NETTISIVUILTA KOHDASTA SUPER-LEHTI. KAIKKIEN MAALISKUUN 15. PÄIVÄÄN MENNESSÄ VASTA-NEIDEN KESKEN ARVOTAAN SUPER-LEHDEN KÄTEVÄ AAMIAISTARJOTIN. HELMIKUUSSA SEN VOITTI LAURA EEVA EURAJOELTA. ONNITTELUT!

MUUT LEHDET

// Vanhemmat eivät täysin ymmärrä, että lapsia voi todella kuolla sairauksiin, jotka pidetään kurissa rokotuksilla."

NEUVOLATOIMINNAN VASTUULÄÄKÄRI
ANU MÄHÖNEN
MEDIUUTISET 10.2.2017

// Tulossa olevan migreenin metsästyksestä onkin muovautunut "harastukseni". Jokainen rauhallinen ja hiljainen hetki tiivistyy kysymykseen "onko pää pipi". Siis jokainen!"

MIGREENIPOIKAANSA HOITAVA
HELI KOSKIMÄKI
PÄÄNSÄRKY 1/2017

30 VUOTTA SITTEN

Liitto oli antanut ohjeet ammattiosastoille ja esityksen työnantajille, että kaikkien apuhoitajien virkanimike muutettaisiin perushoitajaksi.

Myös työnantajajärjestö oli lupautunut lähettämään tämän viestin kentälleen. Nimikemuutoksen hetkellä liitto teki jäsentutkimuksen: Yli 70 prosenttia jäsenistä oli alle 40-vuotiaita. Miehiä jäsenistöstä oli vajaa prosentti. Työttömänä oli kolme prosenttia kyselyyn vastanneesta noin tuhannesta henkilöstä.

"70 prosenttia jäsenistä toivoo, että Perushoitaja-lehdessä käsitellään nykyistä enemmän ammatillisia asioita."

PERUSHOITAJA 3/1987

Lahjaksi syntyi

Leenan supersinappia

TEKSTI MARJO SAJANTOLA KUVAT PAULI JÄRVILUOTO

Pitkän perushoitajan uran tehnyt Leena Laasonen opiskeli sairaanhoitajaksi. Työn ohessa opiskelu vaatii sinapinvahvaa motivaatiota. Hän jakaakin nyt lukijoille perussinapista ohjeen, joka motivoi kokkailemaan.

Siskoni perhe Vantaalla valmisti usein sinappia. He toivat sitä tuliaisiksi tänne maalle Pohjois-Karjalaan. Päätin kokeilla, onnistuisiko valmistus minultakin. No onnistuihan se! Joulun aikaan annoin sinappia myös ystäville sekä vein työpaikallekin maistiaisia. Kovasti siihen ihastuivat ja aikovat itsekkin kokeilla valmistusta, perushoitaja ja sairaanhoitaja Leena Laasonen muistelee.

Hänellä on paljon mukavia muistoja myös superilaisuudesta. Tammikuussa tuli 30 vuotta täyteen siitä, kun hän liittyi liiton opiskelijajäseneksi.

– Vastavalmistuneena lähdin mukaan ammattiosaston toimintaan, ja se osoittautui tosi mielenkiintoiseksi. Sain osallistua paikalliseen päätöksentekoon, ja pääsin SuPer-liiton järjestämiin koulutuksiin. Haluankin kannustaa kaikkia mukaan toimintaan, sillä aktiivijäsen voi vaikuttaa!

Viisitoista vuotta sitten Leena otti vastaan ammattiosaston rahastonhoitajan vastuullisen pestin. Hän tunnustaa, ettei tosin tiennyt silloin tehtävästä juuri mitään, mutta liitto koulutti hänet tehtävän tasalle.

Perushoitajaksi valmistuttuaan Leena työskenteli vuoden Liperin kunnan varahenkilöstössä. Kotiosasto hänellä oli vuodeosasto, mutta hän kiersi niin vastaanotolla kuin kotisairaanhoitossakin. Keväällä 1989 hän sai vakituisen paikan terveyskeskuksen akuutilta vuodeosastolta.

Aikoinaan akuuttiosaston perushoitaja lähti aina mukaan ambulanssihälytyksiin. Sitten työ siirtyi pelastuslaitoksen alaiseksi. Leena kertoo saaneensa hälytystehtävistä valtavasti kokemusta ja lisää ammattitaitoa, josta on edelleenkin hyötyä osastotyössä. Monipuolisuus työssä auttaa näkemään asioita

eri näkökulmista moniammatillisesti, joten hän suosittelee työkiertoakin lämpimästi.

– Liperin terveyskeskussairaalassa meillä on ollut aina mahdollisuus työkiertoon. Olen ollut vakituksena työntekijänäkin työkiertossa kotisairaanhoidossa ja vastaanotolla.

Jatko-opiskelu oli ollut vuosia Leenan haaveena, ja lasten vartuttua hän sai mahdollisuuden toteuttaa unelmansa sairaanhoitajaopinnoista.

– Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulussa alkoi monimuoto-opetus, joka sopi minulle, sillä minulla ei ollut mahdollisuutta jäädä pois perushoitajan työstä. Valmistuin joulukuussa 2013 ja hain vapautuneeseen sairaanhoitajan toimeen tänne samalle terveyskeskuksen akuutille vuodeosastolle.

Yhden opiskeluun kuuluneen harjoittelujakson Leena Laasonen teki Espanjan Fuengirolassa. Hän halusi suorittaa gerontologisen harjoittelun ulkomailla, koska hänellä oli jo runsaasti kokemusta suomalaisesta vanhustyöstä.

– Ihmiset ovat ihmisiä kaikkialla, mutta käytännöissä eroavuuksia löytyi. Perheen rooli on tärkeä Espanjassa: omaiset ovat paljon enemmän mukana hoitotyössä ja jos sairaalaan joutuu, he käyvät syöttämässä, mutta jopa kääntämässä ja kuivittamassa.

Leena jatkaa, ettei opiskelu työn ohessa ole helppoa. Hän kiittää esimiästään ja työtovereitaan saamastaan tuesta. Lisäksi motivaation opiskeluun on oltava valtava suuri.

– On oltava vakuuttunut, että juuri tätä haluaa. Kirjallisia töitä ja tenttejä on paljon. Vapaa-aika menee opiskeluun ja lomista säästin harjoitteluita varten. Se oli melkoista junailua se kolme ja puoli vuotta, mutta jatko-opintojakin olen harrastanut, hän nauraa. ■

**VASTAVALMISTUNEENA
LÄHDIN MUKAAN
AMMATTIOSASTON
TOIMINTAAN, JA SE
OSOITTAUTUI TOSI
MIELENKIINTOISEKSI.**

Leenan supersinappi

- 1 dl siivilöityä sinappijauhetta
- 1 dl sokeria
- 1 dl kermaa tai ruokakermaa
- 1 kananmuna

Laita aineet kattilaan ja sekoita, mutta älä vatkaa. Nosta levyllä ja hämmennä pohjasta asti koko ajan, kunnes kiehua pulpahtaa. Valmis purkitettavaksi. Vauvanruokapurkit ovat sopivan kokoisia.

Sinapin voit halutessasi maustaa esimerkiksi ruokalusikallisella konjakkia tai valkosipulilla, mutta tämä on tällaisenaan ihan hyvä perussinappi. Sinappijauhe kannattaa siivilöidä paakkuuntumisen estämiseksi.

HENKIVARTIJA

Lähihoitaja Topias Lindholm vastaa hengityshalvauspotilas Viki Vehviläisen elämästä

TEKSTI JA KUVAT JUKKA JÄRVELÄ

Toisen ihmisen elämän jatkumisesta huolehtiminen on töistä arvokkainta. Topias Lindholm viihtyy tehtävässään vastuun takia. Hän toimii hengityshalvauspotilaan hoitajana tämän kotona.

Lähihoitaja Topias Lindholm istuu hoidettavansa kodin yhteen huoneeseen rakennetussa toimistossa. Hän hörppää energiajuomaa ja katsoo silmiin:

– En usko, että lähihoitajalle löytyy mistään yhtä vastuullista työpaikkaa kuin tämä. Minä viihdyn. Työ olisi tylsää, jos ei olisi vastuuta. Työssäni joudun pohtimaan menneitä ja tulevia tapahtumia ja käymään asioita läpi mielessäni koko ajan.

Topias on oppinut reagoimaan pieniinkin hoidettavansa äännähdyksiin ja laitteiden tuottamiin hälytyspiippauksiin. Jos hän ei ole potilaansa huoneessa, koko ajan auki oleva radioyhteys hoituhuoneeseen välittää äänet ja kutsut.

SÄHKÖINEN MAAILMA

Helsingin Puistolan omakotialueella on alkamassa aurinkoinen pakkaspäivä. Hengityshalvauspotilas Viki Vehviläinen herää kohta kamarissaan. Topias odottelee ja valmistautuu aamuvuoroonsa toimistohuoneessa.

Isänsä kanssa samassa talossa asuvan Vikin ympärivuorokautiseen hoitotiimiin kuuluu viisi hoitajaa. Joku on aina paikalla. Topias tekee työvuoroja myös muutaman muun hengityshalvauspotilaan luona ja ryhmäkodissakin, mutta päätyö löytyy Vikin kotoa. ►

Topias Lindholm aloittaa aamutoimia Viki Vehviläisen vuoteen äärellä. Oikealla häärii ohjattavana oleva opiskelija Deeqa Boor.

Topias oli mukana hoitotiimissä Vikin Hongkongin matkalla.

TOPIAS LINDBOLMIN KOTIALBUMI

– Viki pystyy puhumaan. Se helpottaa työtä.

Viki pystyy myös ohjaamaan suullaan sähköpyörätuolia sekä tablettitietokoneen avulla kotinsa sähkölaitteita. Pöytä-tietokonekin pysyy hallinnassa suuhiiren avulla. Suu ja silmät toimivat, muut lihakset eivät. Kyseessä on Duchennen lihasdystrofia. Tästä lihasrappeumasairaudesta kärsivillä on usein myös sydänvikaa.

AMMATILLISUUS SÄILYY

Topias selvittää edellisen yön ja parin viime päivän tapahtumat tietokoneen potilasjärjestelmästä. Limanpoistoja, ravintoa, vettä, asentohoitoa, aamutoimia, iltatoimia. Ei mitään tavallisuudesta poikkeavaa. Yövuorot kuluvat pääosin varalla olossa. Mutta paikalla on oltava silloinkin. Jos jotain tapahtuu, vaihtoehtoja ei ole.

Yövuoron aluksi tarkistetaan hälyttimen toimivuus. Yöllä Viki saattaa pyytää asennonvaihtoa, jalat voivat olla sammakko-asennossa tai ristissä. Aktiivinen ilmapatja estää painehaavoja.

Topias odottelee aamuun myös ohjattavaa opiskelijaa, Dee-qo Osman Booria. Pöytäkaiutin on hiljaa, Vikin huo-

neesta ei vielä kuulu heräämisen ääniä.

– Tällainen hoitosuhde saattaa kestää kauan, täällä olen ollut jo 2,5 vuotta. Pitkässä hoitosuhteessa potilaaseen tutustuu paremmin. Joidenkin mukaan ammatillisuuden ylläpitäminen on vaikeaa, jos tutustuu liikaa. Minulle se on helppoa: työasiat unohtuvat täysin, kun suljen ulko-oven vuoron jälkeen.

– Toki se muokkaa potilaankin käyttäytymistä, kun tullaan tutuksi. Kohteliaisuuden muuri murtuu nopeasti. Tämä on hyvä juttu. Potilaan ei tarvitse näytellä.

AAMUTOIMET ALKUUN

Omnian ammattikoulussa kolmatta vuottaan sairaanhoidon ja huolenpidon osaamisalaa opiskeleva Dee-qo Boor saapuu. Puolentoista kuukauden harjoittelu on puolessa välissä, joten Topias voi seurata sivusta monia aamutoimenpiteitä, joita Dee-qo tekee potilaalleen jo sujuvasti.

– Opiskelijalle tämä on hyvä paikka, erilainen. Pystymme sekä keskustelemaan että antamaan tietopuolista opetusta paljon.

Nyt makuuhuoneesta alkaa kuulua heräämisen ääniä ja Vikin kutsu. Topias ja Dee-qo avaavat oven – jonka Viki haluaa pitää suljettuna öisin – ja ryhtyvät molemmat töihin. Normaalisti aamurutiinit tekee yksi hoitaja: valot ja telkkari päälle, ikkunan rullaverho ylös, sitten sängyn ääreen.

Vikillä on useita erilaisia tyyny-, pehmuste- ja suojavirityksiä sängyssä, ne puretaan ja Viki asetetaan hyvään asentoon aamutoimia varten. Sängyn toisessa päässä on jatkuvasti ilmaa pumppaava hengityskone, toisessa päässä säännöllisesti käytettävä liman imulaite.

– Oikee käsi, Viki sanoo hiljaisella äänellä ja Dee-qo korjaa heti käden asennon.

Vielä vaippa ja alusastia paikalleen, jonka jälkeen hoitajat poistuvat huoneesta.

Viki on kekseliäs hoidettava. Hän käyttää sängylle asetettavaa muovikuppia suunpielessä öisin nukkuessaan. Valuva sylki ei näin kastele koko sänkyä. Päiväksi Viki on kehitellyt vastaavan kaulalle asetettavan pussiviritelmän syljenkerääjäksi.

Viki painaa suulla käytettävän tietokoneen hiiren painikkeita kielellään. Sylki jumittaa tuon järjestelmän, joten napuloiden suojaksi leikataan joka päivä palanen kertakäyttöhansikkaiden sormesta.

OSALLISTUVA MONIOSAAJA

Kun Viki jatkaa intiimien aamutoimiensa tekemistä itsenäisesti, Topias ohjaa toimiston puolella Dee-qoa kirjaamisessa. Vaan nyt pä tietokone ei aukeakaan, vaikka Dee-qon tunnukset on juuri vaihdettu. Topias on aiemmin työskennellyt tietokoneiden parissa, joten hän alkaa selvittää asiaa puhelimesa vuorotellen Dee-qon kanssa.

Topiaksen tietokoneen käyttötaitoja käytetään HUS:n hengityshalvauksyksikössä muutenkin. Hän toimii atk-vastavana ja kouluttaa koko tiimiä.

Alan kehittäminen ja erilaiset hankkeet ovat Topiakselle arkipäivää. Työn ei tarvitse olla pelkkää putkessa puurtamista vaan myös suunnittelua ja kehittämistä. Hän ollut mukana muun muassa yksikkönsä työnkiertohankkeessa, kirjannut koti-hoidon arvoja, perehtynyt kaatumis- ja painehaava-asioihin sekä osallistunut kipu- ja ravitsemusasiantuntijatyöryhmään.

Deeqo on ottanut jääkaapista kaksi annosta nestemäistä lääkettä mittakuppeihin lämpenemään. Kohta ne kaadetaan letkun ja peg-napin kautta suoraan Vikin vatsalaukkuun.

KEUHKOJEN JUMPPA

Limanpoisto on yksi usein toistuvista rutiinitoimenpiteistä. Sitä tehdään säännöllisesti vuorokauden eri aikoina ja aina, kun Viki niin haluaa. Topias ja Deeqo aloittavat toimet. Letku ohjataan kaulan avanteesta henkitorveen ja imuri hoitaa loput. Topias tarkkailee ja ohjaa, Deeqo tekee.

Topias on hakenut vettä ja jättää Deeqon hoitamaan aamupesun.

– Ota heti yhteyttä, jos tarvitset apua, hän muistuttaa.

Hetken kuluttua Topias palaa toimistosta ja ryhtyy ohjaamaan lääkkeen annossa ja nesteytyksessä. Vajaa neljä desilitraa vettä ja aiemmin lämmenneet lääkenesteet kaadetaan letkua pitkin vatsaan. Nestemäinen ruoka annettiin samalla tavalla varhain aamulla, seuraavan kerran ruokaillaan kolmelta iltapäivällä.

Aamun toimet sängyssä alkavat olla ohi. On aika valmistautua pyörätuoliin siirtymiseen. Topiakselta toimenpiteet sujuvat rutiininomaisen varmasti, vaikka monen asian täytyy olla kohdallaan, ennen kuin nosturi haetaan siirtoa varten.

Viki ja Topias juttelevat päivän pittemisestä. Viki kertoo, että valoisaa aikaa tulee lisää 37 minuuttia viikossa. Hän on huolissaan Topiaksen loma-suunnitelmien onnistumisesta, kun tv kertoo mahdollisesta lentolakosta. Keskustelu kääntyy hyönteisten syömiselle.

ONNISTUNUT OPERAATIO

Hengityshalvauspotilaan keuhkot tarvitsevat jumppaa. Kone tekee tasaisista työtä, mutta jotta keuhkorakkuloita saataisiin avattua, happea on pumpattava hetken käsin hieman voimakkaammin. Topias irrottaa Vikin hengityskoneesta. Hälyttimet alkavat soida, mutta hän jatkaa hapen antamista rauhallisesti käsiventilointipalkeella, jonka putki on asetettu kaulan kanyyliin.

Koska hoidettavalla on ihon läpi tehtyjä aukkoja kehon sisään, hygienian tulee olla kunnossa. Päivän aikana Vi-

kin huoneen roskakoriin lentää useita pareja hanskoja ja kasvomaskeja. Nyt on Deeqon vuoro hoitaa Vikiä, suojavarustuksissa. Hän puhdistaa steriilillä keittosuolaliuoksella avanteet. Tämä tehdään kahdesti päivässä.

– Vikillä avanteiden kanssa ei ole erityisiä ongelmia. Ne ovat vanhoja ja hy-

väkuntoisia, Topias sanoo ja tarkkailee toimenpidettä vierestä.

Vikiä aletaan pukea pyörätuoliin. Koska lihakset eivät tuota lämpöä, hänelle laitetaan nahkakengät ja nahkalapaset. Viki viettää pyörätuolissa koko päivän, vieressä hohkaa sähkölämmitin.

Tuoliin siirto vaatii myös hengitys-

Hygieniää tarvitaan ja hengityssuojia kuluu useita päivittäin.

Tietokoneella oleva Viki saa nesteet ja lääkkeet letkulla suoraan vatsalaukkuun.

Tällä tabletilla Viki hallitsee koko sähköistä ympäristöään.

koneen vaihdon, mikä tietää letkujen irrottamista ja kytkemistä. Samalla Viki saa puhekanyylin, jotta puhe kuuluu paremmin. Tätä reällistä puhekanyyliä ei pidetä makuuasennossa, koska sen kautta limaa voi päästä keuhkoihin.

Viki siirtyy nostoliinan avulla uuteen paikkaan. Telakoituminen on lähes yhtä tarkkaa kuin avaruusaluksilla, mutta Topias ja sähköinen nosturi onnistuvat taas.

PERSOONAT PELISSÄ

Pesut ja tarkastukset jatkuvat istuma-asennossa. Vatsan avanteen tiiviste eli ballong täytetään vedellä. Tämä täydennys tehdään kerran viikossa. Seuraavaksi Topias pesee Vikin hampaat ja parturoi pääläen sängyn.

Viki käy Jokereiden jääkiekkopeleissä ja liikkuu pyörätuolillaan paljon. Hoitaja on aina mukana. Kesällä päivittäiset matkat saattavat olla kymmenen kilometrin pituisia. Talvela ulkoilu ei onnistu.

Talvella voi kuitenkin matkustaa. Viimeksi Viki kävi neljän hoitajan tiimin kanssa Hongkongissa. Nyt haaveena on Australia.

Viki kuvaa Topiasta luotettavaksi hoitajaksi.

– Persoona näkyy, ja hänen kanssaan voi keskustella asioista. Jokainen hoitajani on oma persoonansa.

Viki käyttää lyhyitä ilmaisuja, joista Topias tajuaa, mitä tulee tehdä. Esimerkiksi sana ”ruskee” tarkoittaa ruskeaa hiekkapussia, joka pitää sylkykuppia tai päätukea paikallaan.

Hätämerkkinä Viki käyttää kielen naksautusta. Sellaisen saa aikaan, vaikka hapen kulku olisi jostain syystä estynyt.

Iltapäivän alkaessa Viki on omissa oloissaan. Hän pyytää satunnaisesti limanpoistoa tai asennon korjaamista, mutta pärjää muuten tuolissaan ja hallitsee ympäristöään kielen ja hiiren avulla.

Deeqolla on aikaa lukea lääkehoidon opetusmateriaaleja. Topias jatkaa puhelimesta tietokoneongelman selvitystä ja opastaa sitten Deeqoa lääkehoidon kirjauksessa.

OSAAMISEN EHDOLLA

Työvuoron viimeinen iso operaatio on imulaitteen irrottaminen huoltoon ja varalaitteen asentaminen sen paikalle sängyn päähän. Tekniikkaa, letkuja ja liitoksia – lähihoitajista on moneksi.

Topias kertoo, että lähihoitajan koulutuksessa ei opetettu hänen nyt tarvitsemiaan erikoistaitoja. Hän sai hengityshalvausyksikössä muutaman viikon koulutuksen alalle ja teki sen jälkeen parityötä ryhmäkodissa.

– Tätä työtä jopa pelätään hoitajien parissa, Topias sanoo lopuksi.

– Pelko on turhaa. Vastuu vain ei miellytä kaikkia ja potilasryhmää pidetään vaativana. Mielestäni leimaamisella ei ole pohjaa, sillä meissä normaaleissakin ihmisissä on kaikenlaisia persoonia laidasta laitaan. ■

Tänään töissä

KUKA

Olen aikuiskoulutuksena lähihoitajaksi opiskellut entinen it-nörtti. Nykyinen toimenkuvani on hengityshalvauspotilaiden kotihoidon parissa. Työskentelen toisinaan myös yksikköömme kiinteästi liittyvässä ryhmäkodissa.

OPINNOT JA TYÖURA

Aikanaan opiskelin itseni datanomiksi ja teinkin erinäisiä alan töitä vuosia, kunnes sitten päädyin kouluttamaan lähihoitajaksi. Opintoni sujuivat rivakasti aiemman tutkinnon korvatesa valinnaisia aineita. Valmistuin alkuvuodesta 2014 ja käytännössä siitä lähtien olen työskennellyt HUS:n hengityshalvausyksikössä.

PERHE

Olen ollut onnellisesti naimisissa viime syksystä asti ja vaimollani on aiemmasta elämästä poika.

HARRASTUKSET

Olen melko intohimoinen valokuvaaja. Lisäksi voisin mainita maailman kiertämisen, tavoitteena on käydä ainakin jokaisella mantereella.

HAASTAVINTA TÖISSÄ

Työni arki on melko itseään toistavaa. Vaihtelua olen onneksi saanut vastuutehtävien kautta.

PARASTA TYÖSSÄ

Mahdollisuus koulutautua lisää ja kehittää itseään jatkuvasti. Mielekästä on myös opiskelijanohjaus ja sen kehittäminen opiskelijoita hyödyttävämmäksi.

DIGITAALISUUS TULI PÄIVÄKOTEIHIN

TEKSTI MINNA LYHTY

Päiväkodit ottavat entistä enemmän käyttöönsä digitaalisia laitteita. Sitä edellyttävät elokuussa voimaan tulevat varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Myös sähköinen viestintä kodin ja päiväkodin välillä on yleistynyt.

Helsingin kaupunki suunnittelee laittavansa 12,5 miljoonaa euroa päiväkotien digitalisointiin vuoteen 2020 mennessä.

– Tavoitteena on, että lasten monilukutaito kehittyy. Heistä tulee osavampimpia laitteiden ja internetin käyttäjiä. He ymmärtävät sähköistä maailmaa ja osaavat elää siellä mukana, kertoo projektipäällikkö Lea Juvonen Helsingin Varhaiskasvatusvirastosta.

Digitaalisuus sisältyy valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin, jotka tulevat voimaan elokuussa. Perusteiden mukaan lasten kanssa pitää tutkia tieto- ja viestintätekniikan roolia arkielämässä ja tuustua erilaisiin välineisiin, sovelluksiin ja peleihin. Lasten täytyy päästä tuottamaan myös itse sisältöjä.

Kaikissa Suomen päiväkodeissa on pohdittava, miten digitaalisuus otetaan arkeen mukaan. Helsingin varhaiskasvatusvirasto on jo laatinut ohjelman vuosille 2017–2020.

– Helsingissä kaikkiin päiväkoteihin ei tule samoja välineitä. Kasvattajat selvittävät, millaista osaamista heillä on jo, miten sitä voidaan hyödyntää ja millaisia laitteita tarvitaan.

Helsingissä tavoitteena on myös se, että jo hankittuja laitteita aletaan hyödyntää entistä tehokkaammin.

Päiväkotien odotetaan tekevän myös yhteistyötä. Esimerkiksi tabletteja voidaan tilata isompi määrä, ja niitä käytetään eri päiväkodeissa eri päivinä. Juvosen mukaan henkilökunnalle järjestetään opastusta ja koulutusta laitteiden käyttämiseen ja niiden hyödyntämiseen.

HELPOTUSTA TIEDONKULKUUN

Helsingissä suunnitelmissa on kehittää myös sähköistä asiointia. Kasvattajien ja vanhempien välistä viestintää halutaan parantaa kouluissa käytössä olevalla Wilman kaltaisella ohjelmalla.

– Tällä hetkellä asiat hoidetaan puhumalla, puhelimella ja paperilapuilla. Monessa kaupungissa ollaan meitä edellä sähköisessä asiointissa. Tavoitteenamme on ottaa aikamoinen digiloikka.

Juvosen mukaan sähköisistä palveluista ei saa tulla lisätyötä henkilöstölle. Päinvastoin niiden pitää vapauttaa aikaa pedagogiseen työhön.

Lahden päiväkodeissa sähköinen asiointi on ollut käytössä jo kuusi vuotta. Muksunetin kautta voidaan tiedottaa vanhemmille ryhmän, päiväkodin ja kunnan varhaiskasvatukseen liittyvistä asioista.

Päiväkotien kasvattajat julkaisevat viikoittain myös blogeja, joissa kerrotaan, mitä ryhmässä on tehty. Blogin pääsevät lukemaan vain ryhmän vanhemmat.

– Kasvattajat sopivat keskenään kir-

joitusvuoroista. Lapsetkin saavat osallistua blogien tekemiseen tekstejä suunnittelemaan ja kuvia valitsemalla. He vievät innostuksensa kotiin ja vanhemmat haluavat nähdä, mitä blogissa on tällä kertaa, kertoo Lahden varhaiskasvatuspalveluiden palvelupäällikkö Liisa Nurmi.

Muksunetissä ovat myös varhaiskasvatus- ja esiopetussuunnitelmat, joita kasvattajat ja vanhemmat täyttävät yhdessä. Vasu-keskusteluajan varaaminen onnistuu sähköisesti.

Lahdessa Muksunetin käyttökokeemukset ovat olleet positiivisia alkuvaikeuksien jälkeen. Henkilökunnalle järjestettiin koulutusta ohjelman käyttämiseen ja päiväkoteihin hankittiin lisää tarvittavia laitteita.

– Kesti hetken ennen kuin vanhemmat saatiin mukaan. Kun he innostuivat Muksunetistä, he ovat olleet tyytyväisiä.

Nurmen mukaan suurin kynnys palvelun käyttämiseen on ollut se, että sinne kirjaudutaan tietosuojan takia pankkitunnuksilla.

– Suomi.fi-tunnistautuminen tuo tähän tulevaisuudessa helpotusta. ■

SOSIAALIHUOLLON AMMATTIHENKILÖREKISTERI

SUOSIKKI

Lähihoitajien, kodinhoitajien sekä kehitysvammaistenhoitajien on rekisteröidyttävä sosiaalihuollon ammattihenkilörekisteri Suosikkiin 31.12.2017 mennessä. Rekisteröinnille tulee varata käsittelyaikaa kuusi kuukautta, joten hakemuksen pitää olla Valvirassa viimeistään 30.6.2017.

Lähetä hakemuksesi Valviraan 30.6.2017 mennessä, jotta sinut ehditään liittää sosiaalihuollon ammattihenkilörekisteriin.

►►► VAIN REKISTERÖITYNYT VOI JATKOSSA KÄYTTÄÄ AMMATTINIMIKETTÄ

Työnantaja ei voi ennen siirtymäajan päättymistä vaatia, että lähi-, kodin- tai kehitysvammaistenhoitajat löytyvät rekisteristä. Siirtymäajan jälkeen ainoastaan rekisterissä olevat sosiaalihuollon ammattihenkilöt voivat käyttää nimikesuojattua ammattinimikettä. 1.3.2016 jälkeen valmistuvat lähihoitajat rekisteröityvät Suosikkiin ja Terhikkiin oppilaitoksissa yhteishakemuksella valmistumisvaiheessa.

►►► VOIT REKISTERÖITYÄ MYÖS SÄHKÖISESTI

Sähköinen rekisteröinti on helpottanut ja nopeuttanut rekisteröintiä.

►►► LISÄTIEDOT JA HAKEMUSOHJEET

www.valvira.fi ► Sosiaalihuolto ► Sosiaalihuollon ammattioikeudet

Hyvällä suunnittelulla enemmän aikaa asiakkaalle

Kotihoidossa tulee huomioida matka-ajat

TEKSTI MINNA LYHTY

Kotihoidossa aika ei riitä laadukkaan hoidon toteuttamiseen. Yksi syy siihen on se, ettei tietokonepohjaista toiminnanohjausjärjestelmää ja optimointia osata tai haluta käyttää oikein.

– Jäsenet ottavat minuun yhteyttä ja kertovat, että he joutuvat tinkimään asiakkaalle annettavasta ajasta, koska matka-aika on määritelty epärealistiseksi. Esimerkiksi optimointi voi varata siirtymiseen aikaa 10 minuuttia, mutta siihen kuuluu 15 minuuttia. Hoitaja on silloin myöhässä koko ajan, SuPerin asiantuntija Sari Erkkilä kertoo.

Pahimmillaan asiakaskäyntejä laitetaan järjestelmässä päällekkäin, eikä siirtymäaikaa asiakkaalta toiselle huomioida lainkaan.

– Henkilökuntamäärän riittävyys paljastuu, jos asiakkaat sijoitetaan aikajanelle peräkkäin ja siirtymisiin paikasta toiseen varataan riittävästi aikaa.

Jos työpäivä on aikataulutettu epärealistiseksi, hoitaja tekee työtä jatkuvan paineen alla. Myös asiakas joutuu kärsijäksi, sillä hän ei saa hoitajalta hoito- ja palvelusuunnitelmasa määriteltyä aikaa.

Erkkilän mukaan oikein käytettynä toiminnanohjausjärjestelmä ja optimointi helpottavat hoitajien työtä. Lähekkäin asuvien asiakkaiden luona käy sama hoitaja ja kotikäynti kestää suunnitelmassa määritellyn ajan. Lisäksi hoitajien erikoisoaaminen kohdistetaan oikeille asiakkaille.

Hoidon laadun noustessa tulee vähemmän potilasvahinkoja, hoitovirheitä ja sairaalajaksoja. Hoitajat jaksavat työssään paremmin, kun eettinen kuorma pienenee ja tauot on suunniteltu ennakolta työvuoroon.

KAAVILLA TEKNIikka ON HYVÄ RENKI

Kaavin kotihoidossa välittömän asiakastyön osuus nousi 38 prosentista lähes 60 prosenttiin, kun käyttöön otettiin optimointiohjelma. Kaavin sosiaalijohtaja Heli Pärnänen on tyytyväinen tulokseen.

– 60 prosenttia on jo kipurajoilla, joten emme pyri tämän suurempaan asiakastyön osuuteen. Työ on luonteeltaan selkeää, ettei kaikkea voi sisällyttää hoito- ja palvelusuunnitelmaan. Hoitajat kirjaavat edelleen toimistolla. Työntekijöillä pitää olla myös pelivaraa, jos sattuu jotain yllättävää. Lisäksi keliolosuhteet voivat vaatia joustoa aikatauluihin.

Välimatkat Kaavilla ovat pitkät. Taajamasta kuntarajalle on pisimmälleen 48 kilometriä. Matkat vievät työajasta suuren osan.

TOISELLA TAVALLA TEHOKKAAMMIN

Kotihoito vaatii kehittämistä useissa kunnissa. Uudistustyön vetäjäksi voidaan valita hoitaja tai ulkopuolinen asiantuntija. Pelkkä ajoreittien optimointi ei yleensä riitä.

– Arkiaamuissa saattaa olla paljon työntekijöitä, mutta illat ja viikonloput ovat kammottavia. Silloin työntekijöitä voidaan siirtää aamusta iltavuoroon, kertoo asiantuntija Jarno Väisänen kotihoidon optimointipalveluja tarjoavasta Procompista.

Väisänen mukaan tarkasteluun pitää ottaa myös tiimien määrä, lähi- ja sairaanhoitajien määrä ja heidän työnjakonsa sekä kulkuneuvojen tarve.

– Tärkeintä on miettiä, voisiko asioita tehdä toisella tavalla tehokkaammin.

TERMIT

- **Toiminnanohjaus** yhdistää hoito- ja työtehtäviin liittyviä tietoja eri lähteistä.
- **Optimointi** laskee tiedoista parhaan toteuttamiskelpoisen vaihtoehdon.

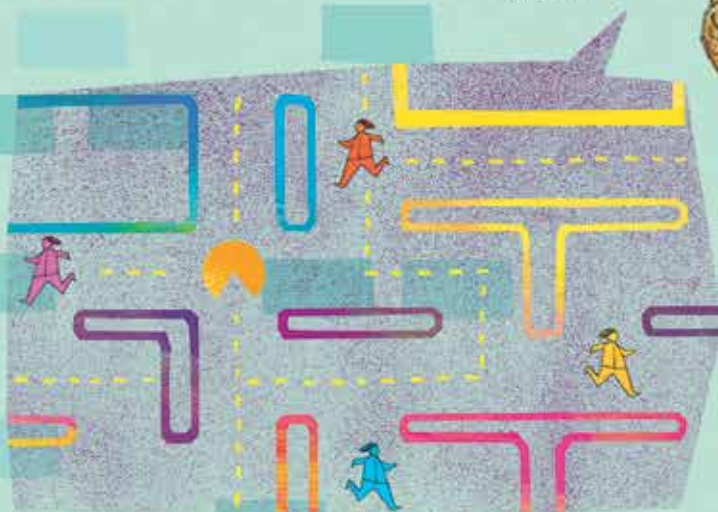
– Aikaisemmin kotihoidon henkilökunta tuli toimistolle suunnittelemaan päivän reitit ja työt. Siihen saattoi kulua yli puoli tuntia. Nykyään jokainen vain noutaa reitti- ja asiakaslistat ja lähtee kentälle.

Ohjelman tilastotiedon avulla huomattiin, mihin aikaan päivästä ruuhkaa on eniten. Ruuhkaa on kevennetty sijoittamalla käyntejä tasaisemmin aikajanelle.

Pärnänen mukaan Kaavilla ohjelmaa käytetään oikein: matka-ajat ovat realistisia, asiakkaat saavat hoito- ja palvelusuunnitelmaan määritellyn ajan sekä lakisääteiset tauot on suunniteltu päivään ennakolta. ■

KATSO, MITEN KUVITTEELLINEN PÄSSINPERÄN KUNTA UUDISTAA KOTIHOITONSA

Päättäjien katse ei kannaa
hoivarobotteja pitemmälle

HOIVAKEKSINNÖT TEHDÄÄN PIENISSÄ YRITYKSISSÄ

TEKSTI ANTTI VANAS KUVITUS SALLA PYYKÖLÄ

Hoiva on maailman tärkein asia. Inhimillistä hoivaa tarvitaan kipeämmin kuin autoja, laajakuvatelevisioita ja twitteriä yhteensä. Silti tuottavuus ja innovatiivisuus yhdistetään teknologiaan, ja hoiva nähdään talouden painolastina. Mitä asialle pitäisi tehdä?

– Turhauttavaa! Kaiken pitäisi muuttua, mutta mikään ei muutu. Hoiva nähdään kustannuksina, joita pitää leikata kilpailuttamalla, isoilla yksiköillä ja teknisillä laitteilla, huokaa hoivayrittäjyydestä äskettäin väitellyt sanoo Petra Merenheimo.

Hoivasta puhuttaessa puhutaan Merenheimon mukaan aina jostain muusta kuin hoivatyöstä itsestään tai sen kehittämisestä. Ihmisten tekemä hoivatyö ei kiinnosta, sillä siinä ei nähdä eväitä talouskasvuun.

– Markkinalasien läpi nähtynä hoiva on paikallaan pysyvää, vanhentunutta, tehotonta ja runsaasti työvoimaa vaativaa tuotantoa, Merenheimo tuumii.

Liiketoimintayritys menestyy kasvamalla tai säästämällä. Säästöjä haetaan ja tuottavuutta parannetaan korvaamalla ihmistyötä teknologialla.

Hoivatyö on käsin tehtävää ja läheisyyteen perustuvaa, ja se vaatii väkisin paljon henkilöresursseja. Etätyönäkään hoiva ei oikein ota onnistuakseen. Todellisten säästöjen toteutuminen pelkästään teknologiaa lisäämällä on Merenheimon mukaan kyseenalaista, vaikka kustannuksia saataisiinkin siten hetkeksi alennettua.

ELÄMÄLLÄ EI OLE TUOTTOVAATIMUSTA

– Hoivan pitäminen kustannuseränä voi tuntua itsestään selvältä, sillä kyseessä todella on verotuloista maksettava kulu.

Kaikkia julkisia kuluja ei kuitenkaan nähdä kustannuksina. Neuvoloiden tai peruskoulun rahoittamista pidetään investointina tulevaisuuteen, Merenheimo huomauttaa.

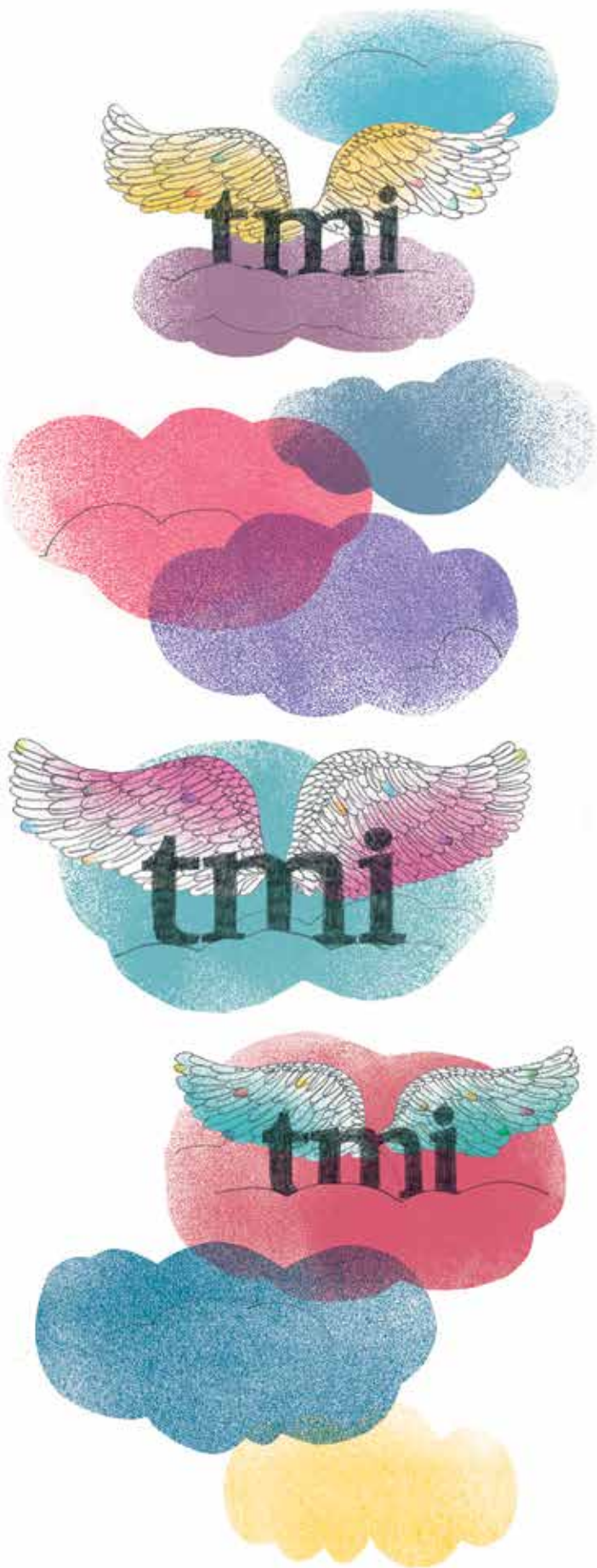
Lapset edustavat mahdollisuuksille avointa tulevaisuutta, vanhukset lukkoon lyötyä menneisyyttä. Kyse ei ole päättäjien pahansuopuudesta vaan hyvin tiukassa istuvista yhteisistä ajatusmalleista – joista voi niiden kärjistyessä tulla hyvinkin vaarallisia.

Monet tutkijat varoittavat, että elämän arvon punnitseminen tuottavuuden perusteella voi pahimmillaan johtaa tilanteeseen, jossa tuottamaton elämä menettää olemassaolon oikeutensa. Tuottavuuden lisäksi laskelmissa pitäisi aina olla mukana onnellisuus.

– Onnellisuuden sovittaminen yhteen hinta- ja laatumittareiden kanssa voi kuitenkin olla hankalaa. Kumpi on laatu: yksinäisyys yhden hengen huoneessa vai kahden ikääntyneen kehon läheisyys samassa huoneessa, Merenheimo pohtii.

Ellei suunta muutu, inhimillisestä hoivasta uhkaa tulla luksusta, jota on tarjolla vain varakkaille. Vähemmän varakkaista vanhuksista huolehtivat tulevaisuudessa robotit.

– Tai sitten hoivan harmaa imago muuttuu, ja sitä aletaan kehittää osana inhimillistä, uutta luovaa ja samalla uusia liiketoimintamahdollisuuksia tuottavaa taloutta. Voi toki olla niinkin, että suomalaiset ovat niin teknologiaorientoituneita, että he odottavat innoissaan vanhuutta robotin seurassa, tutkija heittää. ►

VAIN LAITE KÄY INNOVAATIOSTA

Hyvän hoivan ja kustannussäästöjen yhteyttä on uskottavien mittareiden puuttuessa vaikea osoittaa. Siihen pitäisi Merenmaan mukaan kuitenkin pyrkiä.

– Harvemmin kuulee pohdittavan esimerkiksi siitä, minkä verran vanhusten säännöllinen ulkoilu, kuntoutus, hyvä seura ja mukavat ruokailuhetket säästävät veronmaksajien rahaa vähentämällä erikoissairaanhoidon tarvetta.

Edistys ja innovatiivisuus liitetään hoivassakin ihmistyötä korvaaviin teknisiin laitteisiin, esimerkiksi robotteihin. Ihmisten – yleensä naisten – tekemään hoivatyöhön liittyviä innovaatioita ei ymmärretä tuottaviksi innovaatioiksi. Tämä johtuu Merenheimon mukaan muun muassa siitä, ettei hoivaväki osaa tuotteistaa, hinnoitella ja esitellä keksintöjään hoivamarkkinoilla.

– Kuulostaa ehkä raadolliselta, mutta kustannuksia painottavassa toimintaympäristössä hoivasta pitäisi osata puhua myös euroina. Tässä suhteessa hoivan ammattilaisilla riittää opittavaa.

Ulkoistaminen ja kilpailutus vievät hoivaa suuriin, ammattijohtajien johtamiin yrityksiin.

Suurin osa hoivayrityksistä on kuitenkin edelleen hoivan ammattilaisten omistamia ja pyörittämiä, tai kolmannella sektorin organisaatioita. Omistajavetoiset pienyritykset pyrkivät pikemminkin toimeentulon varmistamiseen kuin voittoon.

– Pienyritykset mieltävät itsensä hoivan, eivät bisneksen ammattilaisiksi. Työtä ei hahmoteta liike-elämän käsittein. Tätä menoa nykyiset yrittäjät ovat pian palkollisia suurissa hoivataloissa, Merenheimo ennustaa.

PIENYRITTÄJÄ NÄKEE KOKONAISUUDEN

Omistajavetoisissa pienyrityksissä yksittäiset tehtävät ovat osa johtaja-omistajan hallitsemaa kokonaisuutta. Suuryritysten ammattijohtajat taas ovat liiketalouden, eivät hoivan ja paikallisten olosuhteiden tuntijoita. Yrityskoon kasvaessa toiminta keskittyy, mutta hoivan kokonaisuus pirstoutuu erillisiksi, tarkkaan määritellyiksi ja aikataulutetuiksi tehtäviksi.

Kokonaisuuden hallitsevat pienet hoivayritykset voisivat Merenheimon mukaan olla hoivaan liittyvien innovaatioiden kehoja – jos työhön liittyvät oivallukset ja parannukset vain osattaisiin sellaisiksi mieltää. Tutkija ei ujostele verrata hoivan pienyritysten innovatiivisia mahdollisuuksia autotallissa syntyneisiin tietotekniikan jättiläisiin Microsoftiin ja Appleen.

Merenheimon mielestä hoiva on vallattava takaisin ekono-meilta ja insinööreiltä. On opittava puhumaan hoivan uusista tuulista taloudellisesti uskottavasti.

**INHIMILLISESTÄ HOIVASTA
UHKAA TULLA LUKSUSTA,
JOTA ON TARJOLLA VAIN
VARAKKAILLE.**

– Kaikki on mahdollista niin kauan kuin yritysten enemmistöä pyörittävät liiketoiminnan ammattilaisten sijaan hoivatyön ammattilaiset. Hoivaihminen on vain itse ymmärrettävä, millaiset innovaatiomahdollisuudet heillä on käsissään.

Millaisia hoivainnovaatiot voisivat olla? Esimerkkejä voi tutkijan mukaan hakea vaikkapa tuotteistettujen liikunta- muotojen puolelta.

Ympäryksmitastaan huolestuneille kansalaisille on tarjolla loputon määrä ainoastaan kukkaroa laihduttavia laihdutusvalmisteita, ja ostoskanavilta tilatut, kerran tai pari käytetyt kuntoiluvälineet täyttävät kerrostalojen vinttikomerot.

Toisaalta tarjolla on myös pitkä lista tuotteistettuja liikun-

tamuotoja. Aerobic ja Zumba ovat jo vanhoja tuttuja, Fascia Training ja TRX oudompia, ja lista on loputon.

Ollennainen ero erilisiin vimpaimiin ja ihmejuomiin verrattuna on se, että Aerobicissä ja Zumbassa vaivannäköä ei ulkoisteta apuvälineille – ja että ne todella tehoavat. Muutettavat muuttaen sama periaate toimisi hoivassakin: keksintöjen pitäisi liittyä ihmisten, ei teknisten laitteiden toimintaan. ■

PETRA MERENHEIMO: NAISTEN MARKKINAT – HOIVAN MARKKINA-EHTOIS-
TUMINEN INSTITUTIONAALISEN YRITTÄJYYDEN NÄKÖKULMASTA. LAPIN
YLIOPISTO 2016.

VÄITÖS VERKOSSA: [HTTPS://LAUDA.ULAPLAND.FI/HANDLE/10024/62638](https://lauda.ulapland.fi/handle/10024/62638)

Ilman rahoitusta mikään ei muutu

Petra Merenheimon mielestä SuPerin tulisi kannustaa ja tukea hoiva-alan innovaatioita, jotta ne saataisiin nostettua hoivapuheessa tasaveroisina mahdollisuuksina kustannussäästöjen, suurempien yksiköiden ja teknisten innovaatioiden rinnalle.

Pelkällä innolla ja kannustuksella ei kuitenkaan pitkälle pötkitä. Ilman kunnon rahoitusta alan innovaatioilla ei ole mitään mahdollisuuksia.

– Kuntien, tai sote-suunnitelmien mukaisten maakuntien, tulisi tukea hoivan kehittämistä aivan samoin kuin investointeja tuetaan julkisella rahalla muillakin toimialoilla. Maakunnan pitäisi tarjota toimintaympäristö, joka ohjaa hoivainnovaatioiden kehittämiseen ja varmistaa pientenkin yksiköiden mahdollisuudet osallistua siihen, Merenheimo sanoo.

Teknologia-aloilla rakennetaan julkisella tuella kokonaisia yrityspuistoja ja vuokrataan toimitiloja yrittäjille. Yrityshautomoissa rohkaistaan ICT-alan yrittäjiä kehittämään yrityksiään ja ideoitaan.

– Samalla tavoin hoivayrityksille pitäisi tarjota mahdollisuuksia kehittää ja toteuttaa hoivakonsepteja, eikä rajoittaa

julkista rahoitustukea tieto- ja turvateknologian hankintaan kuten tällä hetkellä. Näin innovatiiviset hoivakonseptit saataisiin laajempaan käyttöön.

Hoivan pienyrittäjien puolestaan pitäisi mennä bisneistä puoliväliin vastaan. Helppoa se ei ole, sillä tuotteistaminen ja ideoiden markkinointi sopivat huonosti yhteen alan imagon ja perinteisen hoivaetiikan kanssa.

Arviot pitkäaikaisista säästöistä, vaivaton toteutus ja ennen kaikkea vientimahdollisuuksien esittely ovat Merenheimon mukaan kovaa valuuttaa rahoitusta haettaessa. Hoivalla on valtavasti kysyntää kaikkialla kehittyneissä maissa.

–Vientimahdollisuudet jos mitkä ovat omiaan yhdistämään hoivan tuottavuuteen ja taloudelliseen kasvuun. Vientiä varten ei tarvitse perustaa tytäryhtiötä ulkomaille. Puolasta jo viedään täyttä häkää hoivaa muun muassa Saksaan, sanoo Kölnissä asuva Merenheimo.

Puolalaisten bisnes tosin näyttää perustuvan saksalaista halvempaan työvoimaan ja lyhytaikaisiin työsuhteisiin – eli säästöihin työvoiman kustannuksella.

– Turhauttavan mielikuvituksen kaava, Merenheimo tuumii. ■

LAPSELLA ON OIKEUS SAADA TUKEA HETI

TEKSTI MINNA SEPPÄ

Diagnoosin puuttuminen tai resurssipula eivät kelpaa syiksi siihen, että lapsi jää ryhmässä ilman tukea.

Jos päiväkotiryhmässä on lapsi, joka työntekijän näkökulmasta tarvitsisi esimerkiksi levottomuutensa vuoksi vahvempaa tukea, on toimiin tuen saamiseksi ryhdyttävä saman tien.

– Lapsella on lakiin perustuva oikeus tukeen heti, kun sen tarve on ilmennyt. Tuessa keskeistä on lapsen oman ryhmän henkilökunnan työ, sillä päivittäinen tuki annetaan lapsen ryhmässä, erityispedagogiikan tohtorikoulutettava, varhaiskasvatuksen erityisopettaja Noora Heiskanen Jyväskylän yliopistosta sanoo.

Ensimmäinen askel on keskustelun avaaminen: päiväkotiryhmän työntekijöiden pitää muodostaa tuen tarpeesta yhteinen näkemys, ja keskustella siitä myös lapsen huoltajien kanssa.

HAVAINTOJA LAPSEN TOIMINNASTA JA TUKIKÄYTÄNNÖISTÄ

Havaintoja siitä, kuinka tukea tarvitseva lapsi toimii eri tilanteissa ja eri henkilöiden kanssa, kerätään siitä lähtien, kun tuen tarve havaitaan.

– Tukitoimia on myös kokeiltava aktiivisesti ja niiden vaikutusta havainnoitava. Näin muodostuu kuva siitä, mitä onnistunut tuki on juuri tämän lapsen kohdalla.

Vanhemman näkemys lapsen käyttäytymisestä voi poiketa ammattikasvattajan näkemyksestä johtuen esimerkiksi siitä, että lapsi usein toimii eri tavoin eri ympäristöissä. Näkemyserojen yhteensovittamisessa auttaa Heiskanen mukaan se, että päiväkodin henkilökunta kertoo vanhemmille lapsen käyttäytymistä koskevista havainnoistaan. Toimintaa ryhmässä voi myös videoida, jotta pystytään näyttämään, mistä huoli nousee.

– Vanhemmilla on aina oikeus ja syy näkemyksiinsä, ja keskusteluyhteys on erittäin arvokas asia. Vanhempi ei kuitenkaan voi kieltää lapselta hänen tarvitsemaansa tukea.

JOHDONMUKAISET TOIMINTATAVAT ENTISTÄ TÄRKEÄMPIÄ

Lapsen tuen tarve muuttaa koko ryhmän toimintaa.

– Tuen tarve vaihtelee esimerkiksi riippuen arjen tilanteesta, väsymyksestä, ryhmäkoosta ja aikuisen tuesta. Myös ryhmän ja sen toimintatapojen vaikutusta lapseen tulee arvioida ja muuttaa toimintatapoja rohkeastikin.

Johdonmukaisten, yhteisesti sovittujen käytäntöjen rooli kasvaa. Kun tukitoimia suunnitellaan, tarkastellaan lapsen koko päivää ja laaditaan siihen lapsen yksilöllisten tarpeiden mukaan räätälöidyt toimintatavat, joita kaikki ryhmän aikuiset noudattavat. Suunnitteluun kannattaa pyytää tueksi varhaiskasvatuksen erityisopettaja.

– Varhaiskasvatuksen erityisopettajan palveluiden saanti on lapsen lakisääteinen oikeus, jonka toteutumista henkilökunta voi vaatia.

Ihanteellista on, jos varhaiskasvatuksen erityisopettajat vierailevat lapsiryhmissä säännöllisesti ja tukevat henkilökuntaa tuen tarpeiden havainnoinnissa ja tuen suunnittelussa. Erityisopettaja pitää tarvittaessa pyytää paikalle myös säännöllisten käyntien välillä.

– Myös erityisopettajalle kannattaa kertoa lapsen toimintaa koskevista havainnoista ja jo tarjotusta tuesta yksityiskohdista.

DIAGNOOSI EI SAA OLLA TUEN EHTO

Ryhmään mahdollisesti tarvittavat lisäresurssit järjestyvät nopeimmin, jos päiväkodin johto pidetään jatkuvasti ajan tasalla ryhmän lasten tarpeista.

– Resurssipulaa ei kuitenkaan koskaan saa käyttää oikeutuksena sille, että lapsi jää ryhmässä ilman tukea. Mikäli lapsen tuen tarpeeseen ei ole ryhmässä onnistuttu vastaamaan monipuolisillakaan tukitoimilla, lisäresurssien on järjestytävä.

– Diagnoosi ei myöskään saa olla tuen edellytys. Diagnoosi voi tuki auttaa lasta, koska se avaa ovia muulle tuelle, mutta varhaiskasvatuksen henkilöstön antaman päivittäisen tuen ehto se ei voi olla.

TERAPIAT OMASSA RYHMÄSSÄ

Suosiotaan kasvattaneessa inklusiivisessa lähestymistavassa tukea tarvitsevat lapset saavat varhaiskasvatusta lähipäiväkodissaan.

– Tärkeää on, että oma tuttu ryhmä säilyy. Myös lapselle kuuluva terapia voidaan toteuttaa ryhmässä, erityispedagogiikan lehtori Riitta Viitala Jyväskylän yliopistosta sanoo. ■

Leikki on lapsen kehitykselle välttämätöntä

Mikä on kasvattajan rooli leikissä?

TEKSTI MINNA LYHTY

Päiväkotien leikkikulttuurit ovat erilaisia. Ovatko kasvattajat kanssaleikkijöitä, sivustaseuraajia, turvallisuuden takaajia, keskeyttäjiä vai vallankäyttäjiä?

– Kasvattajan roolit leikissä ovat valta-
van moninaiset. Kaikilla on omat vah-
vuutensa, joita kannattaa käyttää. Jol-
lekin on helppoa heittäytyä lattialle tie-
tyssä roolissa, kun jollekin se on mah-
dotonta. Jos leikkiminen tuntuu ai-
kuisesta vaikealta, se vaatii opettelua.
Kaikilla on taito leikkiä, sanoo tutkija
Saija Turunen, joka työskentelee Pää-
kaupunkiseudun sosiaalialan osaamis-
keskus Soccassa.

Aiemmin ajateltiin usein, ettei aiku-
sen tarvitse osallistua leikkiin tai ettei se
edes ole sallittua. Kasvattajan tehtävänä
oli tarjota mahdollisuuksia leikkei-
hin esimerkiksi antamalla välineitä. Ai-
kuinen myös seurasi, että leikit sujuivat
sopuisasti. Toki nämä ovat kasvattajien
tehtäviä edelleen, mutta niiden lisäk-
si on toivottavaa, että kasvattaja myös
osallistuisi leikkeihin.

Varhaishkasvatuksen tutkimukset
ovat osoittaneet, että lapsen leikki pa-
ranee ja syvenee, jos aikuinen on muka-
na. Leikki on lapsen ja aikuisen välistä
vuorovaikutusta. Kasvattaja oppii tun-
temaan lapsen paremmin leikin avul-
la. Se avaa mahdollisuuden päästä osal-
liseksi lapsen ajatteluun, kokemuksiin
ja tunteisiin. Leikkiessä saa tietoa myös
lapsen kehityksen tasosta ja sosiaalis-
ta taidoista.

Aiemmin leikkiminen ja oppiminen
erotettiin toisistaan. Nykyään ymmär-
retään, että ne ovat kietoutuneet toisiin-
sa. Lapsi oppii parhaiten, kun opittava
asia on osa leikkiä. Leikki on tärkeää
sosiaaliselle, emotionaaliselle ja kog-

nitiiviselle kasvuille. Lapsi hahmottaa
maailmaa ja työstää ajatuksiaan, tun-
teitaan ja kokemuksiaan leikin avulla.

Joskus vanhempi saattaa ihmetel-
lä päivän kuulumisia kysellessään, ei-
kö päiväkodissa ole tehty muuta kuin
leikitty.

– Silloin kannattaa selittää vanhem-
malle, mitä leikin avulla on opittu ja
käyty läpi. Leikin voi ottaa vanhempain-
illan yhdeksi teemaksi ja avata leikin
merkitystä.

Turunen kannustaa kasvattajia poh-
timaan yhdessä, millainen leikkikult-
tuuri päiväkodissa on ja mikä on oma
rooli leikeissä. Päiväkodin rutiineja ja
sääntöjä pitäisi tarkastella kriittisesti,
sillä ne voivat rajoittaa leikkimistä. Tur-
hista säännöistä kannattaa luopua ja ar-
jen toimintoja muokata leikkiä edistä-
viksi.

Joissakin päiväkodeissa on voimas-
sa sääntö, jonka mukaan lapset saavat
leikkiä vain yhtä leikkiä kerrallaan, esi-
merkiksi autot eivät kuulu kotileikkiin.
Lapset saattavat olla sitä mieltä, et-
tä leikissä tar-
vitaan au-

toja ja nukkeja, mutta aikuisten kapean
ajattelun vuoksi he eivät saa käyttää mieli-
kuvitustaan vapaasti.

Myös aikataulut rajoittavat leikkiä.
Kun leikki on parhaimmillaan, on aika
mennä ulos, syömään tai päivänunille.
Turunen kehottaa pohtimaan, voisiko
päivän aikatauluja muokata leikkiä pa-
remmin tukevaksi.

Leikkimistä rajoittavat myös päivä-
kotien ahtaat tilat. Ratkaisu voi löytyä
luovalla ajattelulla.

– Esimerkiksi jos piha on pieni, lähi-
metsästä voi löytyä loistava leikkipaik-
ka. ■

 VINKKEJÄ LEIKKIKULTTUURIN
KEHITTÄMISEEN

Päihteet puheeksi jokaisessa hoitosuhteessa

TEKSTI MINNA SEPPÄ KUVA JUKKA JÄRVELÄ

Helsingin kaupungin kotipalvelua käyttävistä yli 75-vuotiaista täysraittia on vain neljäsnes. Myös kotihoidossa on oltava aikaa ja uskallusta puuttua ikääntyneiden päihdeongelmaan.

Jos se on kovassa kännissä, älä anna lääkkeitä. Näin ohjeistettiin vanhusten palvelutalossa keikkailevaa lähihoitajaa 2000-luvun Suomessa.

Työntekijässä neuvo herättää kysymyksiä: Mikä on kovassa kännissä? Mitä lääkkeitä ei anneta? Entä, jos lääkäriä ei saa langan päähän? Mitä tehdään, jos asiakas on aggressiivinen tai keittiössä istuu ryypyporukka: menäänkö sisään vai vilkutaanko huomiseen?

VANHUSTEN PÄIHDEONGELMIIN VARAUDUTTU HEIKOSTI

Yli 65-vuotiaat suomalaiset kuluttavat alkoholia aiempaa enemmän. A-klinikan ylilääkäri Kaarlo Simojoen mukaan ikääntyneiden juomista on tutkittu meillä vähän.

Joitakin kartoituksia on kuitenkin tehty. Esimerkiksi Helsingin kaupungin vuonna 2010 tekemän selvityksen mukaan kotipalveluita käyttävistä yli 75-vuotiaista 7 prosenttia juo viikossa neljä kertaa tai useammin, ja vain 26 prosenttia ei käytä alkoholia lainkaan.

– Arvio lienee alimitoitettu, sillä moni ikääntynyt häpeää juomistaan, eikä myönnä sitä, Simojoki sanoo.

Vanhusten päihteidenkäyttöä lisää hänen mukaansa usein yksinäisyys. Toisaalta asenteet ovat lientyneet niin, että moni kuusikymppinen kokee kohtuullisen alkoholinkäytön kuuluvan arkeensa.

– Sallivuus on okei, jos muistetaan, että alkoholinkäyttöön liittyy ikääntyneillä suurempia riskejä kuin työikäisillä.

Simojoen mukaan kuntien valmiudet ikäihmisten päihdeongelmien hoitamiseen ovat puutteelliset.

– Hyvä kysymys on se, millaisia hoitopaikkoja tarvitaan. Sopiva hoitomuoto riippuu siitä, kuinka pitkälle edenneestä päihdeongelmasta on kyse. Jos henkilö on juonut vuosikymmeniä, tarvitaan A-klinikan tyyppistä erikoistunutta toimijaa.

– Jos taas on kyse eläköityessä alkaneesta ongelmasta tai ajoittaisesta, epäsäännöllisestä liikakäytöstä, pitäisi miettiä, miten sen hoito integroidaan muihin asiakkaan saamiin palveluihin.

HOITOPESSIMISMIÄ JA MORALISOINTIA

Riippuvuuteen kuuluu sen kieltäminen. Koska väkisin ei voida hoitaa, on motivaatio herätettävä.

– Suurin este päihdeongelman hoidolle on yleensä se, ettei siihen puututa. Ajatus menee niin, että jos en kysy, en tiedä, ja on helpompi olla välittämättä.

– Liiallinen juominen mielletään virheellisesti yksilön luonteenheikkoudesta johtuvaksi moraaliseksi ongelmaksi. Päihderiippuvuus on kuitenkin sairaus, johon liittyy aivoissa tapahtuvia neurologisia muutoksia.

Kun vanhentuneet käsitykset kummittelevat taustalla, puuttumattomuudelle löytyy syitä: Lääkärit pelkäävät, etteivät osaa ohjata jatkohoitoon tai vaikuttavaa hoitoa ei ole. Hoitajat väistelevät, koska pelkäävät päihdeongelmaisen vievän liikaa aikataulutettua työaika.

– Hoitopessimismi voidaan verhoilla vaikkapa *Pitäisikö mummolta kieltää viimeiset ilot* -heittoon?

Olivatpa syyt mikä tahansa, vaikutukset ovat tuhoisat: alkoholismi on pahimmillaan kuolemaan johtava sairaus, johon saa asianmukaista hoitoa vain 10–15 prosenttia sairastuneista.

Päihderiippuvaiset kohtaavat terveydenhuollossa monenlaista epäasiallista kohtelua. Heille paitsi puhutaan rumasti, myös jätetään vaille heidän muihin vaivoihinsa tarvitsemaa hoitoa. Verukkeena voi olla esimerkiksi, että hoito ei toimisi päihteitä käytävällä. Kärjistäen: kun lopetat juomisen, hoidamme epilepsiasi. Simojoen mukaan monissa tapauksissa voidaan puhua heitteillejätöstä.

Henkilökunta myös holhoaa päihteidenkäyttäjiä enemmän kuin muita asiakkaita, jotka nähdään hoitoprosessinsa aktiivisina toimijoina. Simojoki muistuttaa, että päihteidenkäyttäjällä on oikeus laadukkaisiin palveluihin, vaikka hän ei juomista lopettaisikaan.

– Vaihtoehtoinen hoitotapa löytyy useimmiten. Voidaan esimerkiksi kirjoittaa resepti vähän kalliimmasta lääkkeestä, jolla ei ole yhteisvaikutuksia alkoholin kanssa, tai viedä fysioterapeuttipalvelut asiakkaan kotiin, jos hän ei muista käyttää vastaanottoaikojaan.

ALKOHOLISTA KYSYMINEN RUTIINIKSI

On ymmärrettävää, jos kotihoidon työntekijä kokee päihdeongelmaisen asiakkaansa edessä avuttomuutta. ►

Päihteidenkäyttäjällä on oikeus
laadukkaisiin palveluihin, vaikka
hän ei juomista lopettaisikaan,
Kaarlo Simojoki muistuttaa.

– Jos vaihtuville asiakkaille on aikaa enintään vartti, vaikuttava puuttuminen on vaikeaa. Työntekijä joutuu tällöin häntä eettisesti kuormittavaan tilanteeseen.

Simojoki näkee ratkaisuksi uusien toimintamallien luomisen.

– Alkoholinkäytöstä kysymiseen pitäisi sosiaali- ja terveydenhuollossa suhtautua samalla tavoin kuin somaattisten sairauksien kartoittamiseen. Olisi hyvä, jos esimerkiksi kotihoidossa kartoitettaisiin mummon tai papan hyvinvoin-

ti, myös alkoholin käyttö, 3 kuukauden välein. Jos jotain hälyttävää ilmeni, eikä ratkaisuja omin keinoin löytyisi, paikalle pyydetäisiin päihdeongelmiin erikoistunut partio.

– Myös laajempien väestölle suunnattujen kyselyiden tulokset kannattaa hyödyntää. Esimerkiksi kouluterveydenhuolto kysyy kartoituksissaan vanhempien päihteidenkäytöstä. Vaikka mittari näyttäisi punaista, harva terveydenhoitaja soittaa kotiin ja kysyy ”mi-

tenkäs tuo alkoholi?” Se olisi kuitenkin tehokas heräte.

KUNNIOITTAVA PUHE EI LOUKKAA

Päihdeongelman olemassaolosta saattaa kertoa arjen sujumattomuus.

– Jos lääkehoidon toimivuudessa ilmenee häiriöitä, ja esimerkiksi diabeteksen hoitotasapaino järkkyy, kannattaa pohtia, voisiko kyse olla päihteistä. Näin tulee tehdä myös, jos ilmenee muistamattomuutta tai pieniä tapaturmia. Myös ylikorostunut puhtaus ja huolellisuus voivat viitata addiktioon.

Jos huoli herää, se tulee ottaa puheeksi.

– Hoitosuhteen vaurioitumista pelätään ihan liikaa. Kun päihteidenkäyttö otetaan esille toista ihmistä kunnioittaen, hänelle avataan portti parempaan elämään. Jos toinen ei halua puhua, ei kuulustella, eikä syytetä. Harva tällaisesta loukkaantuu.

Keskusteluiden tueksi on laadittu oppaitakin. Esimerkiksi Helsingin kaupunki julkaisi vuonna 2011 *Ikääntyneiden alkoholiongelman puheeksiotto* -opuksen. Simojoki korostaa tuomitsemattomuudella päästävän pitkälle.

– Sano: olen huolissani, ja voin olla väärässä, mutta voidakseni hoitaa sinua hyvin minun on kysyttävä, millaista alkoholin käyttösi on tällä hetkellä?

– Motivoinnin eteen on tehtävä töitä. Halu hakeutua hoitoon voidaan herättää vaikkapa kertomalla, että alkoholi ei sovi yhteen diabeteksen kanssa. Myös unilääkkeen ja alkoholin yhteisvaikutuksia voidaan havainnollistaa kertoen, että jos kaadut humalassa ja lääkepöpperössä, voit murtaa lonkkasi ja päätyä vuodepotilaaksi.

– Jos keskustelu aukeaa, selvitetään, mikä on ongelman vakavuusaste: kertajuominen, elämäntilanteeseen liittyvä liikakäyttö vai jokin muu.

Jatkotoimenpiteet valitaan päihdeongelman luonteen mukaan. Keinot ovat ikäihmisillä samat kuin nuoremmillakin: mini-interventio, lääkehoito, psykososiaalinen kuntoutus ja mielellään laitospäätyä yhdistetty vieroitus hoito. ■

KAARLO SIMOJOKI LUENNOI PÄIhteiden vaikutuksesta hoitosuhteeseen helmikuussa SUPERIN OPINTOPÄIVILLÄ. JUTUSSA ON SIMOJOEN HAASTattelun lisäksi käytetty lähteenä hänen artikkeliaan ikäihmisten alkoholinkäytön riskit, tunnistaminen ja hoito, joka julkaistiin Suomen Lääkärilehdessä 6/2016.

Koulutettujen naisten kulutus kasvaa

Suomessa on 400 000–600 000 alkoholin riskikäyttäjää, jotka juovat niin paljon, että altistuvat vakaville terveyshaitoille. 85 % työikäisistä riskikäyttäjistä on työelämässä, ja kaikista työssäkäyvistä miehistä 39 % ja naisista 14 % on alkoholin riskikäyttäjii. Työikäisistä alkoholiriippuvaisista työelämässä on 70 prosenttia.

Myös seniorit juovat. 65–84-vuotiaista suomalaismiehistä 78 % ja -naisista 53 % on käyttänyt alkoholia viimeisen vuoden aikana. 10–15 % yli 60-vuotiaista käyttää liikaa alkoholia. 70–79-vuotiaissa miehistä riskijuojia on 4,5 % ja 80 vuotta täyttäneissä miehistä 4,1 %. Yli 60-vuotiaista 1–4 %:lla ja 65 vuotta täyttäneistä 0,7 %:lla on alkoholiriippuvuus.

Tulevaisuudessa haasteen muodostavat hyvin koulutetut, eläkkeelle jäävät naiset, joiden alkoholinkäyttö on kasvussa.

– Jos kärsitetään, niin siivoojanainen kuolee ylipainoon ja koulutettu sisar punaviiniin. Ero on samankaltainen mutta toisen suuntainen kuin miehillä, joilla ero eliniän odotteessa voi olla sosio-ekonomisesta ryhmästä riippuen 10 vuottakin: ylempi toimihenkilö elää pidempään kuin duunari, Kaarlo Simojoki sanoo.

Ikä lisää riskejä

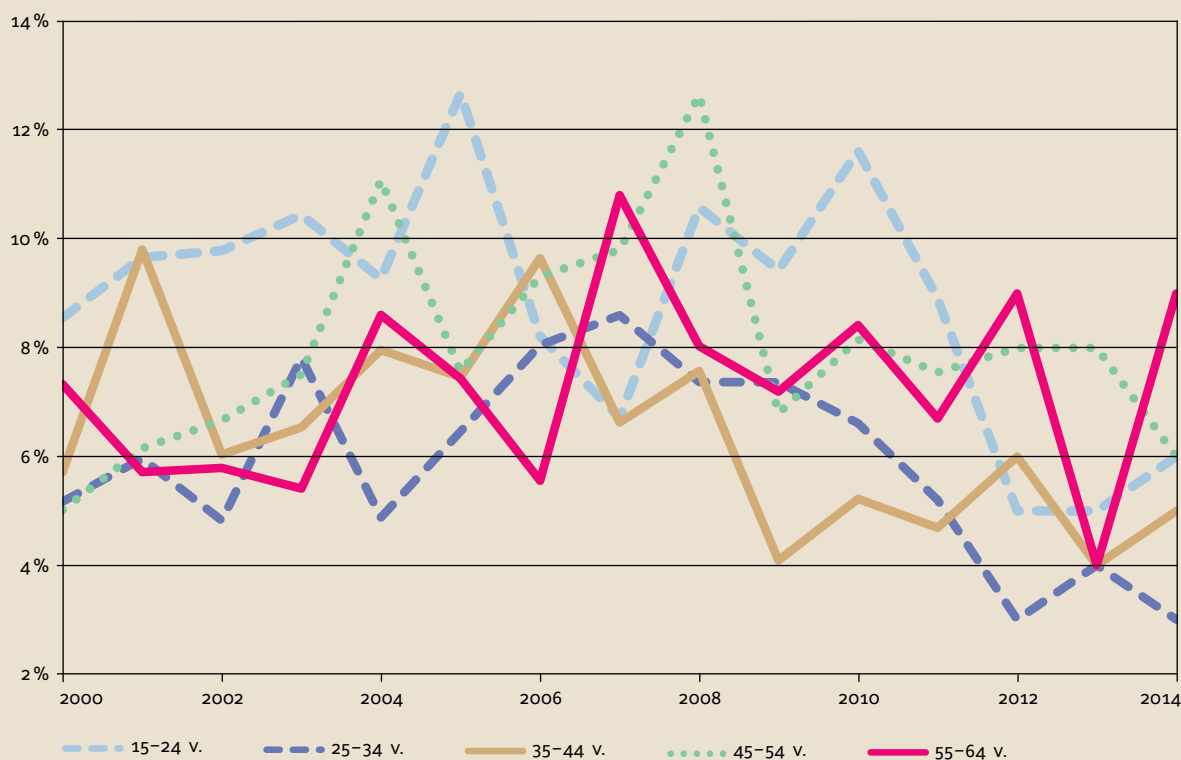
Alkoholi vaikuttaa vanhukseen eri tavoin kuin nuoreen. Tähän on neljä syytä:

- Fysiologiset muutokset: Kehon nestetasapaino muuttuu, mikä voimistaa alkoholin vaikutuksia. Lihasmassa pienenee ja tasapaino heikkenee, jolloin humalassa kaatumisen ja murtumien riski kasvaa.
- Maksan ja munuaisten toiminta muuttuu, ja alkoholin poistuminen elimistöstä hidastuu.
- Aivojen solut reagoivat herkemmin alkoholiin kuin nuoremmilla, mikä tekee alkoholin vaikutukset esimerkiksi muistiin dramaattisemmiksi. Alkoholi myös voimistaa muistisairausten oireita.
- Iäkkäiden lääkitys: moni syö useita lääkevalmisteita, joiden yhteensopivuutta alkoholin kanssa ei välttämättä ole niitä määrätessä arvioitu.

LUE LISÄÄ LÄÄKKEIDEN JA ALKOHOLIN YHTEISVAIKUTUKSISTA

HUMALAHAKUISESTI* ALKOHOLIA VIIKOITTAIN KÄYTTÄVIEN 15–64-VUOTIAIDEN NAISTEN OSUUS 2000–2014

Alkoholin kulutus kasvaa jyrkimmin 55–64-vuotiailla naisilla.

* Humalahakuinen juominen tarkoittaa, että vastaaja on juonut alkoholijuomia kerralla kuusi annosta tai enemmän
LÄHDE: SUOMALAISEN AIKUISVÄESTÖN TERVEYSKÄYTTÄYTYMINEN JA TERVEYS (AVTK) -TUTKIMUS THL.

Kotkassa toimivat käytännöt

Kotkan kotihoidossa päihdeasiakkaiden hoito otetaan vakavasti. Käytännöt tuntee hyvin lähihoitaja Katja Anttila, joka toimii Länsi-Kotkan kotihoitotiimin mielenterveys- ja päihdeyhteyshenkilönä.

Kotihoidon asiakkaille tehdään joko kartoituskäynnillä tai sen jälkeisellä kahden viikon arviointijaksolla asiakkaan toimintakykyä kuvaavia testejä, joista yksi on alkoholin käytön riskiä kuvaava Audit-kyselytesti.

– Mikäli asiakkaalla on runsasta päihteiden käyttöä, hänen hoito- ja palvelusuunnitelmaansa liitetään lääkärin ja asiakkaan hyväksymä erityinen kirjallinen sopimus. Siinä määritellään ne toimenpiteet, joita kotihoito tekee asiakkaan ollessa päihtynyt, Anttila kertoo.

Sopimukseen kirjataan myös asiakkaan suhtautuminen lääkkeiden annon turvallisuuden varmistamiseksi tehtävään mahdolliseen puhalluttamiseen.

– Kotihoidon jokaisella käynnillä pyritään turvaamaan asiakkaan turvallisuus ja asiakkaan ollessa päihtynyt tarkistetaan, ettei hänellä ole sairauskohtausta.

Kotihoidon asiakaskäynnit ja niiden tilanteet kirjataan Kotkassa saman tien järjestelmään mobiilikirjauksella.

Kotihoidossa on kirjallinen ohjeistus ja turvasuunnitelma uhka- ja väkivaltatilanteisiin. Tilanteita ennakoidaan, ja käynnit tehdään tarvittaessa parityönä. Mikäli asiakkaan asunnossa on muita päihtyneitä henkilöitä, heitä pyydetään poistumaan kotikäynnin ajaksi.

Päihdetyössä asiakasta motivoidaan hakemaan hoitoa ongelmaansa. Yhtenä keinona on puheeksi ottaminen ja motivoiva keskustelu. Kotkassa on sisäisessä koulutuksessa hyödynnetty puheeksioton verkkokurssia.

Anttila pitää työstään ja on siitä valtavan innostunut.

– Päihdeasiakkaiden kanssa kokee myös onnistumisia.

Kun asiakas myöntää päihdeongelmansa, hänet ohjataan jatkohoitoon. Hoitopaikkoja on Kotkan seudulla Anttilan mukaan paljon, mutta ongelmana on se, että henkilön pitää ensin itse tunnistaa riippuvuutensa.

Yhtenä työn tukena Kotkassa ovat kotihoidon mielenterveys- ja päihdeyhdyshenkilöiden kolme kertaa vuodessa järjestettävät vertaistukitapaamiset. ■

SURUKIN KUULUU ELÄMÄÄN

Tapasin entisen opiskelutoverini, 72-vuotiaan eläkkeellä olevan lääkärin. Hänen miehensä kuoli kaksi vuotta sitten nopeasti edenneeseen haimasyöpään. Keskustelimme puolison sairastumisen ja melko äkillisen kuoleman aiheuttamasta kriisistä. Ystäväni kuvasi kokemaansa: ”Juoksin tuntikausia metsässä ja itkin. Vieläkin ihmettelen, miten ihminen voi itkeä niin paljon. Yritin olla vahva ja lohduttava saattaja elämän ja kuoleman välisen sillan yli. Ehdimme ja pystyimme puhumaan liian vähän yhteisen elämämme iloista ja suruista. Ikääntymisemme yhdessä eläen jäi kokematta.”

Ystäväni oli surrut kulkemalla luonnossa ja lukemalla aikakauslehtien artikkeleita vaikeuksia kohdanneiden ja niistä selviytyneiden elämästä. Hän oli pitänyt huolta fyysisen kuntonsa säilymisestä, ystävyysuhteistaan ja musiikkiharrastuksestaan. Vaikeimpina hetkinään hän oli hokenut itsekseen: ”Tuska vähenee ajan mittaan. Kaipaus jää jäljelle.” Hän oli löytänyt myönteisiä tapoja elää surunsa aikana ja sen jälkeen.

Ikääntymiseen kuuluu paljon luopumista. Oma vaikea sairaus voi yllättää yhtäkkiä, toimintakyky heikkenee, ja kuolema lähestyy. Puoliso ja ystävät sairastuvat, ja muutamat heistä kuolevat. Suru on vä-

jäämätön osa vanhenevien ihmisten elämää.

Lääketieteessä on perinteisesti tutkittu sairauksien vaara eli riskitekijöitä. Tutkimukset ovat kohdistuneet negatiivisen seikan aiheuttaviin tekijöihin. Tulokset on käännetty myönteisiksi elämän ohjeiksi. Kun välttää jonkin sairauden vaaratekijöitä, todennäköisyys sairastua tähän tautiin vähenee. Tämä lähestymistapa on tarpeellinen, mutta sen hallitsevuutta on kritisoitu vuosien ajan. Psykologiatieteessä onkin ryhdytty etsimään mielenterveyttä ja hyvinvointia edistäviä asioita eli positiivisia suojatekijöitä. Näitä tutkimuksia on tehty iäkkäidenkin keskuudessa.

Suojaavia tekijöitä kartoittaneet tutkimukset ovat tuoneet merkittäviä havaintoja käytäntöön sovellettaviksi. Myönteiset kokemukset ja tapahtumat, säännöllinen liikunta, ystävät, luonnossa liikkuminen, riittävän pitkä uni ja nykykäsityksen mukainen terveellinen ruokavalio edistävät mielenterveyttä ja hyvinvointia. Myönteisten tapahtumien muistelu tuo iloa, ja ilon tunne lisää luovuutta. Hyvän tekeminen toisten puolesta itse valitsemalla tavalla luo auttajallekin hyvää oloa. Vapaaehtoistyö tai puolison, ystävien tai lasten perheiden auttaminen on mainio tapa säilyttää psyykinen terveytensä. Lapsekas kyky ihmetellä uusia tai aikaisemmin kokemiaan asioita, arjen arvostaminen ja halu nauttia nykyhetkestä ovat tavoittelemisen arvoisia onnellisten ihmisten piirteitä.

Monet ikääntyvät ja iäkkäät ovat kokemustensa kautta oppineet mainittujen suojatekijöiden merkityksen surun kestämisessä. He elävät teoreettisten oppien mukaisesti tuntematta tutkimustuloksia. Omaisuuden ja tavaroiden omistamisen tavoittelu vähenee vanhenemisen myötä. Tämäkin kertoo elämän opettavan meille sen, että pelkkä materiaallinen hyvinvointi ei riitä takaamaan onnellista elämää. Vanhuus ja viisaus. ■

Näköislehden sivuilta löytyy runsaasti linkkejä, kuvia ja videoita, joita paperiversiossa ei ole.

Kansanedustajat kokivat, että VANHUSTYÖSSÄ EI VOI TINKIÄ

TEKSTI JA KUVA MARJO SAJANTOLA

Päivä vanhustyössä antoi päätäjille paljon pohdittavaa. Mitä hän tekisi kokonainen työviikko?

SuPer on vuosia ajanut tavoitetta saada riittävä määrä koulutettua hoitohenkilöstöä vanhustenhoitoon – niin laitoksiin kuin asiakkaiden koteihin. Selkeä viesti vanhustenhoidossa työskenteleviltä hoitajilta on, että koulutettua hoitohenkilökuntaa tarvitaan nykyistä enemmän. Mitoitus on täysin riittämätön ympärivuorokautisessa hoidossa ja kotihoito alkaa olla lähellä katkeamispistettä.

SuPer haastoi loppuvuodesta kansanedustajat työskentelemään vanhustenhoidossa yhden työvuoron. Tarkoitus oli, että päättäjät näkevät vanhustyön arkea, jotta päätökset pohjautuisivat todelliseen tilanteeseen. Osalla 40 haasteen vastaan ottaneesta kansanedustajasta ja avustajasta oli jo ennestään kokemusta vanhusten parissa tehtävästä työstä joko oman ammatin tai kuntapäättäjänä toimimisen kautta.

MITEN MENI?

SuPer kutsui vanhustyöhön osallistu-

neet päättäjät helmikuussa palautekeskusteluun. Tilaisuuteen osallistuneille kosketus vanhustyön todellisuuteen oli antanut uutta näkemystä moniin asioihin. Jokainen antoi myös hyvää palautetta ja kiitosta hoitohenkilökunnalle, joka työkiireiden keskellä jakoi kuitenkin kohdata hoidettavansa lämmöllä.

Päättäjät näkivät, ettei henkilöstömitoituksissa ollut nipistämisen varaa. He olivat osallistuneet vaipanvaihtoihin, pesuihin ja pukemisiin sekä avustaneet syömisessä ja jopa ulkoiluttaneet vanhuksia – tehneet jokapäiväistä tarvittavaa perushoitoa. Työt saatiin tehtyä, mutta mihinkään ylimääräiseen toimintaan ei ollut mahdollisuuksia.

Työpäivän aikana oli kohdattu yksinäisiä vanhuksia, joilla ei ollut ketään läheistä tuomassa apua arkeen tai edes iloa elämään. Kun toiveita hoitajan jäämisestä vielä hetkeksi asiakkaan luo ei voitu toteuttaa, se kirpaisi syvältä.

Keskustelussa nousi esiin myös toimivat ja toimimattomat tilat. Kun hoitolaitos on alun perin suunniteltu paljon nykyistä parempikuntoisille asukkaalle, arjessa syntyy väistämättä hankalia tilanteita, jotka ovat vaaraksi niin

hoidettavalle kuin hoitajallekin. Myös kotihoidossa joudutaan tinkimään ergonomisesta työtavasta.

Hyvän johtamistaidon tärkeys tuli selväksi töiden sujumisen ja sairauspoissaolojen lukumäärän valossa. Lisäksi työntekijöiden ammatillinen osaaminen ja vuorovaikutustaidot saivat kansanedustajilta kiitosta.

HYVÄÄ AMMATTITAITOISTA HOITOA

SuPerin puheenjohtaja Silja Paavola muistutti, että vaikka Suomen hallitus perui suunnitelmansa pienentää minimihenkilöstömitoitusta, se on päättänyt laskea mitoitukseen myös muita kuin koulutettuja hoitajia.

– Avustavaa henkilöstöä tarvitaan, mutta turvallinen hoito rakentuu sille, että koulutettua hoitohenkilökuntaa on riittävästi. Ammatillisuus näkyy hoidon laadussa ja asiakkaan kohtaamisessa. Alalle sopivuus pitää arvioida jo ennen opintojen alkamista soveltuvuuskokeilla.

Palautekeskusteluun osallistui myös SuPerin ammattiasianpäälikkö Kristina Lamberg. Hänen mielestään julkisesta keskustelusta on tyystiin unohdunut se, että ihmiset elävät kodeissaan omaa elämäänsä ja hoitaja mahdollistaa sen hyvän elämän.

– Yhä enemmän pyritään optimoimaan tehtävät niin, että ehditään tehdä kaikki temput, eikä niin, että asiakas voisi elää omaa elämää mielekkäästi. Superilaiset kärsivät valtavasti siitä, etteivät he ehdi hoitaa asiakkaitaan kokonaisvaltaisesti. He haluaisivat nähdä, että ihminen oikeasti pärjää siellä kotona. ■

Puheenjohtaja Silja Paavola kertoi kirjaamisen merkityksestä potilasturvaa kansanedustajien ihmeteltyä työpäivään kuuluvaa kirjaamisen määrää.

 PALAUTEKESKUSTELUN
TUNNELMIIN PÄÄSET TÄSTÄ

Vuohenputki

Vuohenputki on monikäyttöinen ihmisten ja eläinten herkku.

Vuohenputki on monikäyttöinen villivihannes ja -yrtti. Sen lehtiä voi syödä salaatin ja vartta parsan tapaan. Satokauden ajaksi kannattaakin kaupan salaatti vaihtaa vuohenputkeen. Lehdet nousevat jo varhain keväällä maasta heleän vihreinä. Tunnistamisessa auttaa, kun muistaa sanat pyhä kolminaisuus, sillä varressa on kolme pääruotia, joissa kussakin on kolme lehdykettä. Vuohenputken varsi on myös kolmiomainen. Varressa on kouru, mikä helpottaa tunnistamista. Valkoiset kukat ovat sarjana.

Latinankielinen nimi kertoo vuohenputken käytöstä rohdoksena kihdin hoidossa, sillä nimi *Aegopodium podagraria* viittaa sanaan podagra, mikä tarkoittaa kihtiä. Kasvia on käytetty myös reuman, nivelkipujen, virtsa- ja eturauhasvajojen hoitoon.

Kasvi oli kunniaa erityisesti keskiajalla. Vuohenputkea viljeltiinkin luostareiden puutarhoissa. Se rehotti usein myös vanhojen kirkkojen raunioilla. Kasvin englanninkielinen nimi onkin bishop's weed eli piispan ruoho. Vuohenputki tuotiin Suomeen 1800-luvulla alun perin koristekasviksi.

RAVINTOARVO. Vuohenputki sisältää c-vitamiinia, beetakaroteenia, magnesiumia sekä kalsiumia.

KÄYTTÖ. Nuorten lehtien maussa voi aistia sitruunan, sellerin, porkkanan ja pippurin aromeja. Nuoria lehtiä kannattaa kerätä runsaasti talven varalle. Kasvia kannattaa niittää, siten siitä saa hyvänmakuisia nuoria lehtiä pitkin kesää. Lehdet kannattaa käyttää nopeasti kiehuvaan veteen ennen pakastamista. Lehtiä voi myös kuivattaa.

Nuoret lehdet ovat hyvän makuisia, mutta kun ne aukeavat täysikokoisiksi, ne sitkistyvät ja muuttuvat väkeviksi. Selaisinakin lehtiä voi käyttää viherjauheena, kasviliemenä ja yrttijuomana tai teenä. Kukkia voi lisätä salaatteihin.

Vuohenputkea voi syödä sekä sellaisenaan että kypsennet-

TIESITKÖ? Kun hyttynen pistää, hiero pistoskohtaan tuoretta vuohenputkea, niin kutina lievittyy. Vuohenputki on myös eläinten suurta herkkua. Lemmikkikanit ja vuohet syövät sitä mielellään!

VINKKI: Kokeile vuohenputkea vihreänä herkkuna juustotarjottimella tai tee hortapizzaa. Lisää 2-3 desilitraa tuoretta vuohenputkea pizzan täytteeksi mozzarellajuuston, tuoreen basilikan ja tomaattivipaleiden kera.

tyinä. Lehtiä voi paistaa oliiviöljyssä tai lisätä kirpeisiin piirakoihin, kuten raparperi-piirakkaan. Vuohenputkea voi käyttää oikeastaan missä tahansa, kuten viherpirtelöissä, pestossa, leivän päällä vuohenjuuston kera, pastakastikkeissa sekä suolaisissa piiraisissa.

Erityisen hyvä vuohenputki on kaaliruuissa, keitoissa, munakkaissa, lasagnessa pinaatin tapaan, kiusauksissa, dipeissä, ohukkaissa, pannukakuissa sekä leipä- ja sämpylätaikinoissa. Kannattaa kokeilla valmistaa myös vuohenputkipalsternakakeittoa, vuohenputkiperunalaatikkaa ja porkkana-vuohenputkilaatikkaa. Ohjeita löytyy nykyään runsaasti villiyrttikeitokirjoista ja netistä.

VAROITUKSET. Vuohenputki kuuluu sarjakukkaiskasveihin, kuten myös hyvin saman näköiset myrkkyykatko ja hukanputki. Tarkista edelläkin kuvattu pyhä kolminaisuus varmistuaksesi, että keräät oikeaa kasvia: vuohenputken lehdet ovat siis kahteen kertaan kolmisormiset. Myrkkyykeison ja hukanputken lehdet muistuttavat enemmän kirveliä tai persiljaa. Vuohenputken varsi on enemmän kourumainen ja usein tyviosa on punertava. ■

LISÄTIETOA

SAMI TALLBERG. VILLIYRTTIKEITOKIRJA. README.FI 2015

RAIJA KIVIMETSÄ. VILLIINNY VILLIVIHANEKSI. ELINVOIMAA JA ENERGIAA LUONNOSTA. KIRJAPAJA 2016

SuPerin asiantuntija Leena Kaasinen on

EUROOPPALAISTEN TYÖNTEKIJÖIDEN ASIALLA

TEKSTI MARJO SAJANTOLA KUVA JUKKA JÄRVELÄ

Euroopan standardoimisjärjestö CENin teknisessä työryhmässä laaditaan standardeja vanhuspalveluihin. SuPerin asiantuntija Leena Kaasinen pyrkii työryhmän jäsenenä huolehtimaan, että myös työntekijöiden oikeudet ja asema huomioidaan.

SuPerin asiantuntija Leena Kaasinen osallistuu Euroopan ammatillisen yhteisjärjestö EAY:n, pyynnöstä Euroopan vanhuspalveluiden standardointityöryhmään. Kaasinen pyydettiin ryhmään, koska Suomen lähi- ja perushoitajaliitolla on tarkka tietämys vanhustyöstä ja työntekijöiden tilanteesta.

– Vanhuspalveluiden standardisoinnilla haetaan palveluihin tasalaatuisuutta. Työ on haasteellista, ja vähän kyseenalaistakin. Tavaroiden ja laitteiden, kuten sähkölaitteiden, standardeja on helpompi määritellä kuin palvelua, johon liittyy kansallista lainsäädäntöä ja kulttuurisia eroja, Kaasinen sanoo.

Hän jatkaa, että EU:n jäsenmailla on sosiaali- ja terveydenhuollon alalla toimivalta, joten standardoimistyö astuu ikään kuin valtioiden määräysvalan yli, mutta lakeja se ei voi muuttaa.

– Useissa maissa on saman tyyppisiä vanhuspalveluiden laatusuosituksia kuin meilläkin. Niitä voidaan pitää standardien kaltaisina. Yhteiset vanhustyön standardit eivät mene maiden lainsäädännön yli, mutta kilpailutus-tilanteessa standardien mukainen toiminta on kilpailuvaltti.

Kaasinen näkeekin tässä vaarana sen, että monikansalliset isot yritykset pystyvät ottamaan käyttöön vanhustyön standardit, mutta pienillä yrityksillä ei

Leena Kaasinen on asiantuntija myös SuPerin kansainvälisen toiminnan haasteissa.

SuPerin kansainvälinen toiminta

European Federation of Public Service liitto, EPSU, kokoaa Euroopan ammattiliitot vaikuttamaan EU:n ja kansallisten hallitusten politiikkaan. Se pyrkii edistämään parempia työoloja, parempaa terveyttä ja turvallisuutta sekä oikeuksia kahdeksalle miljoonalle julkisen palvelun työntekijälle. SuPer on mukana EPSUn sosiaali- ja terveysalan pysyvän komitean työssä.

– Komiteassa on käsitelty esimerkiksi työsuojelua, työturvallisuutta ja täydennyskoulutusta ja käyty keskustelua hoiva-avustajista. Euroopan komissio aloitti vuonna 2009 projektin, jossa selvitettiin jäsenmaiden Health Care Assistant -koulutusta, johon laskettiin myös suomalainen lähihoitajakoulutus, SuPerin asiantuntija Leena Kaasinen kertoo.

Työn tarkoituksena oli selvittää, olisiko EU-maissa halukkuutta luoda yhteinen viitekehys HCA-koulutukselle, jotta ammattiryhmä voisi liikkua EU:n sisällä nykyistä helpommin. Koulutuksen sisältö ja kesto eroavat kuitenkin jäsenmaiden välillä liian paljon. Lyhyimmillään HCA-koulutus on muutamien kuukausien mittainen ja pisimmillään kuusi vuotta. Yksimielisyyteen hankkeeseen osallistuneiden maiden kesken ei päästy myöskään siitä, mitä HCA-koulutuksella tarkoitetaan.

TYÖVOIMAN VAPAA LIKKUVUUS

Euroopan Unionin yksi peruserätyövoimasta on työvoiman vapaa liikkuvuus. Lähihoitajat voivat hakeutua EU-maihin töihin, mutta ilman tutkinnon tunnustamista on vaikea työllistyä koulutusta vastaavaan sosiaali- ja terveysalan työhön. Ammattihenkilön status avaa parhaiten ovet niihin tehtäviin. Vanhustyössä ovet voivat olla auki esimiestehtäviin saakka.

– Lähihoitajille on eduksi saada tutkintonsa tunnustetuksi. Esimerkiksi Iso-Britanniassa tunnustus tehdään meidän Valviraa vastaavassa valvontaelimessä NMC:ssä. Nyt seuraamme mielenkiinnolla, miten Brexit tulee vaikuttamaan tähän, Kaasinen jatkaa.

SUPERIN KANNALTA ON TÄRKEÄÄ OLLA MYÖS KOKO EUROOPAN TASOLLA HUOLEHTIMASSA VANHUSTYÖNTEKIJÖIDEN ASEMASTA.

välttämättä ole tähän mahdollisuuksia.

MALLI RUOTSISTA

Leena Kaasinen kertoo, että vanhuspalveluiden standardisointi käynnistettiin ruotsalaisten aloitteesta.

Myös malli on otettu Ruotsista, missä standardin laatiminen periaatteessa sujui hyvin.

Tosin työntekijöiden asema ei Kaasisen mukaan täysin tyydyttänyt ammattiliittojen edustajia. Kyse on kuitenkin maasta, jossa on totuttu sopimaan asioista työntekijä- ja työnantajajärjestöjen kesken. Häntä arveluttaa, miten tämä toimisi maissa, joissa ei neuvotella.

– SuPerin kannalta on tärkeää olla

myös koko Euroopan tasolla huolehtimassa vanhustyöntekijöiden asemasta.

EU-maiden lisäksi standardisointityöhön osallistuu viisi muuta maata, muun muassa Turkki. Näin yhteensä 34 maan intressit ja käytännöt pitäisi saada sovitettua yhteisiksi standardeiksi. Kaasinen edustaa työryhmässä kaikkia työntekijöitä.

CEN eli European committee for standardization on kansallisten standardisointijärjestöjen yhteiselin. Siihen kuuluu myös Suomen Standardisointiliitto, SFS, jonka jäsenenä on elinkeinoelämän järjestöjä ja Suomen valtio. ■

LISÄÄ SUPERIN KANSAINVÄLISESTÄ TOIMINNASTA

Parempaa suojelua väärinkäytöksistä ilmoittajille

Väärinkäytösten ilmoittajien suojeleminen saattaa edetä Euroopan unionissa. Komissio aikoo vuoden 2017 aikana arvioida nykytilannetta ja järjestää aiheesta julkisen kuulemisen. SuPerin asiantuntija Leena Kaasinen pitää komission julkaisemia suunnitelmia mielenkiintoisina. Häntä kiinnostaa, mitä EU:n suunnitelmat tarkoittavat superilaisen palkansaajan kannalta. Suomessa on sosiaalialalla eli esimerkiksi vanhustenhuollossa lakisääteinen ilmoitusvelvollisuus vaikkapa hoidon puutteista, mutta ilmoittajan suoja ei ole todellisuudessa riittävä. Hoidon puutteissa ei ole välttämättä kyse väärinkäytöksestä. Kaasinen toivoo EU-lainsäädäntöä, josta olisi jäsenille ja tietenkin ennen kaikkea asiakkaille hyötyä.

Kunnille suositukset laittomasti maassa olevien hoitoon

Sosiaali- ja terveysministeriö on valmistanut kunnille suositukset laittomasti maassa olevien kiireelliseen sosiaali- ja terveydenhuoltoon. Suositusten tarkoituksena on selvittää mihin julkisiin palveluihin laittomasti maassa oleskelevat ovat oikeutettuja, kenen vastuulla palvelujen järjestäminen on ja miten palveluista aiheutuneista kustannuksista voi saada korvausta.

LUE OHJEET TÄÄLTÄ

Kuusamon Katrinkodissa asiakas on kuin kotonaan

SuPerin opintopäivillä luovutettiin kaksi La Carita -säätiön lahjoittamaa 1500 euron palkintoa hyvästä vanhustyöstä. Toinen voittajista, Kuusamon Katrinkoti, tarjoaa parempaa laatua elämään.

– Asiakkaat tekee hommia ja me ollaan siellä mukana!

Näillä sanoin naurattivat Katrinkodin superilaiset Arja Riecki ja Marja-Liisa Räisänen opintopäiväyleisöä.

Totta toinen puoli, Kuusamossa työt tehdään hoidettavien ehdoilla. Katrinkodissa vanhukset esimerkiksi saavat nukkua pitkään, aamulla ei ole pakko syödä puuroa. Kukin saa toimia niin kuin kotonaan tekee.

PALAVEREJA

Asiakkaat ja omaiset voivat vaikuttaa Katrinkodin arkeen viikoittain järjestävässä yhteisöllisyyspalaverissa.

Viikoittaisissa kuntoutuspalaverissa puolestaan käydään moniammatillisesti läpi kunkin asiakkaan tavoitteet ja kuntoutustarpeet. Kuntoutuskortit tehdään asiakkaan ja omaisen kanssa yhdessä.

Katrinkodissa ei käytetä sitomista rauhoituskeinona tai liikkumisen estämiseksi. Käytössä ovat sen sijaan muun muassa läsnäolo, kosketus, nukkuminen lattialla tai olohuoneessa ja yöpala.

Kinestetiikan avulla työntekijöiden fyysinen kuormitus on vähentynyt, mutta työmotivaatio, yhteishenki ja luovuus ovat lisääntyneet. Kinestetiikan käytön myötä yhdessä pohtiminen ja kokeilu ovat tulleet luontevaksi osaksi työtä. Asiakkaiden haastava käytös on vähentynyt, kun he saavat käyttää omia voimavarojaan.

Kuntoutusasiakkaalla on tavoitteen-

– Soteja tulee ja menee, mutta me teemme töitä, Arja Riecki ja Marja-Liisa Räisänen Kuusamon Katrinkodista riemuitsevat. Katrinkodissa on uskallettu uudistua ja muuttaa käytäntöjä asiakasmyönteisempään suuntaan. Hyvä johto ja kouluttautunut henkilökunta mahdollistavat palkitsemisen arvoiset palvelut.

na aina ensin koti. Ennen kotiutumista henkilökunta tekee kotikäynnin.

POSITIIVINEN VIRE

Työhyvinvointia Kuusamossa on lisännyt mahdollisuus tehdä tarvittaessa osa-aikatyötä. Keino on auttanut muun muassa työssäjaksamiseen.

Hoitajat voivat vaikuttaa työvuoroihin osittaisella autonomisella työvuoro-suunnittelulla

Hoitajien työvuorot on kooditettu,

eli listalla näkyvät vastuut ulkoilutuksesta, jumpasta tai toimintahetkestä.

Monessa hankkeessa mukana olleen Katrinkodin työyhteisössä on positiivinen vire. Asiat ajatellaan mahdollisuuksien kautta. Työpaikka ohjaa aktiivisesti opiskelijoita ja sijaisia uusiin työtapoihin. Paikka onkin haluttu työharjoittelukohde. ■

KATRINKOTI ON VUOROHOITOYKSIKKÖ, JOSSA ON 18 ASIAKASPAIKKAA. HOITOHENKILÖKUNTAA 14, JOISTA YKSI HOIVA-AVUSTAJA. HOITAJAMITOITUS 0,66, KOKONAISMITOITUS 0,83.

Vuosaaren kotihoito 1 uudistui rohkeasti

Ennakkoluuloton ja innostunut oman työn kehittäminen toi Helsingin kaupungin Vuosaari 1 -alueen kotihoidolle La Carita -palkinnon.

– Kun työhyvinvointi paranee, me hoitajatkin jaksamme hoitaa asiakkaita paremmin. Vanhojen työtapojen ravisteleminen teki hyvää, totesi lähihoitaja Leila Kantanen, joka yhdessä kollegansa, lähihoitaja Tuija Metsän kanssa vastaanotti La Carita -säätiön palkinnon Tampere-talossa.

Vuosaari 1 -alueen kotihoito lähti kaksi vuotta sitten mukaan Voimahankkeeseen, joka kannusti kokeilemaan erilaista työaikasuunnittelua.

Uudistuksen jälkeen Vuosaari 1 -alueen kotihoidossa hoitajat ovat pääsääntöisesti 2–4 päivää töissä ja 2–4 päivää vapaalla. Päivät ovat yhdeksäntuntisia.

Hoitajien mielestä uudessa työaika-järjestelyssä on paljon hyvää. Sekä työpäivinä että niiden välissä ehtii palautua kunnolla.

– Työpäivän aikana ehtii pitää kunnollisen lounastauon, joka auttaa jaksamaan iltapäivällä, kertoi Kantanen.

AIKAA KAHVILLE JA KESKUSTELULLE

Vuosaassa haluttiin uudistaa myös työn sisältöä asiakaslähtöisemmäksi. Sekä sisällön että työajan uudistamista helpotti se, että Vuosaaren kotihoidon alueella välimatkat ovat lyhyitä. Asiakkaat ovat tyypillisiä kotihoidon asiakkaita, suurin osa vanhuksia.

Nyt asiakaskäynnit suunnitellaan Vuosaassa niin, että aikakriittiset käynnit tehdään aamun aikaisina tai illan myöhäisinä tunteina, ja iltapäivien käynneihin on saatu lisää sisältöä. Esimerkiksi suihkutuksia ja haavanhoitoa on siirretty aamuista iltapäivään.

– Uuden järjestelyn tuloksena iltapäiviin on jäänyt aikaa myös tuolijum-
palle, liikeharjoittelulle, kävelylenkeille
sekä tärkeille, rauhallisille kahvitte-
lulle. Asiakkaiden liikut-
taminen on meillä tärkeää. Haluamme
panostaa kuntouttavaan työhön. Toisi-
naan voidaan lähteä käymään yhdessä
asiakkaan kanssa vaikka kirjastossa tai
kahvittelemassa. Sellaiseen ei aiemmin
tahtonut löytyä aikaa, kertoo Metsä.

Tuija Metsä ja Leila Kantanen kertovat, että koko Vuosaaren kotihoito 1:n henkilökunta innostui kehittämään työn sisältöä.

Uuden työaikasuunnittelun ansiosta sama hoitaja pystyy käymään asiakkaan luona aamulla ja iltapäivällä, jolloin asiakkaalle ei tule tunnetta, että kotona vierailee jatkuvasti eri hoitaja.

La Carita -palkinto otettiin Vuosaassa vastaan riemukkaasti. Metsä ja Kantanen kiittävät omaa lähiesimiestään Mari Salosta, joka oli alusta asti mukana muutoksessa kannustaen ja osallistuen.

– Kyllä me hihkuimme onnesta ja joimme heti juhlakahvit. Tämän eteen on tehty paljon työtä. Asiat ovat nyt hyvällä mallilla. ■

VUOSAARI 1 -ALUEEN KOTIHOITO KUULUU HELSINGIN KAUPUNGIN KAAKKOISEEN KOTIHOITOKSIKKOON. UUDENLAISTA TYÖAIKAA KOKEILI 21 TYÖNTEKIJÄSTÄ 19 HOITAJAA JA YKSI OPPISOPIMUSOPISKELIJAA. HE KAIKKI OSALLISTUIVAT MYÖS ASIAKASTYÖN UUELLEEN SUUNNITTELUUN.

Silja Paavolan avajaispuhe ja muu ohjelma kiinnostivat yleisöä Tampereen opintopäivillä.

Muutosten edessä selviää ammattitaidolla

Opintopäivät avannut SuPerin puheenjohtaja Silja Paavola korosti ammattitaidon merkitystä meneillään olevien muutosten keskellä.

Hoitajien työ muuttuu lähiaikoina merkittävästi. Muutoksissa auttaa koulutuksen lisäksi superilaisten oma vastavoima: ammattitaito.

– Ammattimme muuttuu, hoitokulttuuri muuttuu, hoitomuodot muuttuvat. Sote muuttaa paljon. Tämä kaikki vaatii koulutusta: on kouluttautettava työaikanaikin.

Toisen asteen ammatillisen koulutuksen soveltuvuustestit ovat yksi liiton suurimmista haasteista. SuPer on sisarliittojensa kanssa ajanut soveltuvuuskokeiden pakollisuutta hoitoalalle ja edennyt asiassa ministeritasolle.

– Alallemme ei saa tulla yhtään sinne

kelpaamatonta. Jos 12 munan kakussa on yksikin mätä muna, kakku on pilalla.

Puheenjohtaja muistutti myös, että työssäoppijoiden määrä lisääntyy koko ajan. Esiin nousevat vuorovaikutustaidot, joita käsiteltiin opintopäivien luennoilla.

PAINEET KASVAVAT

Paavola korosti superilaista ammattitaitoa ja ammattitaitoa. Näiden avulla superilaiset jaksavat työssään sen paineen alla, jota yhteiskunta, ihmiset ja entistä paremmin oikeutensa tuntevat potilaat ja asiakkaat asettavat.

– Kun tekee parhaansa, voi mennä illalla rauhallisesti nukkumaan tietäen, ettei ole mokannut.

– Olemme vierellä kulkijoita, joilla on piinkova ammattitaito. Me tiedämme, jos esimerkiksi vanhus raapii, että

siellä sisällä on ihminen. Taudin kuva vain on tällainen.

Jotkut työtavat vaativat muutosta, aina ei voi jatkaa niin kuin ennen.

– Miettikää, miten kaikki työkaverit saadaan mukaan muutokseen.

Liitto lähetti opintopäiviltä media-tiedotteen, jossa vielä kerran korostettiin, että koulutusmäärärahoista ei saa leikata.

Samoin liitto muistutti soveltuvuuskokeista: hukkakoulutus ei tuo joka paikassa kaivattuja säästöjä.

SuPerin selvityksen mukaan 96 prosenttia lähi- ja perushoitajista oli sitä mieltä, että pääsy- ja soveltuvuuskokeista ei saa luopua. Koska lähihoitajan työssä on kyse ihmisten hoitamisesta, heidän hyvinvoinnistaan ja jopa hengestään, pääsy- ja soveltuvuuskokeita pidetään tärkeinä nimenomaan potilas- ja asiakasturvallisuuden kannalta. ■

Vuorovaikutus ei ole suoritus

Kuuntelemisen taito on osa hyvää keskustelua.

Keskustelun periaatteet ovat kauniit ja loogiset.

– Ei saa puhua liikaa, eikä liian vähän. Täytyy puhua totta, eikä valehdella. On puhuttava oleellisista asioista, siis siitä aiheesta, josta kulloinkin on puhe. On puhuttava selkeästi, vältettävä turhaa monisanaisuutta ja moniselitteisyyttä. Jos kaikki hallitsisivat nämä periaatteet, kenelläkään ei olisi mitään ongelmia vuorovaikutuksessa, totesi lehtori Yrjö Lauranto Helsingin yliopistosta. Lauranto luennoi opintopäivillä vuorovaikutuksesta työpaikoilla.

Arkielämässä keskustelun periaatteita on kuitenkin vaikea noudattaa.

– Keskusteluun ja vuorovaikutukseen vaikuttavat monet muutkin asiat, esimerkiksi tunteet.

MITEN ITSE PUHUT?

Tyypillinen tilanne kahden ihmisen välisessä keskustelussa on väärinymmärrys. Kollega kysyy, onko asiakkaalle varattu jo lääkäriaika, johon toinen ärähtää kiukkuisesti, että missä välissä muka.

– Jos ei ymmärrä, mitä toinen sanoo, ihminen yrittää hakea merkityksiä sanojen takaa. Tavallinen kysymys voidaan tulkita arvosteluksi tai syytöksi. Syitä tähän voi olla monia, vaikka stressi ja huonosti nukkunut yö.

Tärkeintä on, että ihminen osaa eritellä ja miettiä omia reaktioitaan.

– Kenties tilanteen jälkeen voi myös jutella toisen osapuolen kanssa ja pyytää anteeksi omaa käytöstään.

Keskusteluun kuuluu olennaisesti kuuntelemisen taito.

– Vuorovaikutus ei saa olla suoritus. Ole läsnä. Jos ei kuuntele toista,

Yrjö Lauranto sanoi, että kielestä ja kielenkäytöstä pitäisi puhua työpaikoilla paljon nykyistä enemmän.

se saattaa johtaa siihen, että nykyhetki on suoritus, josta on päästävä nopeasti eroon, jotta pääsee tekemään niin sanotusti oikeita töitä ja puhumaan itse.

Laurannon mielestä kielestä puhutaan aivan liian vähän. Monella työpaikalla olisi hyvä pysähtyä miettimään, millaista kieltä käytetään. Jokaisen kannattaa tarkkailla omaa kielenkäyttöään.

– Kaikki ymmärrysongelmat eivät suinkaan johdu vain vastapuolesta. Mieti itse, onko sinulla tapana hyppiä asiasta toiseen, puhutko nopeasti tai jätätkö asioita sanomatta? Oletatko, että vastapuoli tietää, mistä olet puhumassa?

NAURAKAA YHDESSÄ

Evoluutiobiologia on perinteisesti korostanut kovaa kilpailua ja vahvojen

voittokulkua. Viime vuosina on kuitenkin oivallettu, että ihmislajin kehityksessä empatialla on ollut suuri rooli.

– Empatia liittyy hyvin vahvasti kieleen ja ihmisen kulttuuriin. Yhteistyö, avunanto, toisen huomioiminen ja toisen asemaan asettumisen kyky ovat ihmisen historiassa olleet merkittävässä asemassa. Ihmiset ja eläimet erottaa toisistaan myös kyky asettaa yhteisiä tavoitteita, ja kieli on silloin merkittävässä osassa.

Lauranto kannusti ihmisiä nauramaan yhdessä niin töissä kuin vapaallakin.

– Nauru on yhteistä toimintaa ja luonnollista vuorovaikutusta. Naurulla ja huumorilla osoitetaan yhteisymmärrystä ja selvitetään vaikeitakin tilanteita. ■

Elämä opettaa!

Lähihoitaja Majeed Ibrahim Abbas haluaa olla rohkaiseva esimerkki pojille, jotka ovat tulleet yksin ja alaikäisinä Suomeen turvapaikkaa hakemaan.

Opintopäivillä puhunut Majeed Abbas tuli Suomeen Ghanasta kahdeksan vuotta sitten alaikäisenä ja ilman vanhempia.

– Tiedän, minkälaista on tulla maahan, jossa kieli ja kulttuuri on vieras. Ymmärrän, millaisia vaaroja nuoret mahdollisesti ovat matkansa varrella kohdanneet.

Majeed Abbas valmistui Lappeenrannassa lähihoitajaksi kolme vuotta sitten. Nykyään hän työskentelee ohjaajana Pelastakaa Lapset Ry:n Kauklahden tukiasumisyksikössä, joka on 40-paikkainen asuntola alaikäisille turvapaikanhakijoille. Asukkaat ovat 16–17-vuotiaita poikia. Heistä suurin osa lähtöisin Afganistanista, Irakista ja Somaliasta.

– Meillä oli aluksi vaikeuksia kielten kanssa, kun pojat eivät puhuneet suomea tai englantia, emmekä me daria. Elekielen ja kuvien avulla pääsimme kuitenkin alkuun, ja nyt suurin osa pojista puhuu suomea jo aika hyvin.

– Kielitaito on kotoutumisen perusta. Minä menin aikoinani opiskelemaan Lappeenrantaan juuri sen takia, että oppisin suomen. Pääkaupunkiseudulla en olisi oppinut kieltä näin hyvin, sanoi englanniksi Ghanassa koulunsa käynyt Abbas.

TYÖ ON TASAPAINOTTELUA

Asumisyksikössä asuminen on väliaikainen vaihe nuorille.

– Kukaan ei tiedä, onko turvapaikkapäätös myönteinen vai kielteinen. Kotoutumisprosessi voidaan aloittaa vasta päätöksen jälkeen, mutta tarkoitus on, että myös asumisyksikössä vietetty aika käytetään hyödyksi.

Nuorille järjestetään Kauklahdes-

Majeed Abbas tuli kahdeksan vuotta sitten alaikäisenä turvapaikanhakijana Suomeen. Nyt hän auttaa muita samassa tilanteessa olevia.

sa suomen kielen opetusta ja tarjotaan mahdollisuuksia erilaisiin harrastuksiin. Luennoilla käsitellään esimerkiksi omasta terveydestä ja hyvinvoinnista huolehtimista, suomalaista yhteiskuntaa, oikeuksia, velvollisuuksia ja rahan käyttöä.

– Nuoret tulevat vaikeista olosuhteista. Heillä on taustallaan monenlaisia kokemuksia, osin traumaattisiaakin. Monet ovat tulleet Suomeen salakuljettajien kautta ja he ovat nähneet matkalla vaikka mitä. Asuntola saattaa olla ensimmäinen paikka, jossa pojilla on mahdollisuus saada luotettavaa tietoa esimerkiksi terveydestä ja oikeuksista, ja tavata luotettavia aikuisia. Kulttuuritaustasta riippumatta nuoret ovat ai-

na nuoria.

– Pojat haluavat tehdä samanlaisia asioita kuin suomalaisetkin nuoret, hengailla kauppakeskuksissa ja pelaila jalkapalloa. On tärkeää, että he oppivat ottamaan vastuuta omasta itsestään. Siihen kuuluu esimerkiksi aamuhätykset, rahankäyttö, ruoanlaittaminen ja harrastuksiin sitoutuminen, sanoi Abbas.

Ohjaajan työ on usein tasapainottelua hoivavietin ja auttamishalun ja toisaalta rajaamisen ja vastuuttamisen välillä.

– Toivon, että oma tarinani antaa pojille motivaatiota. Elämässä voi edistyä, kunhan opettelee suomen kielen ja käy koulussa. Elämä opettaa! ■

Jokainen saa päättää itse

Kun ihmisellä on mahdollisuus vaikuttaa omaan elämäänsä, hän voi hyvin.

Jokaisella ihmisellä on oikeus tehdä omaan elämäänsä liittyviä valintoja ja päätöksiä, ja toteuttaa niitä. Tätä oikeutta ei vie pois ikääntyminen, vamma tai sairastuminen.

– Ihminen voi hyvin, kun hän uskoo omiin vaikuttamismahdollisuuksiinsa, sanoi Kehitysvammaliiton kouluttaja Outi Raunetvuo opintopäivillä pitämässään luennossa.

Itsemääräämisoikeudella on erilaisia ulottuvuuksia kuten päätöksenteko, kyvykkyyden tunne, oikeus saada tietoa ja yksityisyys. Kehitysvammaisten ja muiden tukea ja apua tarvitsevien ihmisten itsemääräämisoikeuden toteutuminen riippuu usein siitä, kuinka ohjaajat, hoitajat ja palveluja tarjoavat organisaatiot toimivat. Itsemääräämisoikeus ei tarkoita sitä, että ihminen jätettäisiin päätöksenteon kanssa yksin, vaan hänen kuuluu saada tukea asiassa, vaikka päätös sitten olisikin hänen omansa.

KUKA TIETÄÄ TOISEN PARHAAN?

Itsemääräämisoikeuteen liittyy itsemääräämiskyky, jota etenkin kehitysvammaisten parissa työskentelevät joutuvat miettimään päivittäin. Ihminen ei välttämättä ymmärrä päätösten tai tekojen seurauksia, eikä kykene harkintaan. Silloin itsemääräämisoikeutta on pakko rajoittaa ihmisen oman edun nimissä.

– Se, että ei jossakin tilanteessa pysty päättämään itse, ei tarkoita sitä, ettei-kö koskaan voisi päättää itse. Itsemääräämiskyvyn taso riippuu monesta asiasta ja voi vaihdella saman päivän aikana tilanteesta riippuen.

Kun henkilökunta tai omaiset tekevät päätöksiä jonkun toisen puolesta, tulee helposti ongelmia.

– Kuka tietää, mikä on asiakkaan paras ja milloin tilanne muuttuu vallan-

Outi Raunetvuo korosti, että mahdollisuus vaikuttaa omaan elämäänsä on osa ihmisen hyvinvointia.

käytöksi? Miten osoitetaan se, ettei ihminen pysty itse päättämään asioistaan? Asiasta täytyy keskustella ja sitä pitäisi pystyä jopa mittaamaan jollakin tavalla. On tärkeää tietää, kuinka pitkään kykenemättömyys kestää ja mistä ihminen siitä huolimatta saa itse päättää.

Itsemääräämisoikeuden rajoitukset ovat aina yksilöllisiä, eivätkä ne saa laajentua koskemaan muuta yhteisöä.

– Jos ryhmäkodissa asuu joku, joka eksymisen takia ei voi lähteä yksin ulos, ja jonka vuoksi ovia on pidettävä lukituina, on varmistettava, että heille, jotka voivat liikkua yksin, avataan ovet ai-

na tarvittaessa.

Raunetvuo muistutti, että ihmisillä on oikeus tehdä myös väärä valintoja.

– Kaikilla meillä on oikeus tehdä myös sellaisia päätöksiä, jotka voivat muiden mielestä olla epäviisaita tai omalaatuisia. Jokaisella on oma arvo maailmansa ja omat mieltymyksensä, ja niissä voi olla suuriakin yksilöllisiä eroja. Se, että joku minun mielestäni tekee väärän päätöksen, ei ole peruste olettaa, että hän ei olisi kykenevä tekemään päätöstä. Aina saa tietenkin keskustella ja esittää huolensa, mutta liikaa ei voi moralisoida. ■

Ystävällisyys on tärkeää

Sirkka Saario, 86, on asunut noin puolitoista vuotta Kerttulin vanhainkodissa Turussa. Hän ei keksi mitään moitittavaa nykyisestä kodistaan.

Millaista on asua vanhainkodissa?

– Minusta täällä on mukavaa. Olen mieluummin täällä kuin omassa kodissa, koska kotona olisin yksin. Täällä saan ruoan ja hoidot.

Stressasiko tänne muutto?

– Ei. Tiesin tämän paikan ja halusin tänne, sillä kotini on lähellä. Olen asunut samassa talossa koko elämäni. Sisareni pojat järjestivät minulle paikan tänne, koska olen vanha ja näen huonosti. Olen käynyt pari kertaa kotona. Siellä on kukat, joita kummipoikani käy hoitamassa. Hän huolehtii myös muista asioistani.

Millainen on hyvä hoitaja?

– Ystävällinen. Täällä kaikki hoitajat ovat ystävällisiä. He auttavat, kun tarvitsen jotain. Jotkut muut asukkaat ovat kertonut, etteivät he ole aina saaneet, mitä ovat halunneet. En osallistu tällaisiin keskusteluihin, koska hoitajat ovat olleet ystävällisiä minulle.

Ovatko hoitajat kiireisiä?

– Toiset ovat, toiset eivät. Mutta tykkään kyllä kaikista.

Millaisia hoitajat muuten ovat?

– Jotkut ovat puheliaita, jotkut hiljaisempia. Ihan niin kuin kaikki ihmiset. Kaikki ovat erilaisia. Tykkään siitä, ettei olla aina toisia. Joskus nauramme yhdessä hoitajan kanssa.

Onko teillä kokemuksia hoitajista muualta?

– Ei. Olen ollut aika terve. En ole koskaan joutunut sairaalaan potilaaksi.

Oletteko tutustunut muihin asukkaisiin?

– Olen aika hiljainen ihminen. Ruokasalissa meitä on muutamien hengen porukka. Koetamme aina päästä samaan pöytään.

Millaisia terveisiä haluatte lähettää kaikille hoitajille?

– Kiitoksen annan teille. Osaatte hyvin työnne. ■

KERTTULIN VANHAINKOTI TARJOAA KODIN 144 ASUKKAALLE. HOITO-
TYÖTÄ TEHDÄÄN ASUKASLÄHTÖISESTI. HOITAJAT TUKEVAT VANHUSTEN
OMATOIMISUUTTA JA KUNNIOITTAVAT HEIDÄN OIKEUKSIAAN. LÄHEISYH-
TEISTYÖTÄ PIDETÄÄN TÄRKEÄNÄ.

TEKSTI JA KUVA MINNA LYHTY

Ihoa ei pidä ylihoitaa

Terveen ihon hoitoon riittävät vesipesu, meikinpoisto ja itselle sopiva rasvainen kosteusvoide. Muista kaupallisten teho-

aineiden hyötyvaikutuksista ei ole tutkittua näyttöä muttei välttämättä haittaakaan.

Jos iho on hyvin kuiva tai herkkä, se voi ärsyntyä ylihoitamisesta eli monien tuotteiden samanaikaisesta käytöstä.

Kasvojen ihon kuorinta on yleensä turhaa. Ihon uloin pintakerros uusiutuu luonnostaan joka päivä, ja uutta tyvikerrosta kasvaa koko ajan orvaskedestä. Ihotautilääkärin tekemät voimakkaat kuorinnat aknearpien tai maksaläiskien poistamiseksi ovat toinen juttu. ■

Mieskaveritoimintaa jo 25 vuotta

Tänä vuonna juhlitaan Mieskaveritoiminnan 25-vuotista taivalta. Toiminta on vuosien varrella osoittautunut hyväksi keinoksi erilaisten miesten ja lasten tutustumiseen toisiinsa ja yhteisten harrastusten löytämiseen.

Mieskaverit ovat kavereina lapsille, joilla ei ole yhteyttä omaan isäänsä tai muihin aikuisiin miehiin. Toiminnan ydin on mieskaverin ja lapsen kaveruus – kaverukset tekevät asioita, jotka kumpaakin kiinnostavat

Mieskaveritoiminta alkoi Pienper-

heyhdistyksen jäsenistön eli yksin lastaan kasvattavien äitien aloitteesta vuonna 1992. ■

Piikkikammo ei ole vain lasten juttu

Joka kymmenes suomalainen kärsii piikkikammosta. Neulapelko ei ole vain lasten juttu, mutta useimmiten se on

peräisin lapsuudesta.

Suomesta löytyy satojatuhansia aikuisia, jotka välttelevät pistämistä viimeiseen asti. Tämän takia lääkärisä käyntejä, verenluovutusta tai rokotusten ottamista vältellään. Myös hammaslääkärikäynti voi tuntua ylivoimaiselta.

Useimmat pelkäävät piikistä johtuvaa kipua, mutta toisia kuvottaa ajatus, että neulalla joko viedään jotain kehosta pois tai kehoon laitetaan vierasta ainetta. ■

JOO PA JOO...

”Mitä nopeammin pääsemme paikallisen sopimisen tielle, sitä paremmin Suomella ja suomalaisilla menee. Jos työnantajan tekemät sopimustarjoukset eivät miellytä, työntekijä voi vaihtaa yritystä.”

ELINKEINOELÄMÄN KESKUS-
LIITON HALLITUKSEN PUHEEN-
JOHTAJA VELI-MATTI MATTILA

MAASEUDUN TULEVAISUUS 25.1.2017

Vertailu

MAALISKUU

Joulukuun lopussa

115 823 potilasta

odotti hoitoon

pääsyä sairaanhoito-

piirien sairaaloihin.

Heistä **1944** oli

odottanut kiireettömään

hoitoon pääsyä

yli puoli vuotta.

Riitta Kainulainen ja Sarijaana Valkola kiittävät toisiaan aina työvuoron loputtua. Kiittämällä voi osoittaa, että arvostaa toisen tekemää työtä.

Tervehtiminen on perusjuttu Iisalmissa

TEKSTI MINNA LYHTY KUVA KAI JÄDERHOLM

Kun työkaveri, asukas tai kuntoutuja tulee vastaan Iisalmen Vetreassa, häntä tervehditään aina. Ei ole väliä, vaikka nähtäisiin jo kymmenettä kertaa.

Kun Iisalmen Vetreaan tulee opiskelija työssäoppimisjaksolle, kaikki työntekijät käyvät toivottamassa hänet kädestä pitäen tervetulleeksi. Sama koskee myös sijaisia.

– Jotkut opiskelijat ovat arkoja ja tervehdittyään he jämähtävät helposti ovensuuhun. Kun huomioimme heidät heti, he kokevat itsensä tervetulleiksi. Olemme saaneet tavasta positiivista palautetta, perushoitaja Sarijaana Valkola kertoo.

Iisalmen Vetrea tarjoaa tehostettua palveluasumista tällä hetkellä 15 asukkaalle. Lisäksi Vetreassa käy kuntoutus- ja intervallijaksoilla eri-ikäisiä ihmisiä. Yhteensä asiakaspaikkoja on 80. Iisalmen Vetrea oli vuoteen 2005 asti veljeskoti, jonne sotainvalidit tulivat kuntoutusjaksoille. Asukkaina on edelleen kuusi sotaveteraania.

Sarijaanan mukaan työpaikan hyvä henki on luotu jo veljeskodin aikoina. Kaikki työntekijät ovat samanarvoisia, eikä turhia hierarkioita ole. Myönteinen ilmapiiri on onnistuttu säilyttää-

mään, vaikka työ on muuttunut paljon.

Sarijaana kertoo, että veljeskodissa oli aina riittävästi aikaa asiakkaille. Nykyään ei ole samanlaisia resursseja.

– Hoitokulttuuri on muuttunut, mutta se on itsestä kiinni, miten sopeutuu. Voi pullikoida muutoksia vastaan ja saada itselleen huonon olon, tai voi hyväksyä ne ja tehdä rakentavia ehdotuksia. Oman työhyvinvoinnin vuoksi on parempi sopeutua kuin protestoida. Vastustaminen vie vain turhaan voimia.

Työyhteisössä uskotaan avoimuuteen ja vertaistukeen. Jos itsellä on huono päivä tai elämässä on murheita, sen voi sanoa ääneen ennen töiden alkamista.

– Ei ole pakko kertoa mistä on kysä, mutta usein oloa keventää jo se, kun sanoo, ettei ole ihan parhaimmillaan. Kun saa työkavereilta ymmärrystä, pahat asiat voivat jopa unohtua ja on helpompi keskittyä työhön.

Vetreassa tehdään yleensä parityötä. Työkaverille muistetaan antaa palautetta päivittäin.

– Kiitämme työkaveria vuoron päätteessä. Kiitos tulee aina hymyn kera, vaikka olisi ollut stressaava päivä. Ko-

tiin voi lähteä tyytyväisellä mielellä.

Työntekijät haluavat, että myös asukkaat tuntevat olonsa kotoisaksi ja kuntoutuvat tietävät olevansa tervetulleita. Talossa ei ole tapana teititellä, koska sinuttelu tuntuu läheisemmältä.

– Teitittelen vain, jos huomaa, että joku on oman arvonsa tunteva ja tekee selväksi, ettei tarvitse sinutella. Sinuttelu on minulle luontevaa. En pidä itsekään siitä, että minua teititellään asiakkaana. Se voi johtua siitä, että olen muuttanut Ruotsista Suomeen vasta aikuisena. Siellä aina sinutellaan.

Iisalmen Vetrean hyvät tavat eivät ole syntyneet itsestään, vaan tervehtimisestä ja kiittämisestä on tehty yhteiset päätökset. Sarijaana on huomannut, että tavat tarttuvat opiskelijoihin ja uusiin työntekijöihin nopeasti. Hänen mielestään jokaisessa työpaikassa kannattaisi huomioida työkavereita päivittäin.

– Käytävällä vastaan tullessa on parempi katsoa silmiin, hymyillä ja nyökätä kuin mennä eteenpäin suoraan tuijottaen. Kun huomioi toisen ihmisen ja tulee itse nähdyksi, se tuntuu hyvältä. ■

ONKO SINUN TYÖPAIKALLASI KÄYTÖSSÄ JOKIN ITSE KEHITETTY NIKSI, JOKA AUTTAA ARJEN TYÖSSÄ? VINKKAA SIITÄ LEHDELLE SÄHKÖPOSTILLA SUPER-LEHTI@SUPERLIITTO.FI. KIRJOITA VIESTIN VIITEKENTTÄÄN "MEIDÄN JUTTU".

Päättäjien pitää tutustua hoitotyöhön työpaikalla

Superilaiset toivottavat päättäjät tervetulleeksi tutustumaan työ-elämäänsä eli tekemään hoitotyötä. Mikään päivän visiitti tosin ei kerro totuutta. Ylimpien johtajien työhön tutustumisesta käytiin vilkasta keskustelua SuPerin Facebook-sivuilla.

Kokeilisivat vaikka viikon ja oikeasti, eikä mitään suunniteltua listaa juuri heille.

...

Hyvä on perehtyä todellisuuteen. Kentälle kotihoiton työntekijöiden kanssa kiertämään tai nostelemaan liikuntakyvyttömiä ihmisiä. Useampi hoitopaikka ja -muoto tutuksi. Päättäjille varsinkin tarpeellista, että näkisivät käytännössä, millaista on olla hoidettavana tai tehdä työtä, jonka laadusta ja henkilömitoituksista päättävät.

...

Ei taida ihan yhdessä vuorossa avautua koko kirjo. Viikon kun vääntää ja mieluummin niin, että aamu-ilta-aamu ja muutama kiva vatsapäivä siihen, niin eiköhän rupea aukeamaan työn raskaus.

...

Hyvä kun tulevat näkemään ja kokemaan mitä se hoitotyön todellisuus on, mutta ei yksi vuoro riitä. Koko viikko vähintään. Mielellään kolmen viikon rupeama.

...

Suuri kysymysmerkki on, tekeekö vakinainen henkilökunta vastuullisen työn ja vierailijat silittävät päätä.

...

Jep, hyvä juttu. Koko kuukausi lähihoitajan palkalla!

...

Periaatteessa asia on hyvä, mutta: Yksi työvuoro ei missään näytä todellisuutta. Pitäisi vähintään olla viikko, jossa olisi niin aamu-, ilta- kuin yövuorokin. Ei ole

samanlaista päivää, ei vuoroa. Valitet-tavan usein nykyään esimiehet ovat vailla käytännön työkokemusta saatika sitten isot päättäjät. Tsemppiä kaikille.

...

Kyllä niitä nyt vaalien alla taas ravaa!

...

Kokeiluun vaan kaikki, joiden mielestä palkka on kohdallaan. Kokeilujakson pituus kuukausi.

...

Kyllä hyvän johtajan on oltava kiinnostunut myös alaistensa työn sujuvuudesta sekä laadusta.

...

Jos joku sitoutuisi yhdeksi palkkakau-kaudeksi ja nimenomaan kyseisellä liksalla, arvostaisin suuresti. Piipahdukset näen lähinnä imagonnostatuskikkoina.

...

Eivät ne tule, vaikka kuinka kutsuu. Käy-vät sanomassa, että pitää säästää ja mitoitusta laskea. Jos sanot vas-taan, muistutetaan sotesta ja kikystä. Ollaanpa kiltisti, ettei joudu työttömäksi.

...

Miten ois puoli vuotta aluksi?

...

Työhön tutustuminen on ihan jees, jos päättäjät kokee sen tarpeelliseksi. Läh-tökohtaisesti ammattilaisten antamien lausuntojen tulisi kyllä riittää päättä-jille. Ei kaikista voi koulia jokaisen alan asiantuntijaa, joten pidempiaikainen tutustuttaminen on ajan haaskausta.

...

Eiku vaan noro-kauden aikaan kentälle, ja sinne kaikista huonompikuntoisten luo. Siinä mieltä lämmittää kutsumus-ammatti ja 2000 €/kk -palkka.

...

Meillä ei ole pomoja töissä näkynyt, edes lähiesimies ei tee hoitotyötä. Aja-

tus sinällään ihan hyvä, mutta esimer-kiksi kolmen viikon työjakso, jossa seit-semän päivän työputki yhdellä vapaalla olisi hyvä kokeilla. Hieno ajatus kui-tenkin, ja kiitos heille jotka päivänkin kokeilleet.

...

Yhtenä päivänä ja käydään vähän kam-paamassa helppohoitoisimman asiak-kaan hiuksia. Tuskinpa viedään oikeasti pahimpaan mylläkkään.

...

Pelleilyä ja vakavalla asialla leikkimistä!

...

Työpaikkojen esimiehet myös hoitotyö-hön kentälle. Kotihoitoon asiakaskier-rolle vaan ja mieluiten iltavuoroon.

...

Positiivista ja kannatettavaa. Yksikin vuoro parempi kuin ei mitään. Virka-miesten raportit ja selvitykset anta-vat aina hiukka kotiinpäin-vaikutelman, joten tervetuloa todellisuuteen vaan.

...

Hyvä että käyvät katsomassa, miten kiireisiä kaikki työvuorot ovat. Tätä palkkaa ei saa tyhjästä. Kiitosta vain hyvin ja ystävällisesti tehdystä työstä.

...

Otetaan kuva, kun päättäjät tulee kam-paamaan hiuksia. Mediatapahtuma?

...

Voihan siellä tumput suorana käydä seisomassa. Mutta kuuluapa vahvuu-teen ja olla oma vastualueet, niin ääni kellossa muuttuu.

...

Tumput suarana kattelevat. Mitä ne osaa oikeesti käytännön työtä tehreä?

...

Vois mennä osallistumaan sellaiseen yksikköön, jossa keskellä päivää on paikalla vain yksi hoitaja. ■

TALOUDELLISTA TUKEA AIKUISOPISKELUUN

TEKSTI MARJO SAJANTOLA

Koulutusrahaston myöntämää aikuiskoulutustukea käytetään yleisesti ammatillisen osaamisen laajentamiseen tai ammatinvaihtoon. Ammatillisen näyttötutkinnon suorittanut voi hakea tietyn edellytyksin myös ammattitutkintostipendiä.

Aikuiskoulutustuki on osoittautunut toimivaksi keinoksi vauhdittaa palkansaajien tai päätoimisena yrittäjänä toimivien osaamisen uudistumista. Sillä pyritään myös ennaltaehkäisemään työttömyyttä jatkuvasti muuttuvassa työelämässä.

Tukea voi saada omaehtoiseen ammatilliseen koulutukseen täysimääräisesti tai soviteltuna, jos tuen sivutuloraja ylittyy.

Opinnot on suoritettava julkisen viranomaisen valvonnan alaisessa, Suomessa toimivassa oppilaitoksessa.

KUKA VOI HAKEA?

Voit saada aikuiskoulutustukea, jos olet Suomessa asuva palkansaaja tai yrittäjä ja kuulut Suomen sosiaaliturvan piiriin. Ahvenanmaalla henkikirjoitetut henkilöt eivät kuulu aikuiskoulutustuen piiriin. Ahvenanmaalla asuviin sovelletaan maakunnan omia opintotukilakeja.

Aikuiskoulutustuen kaikkien saamiseksi tulee täytyä, jotta Koulutusrahasto voi maksaa aikuiskoulutustukea. Yrittäjää koskevat pienin poikkeuksin samat vaatimukset kuin palkansaajia. Tukea hakiessasi vaatimuksena on se, että olet ollut työelämässä yhteensä vähintään kahdeksan vuotta ja nykyisen työnantajasi palveluksessa vähintään vuoden ennen tuetun opiskelun alkua. Työsuhteen on myös jatkuttava, sillä tukea ei voi saada, jos työ päättyy ennen opintoja.

Päätoiminen opiskelu edellyttää opintovapaata varsinaisesta työstä ja vapaan on kestävä yhtäjaksoisesti vähintään kaksi kuukautta. Vuodenvai-

Opintojen tulee tukiaikana olla päätoimisia ja johtaa tutkintoon, tutkinnon osion suorittamiseen tai olla ammatillista lisä- tai täydennyskoulutusta.

teen lakimuutosten jälkeen voit anoa aikuiskoulutustukea kaikkiaan 15 kuukaudelle. Oikeus vanhan lain oikeuttamaan 19 kuukauden enimmäiskeston säilyy tietyn ehdoin.

Aikuiskoulutustuen myöntäminen edellyttää, ettet saa opiskeluun muuta tuloa. Sivutuloraja voit kuitenkin ansaita enintään 250 euroa kuukaudessa bruttona. Tuen kannalta ei ole merkitystä sillä, teetkö sivutyötä oman työnantajan vai jonkun muun työnantajan palveluksessa.

Jos tuloraja kuitenkin ylittyy tai opiskelusi on osa-aikaista tai jaksokkaista, eli opintovapaajaksot kestävät alle kaksi kuukautta, hae tukea soviteltuna aikuiskoulutustukena kalenterikuukausittain jälkikäteen. Soviteltuna maksettavan tuen määrään vaikuttavat opiskeluukauden aikana ansaitsemasi tulot. Voit hakea tukea jälkikäteen myös pidemmältä ajalta, jolloin kultakin kalen-

terikuukaudelta ansaitsemasi tulot selvitetään tukea hakiessasi erikseen.

AMMATTITUTKINTOSTIPENDI

Näyttötutkintoja ovat ammatilliset perustutkinnot, ammattitutkinnot tai erikoisammattitutkinnot.

Näyttötutkinnon suorittamisen jälkeen voit hakea myös Koulutusrahaston ammattitutkintostipendiä, joka on veroton kertakorvaus. Stipendiä ei myönnetä osatutkinnon suorittamisen perusteella eikä aikaisemmin suoritettua tutkinnon päivittämisen tai laajentamisen perusteella. Stipendiä on haettava viimeistään vuoden kuluessa tutkinnon suorittamispäivästä. Saamiseksi on myös, että olet tutkinnon suorituspäivänä alle 64-vuotias. ■

LISÄTIETOA SAAT TÄÄLTÄ

Edunvalvonnan tarjoama oikeusapu viime vuonna

Vuoden 2016 aikana sopimusedunvalvontaan tuli selvitettäväksi 661 uutta oikeudellista toimeksiantoa. Uusien toimeksiantojen määrä kasvoi voimakkaasti, sillä edellisvuonna toimeksiantoja tuli 410 kappaletta.

Edunvalvontayksikössä saatiin vuonna 2016 päätökseen 549 oikeudellista toimeksiantoa, joka on lähes sata toimeksiantoa enemmän kuin vuonna 2015. Oikeudellisia asioita saatiin näin ollen päätökseen noin 29 prosenttia enemmän edellisvuoteen verrattuna. Suurin osa viime vuonna päätökseen saaduista toimeksiannoista oli tullut vireille kahden viime vuoden aikana.

Vuonna 2016 jäsenille saatiin korvauksia yhteensä 790 422 euroa. Vuonna 2015 vastaava summa oli 720 119 euroa, joten kasvua edellisvuoteen nähden oli noin 10 prosenttia. Korvaukset perustuvat edunvalvonnan lakimies-

ten, sopimusasiantuntijoiden ja asianajajien tekemiin sovintoihin sekä tuomioistuinten antamiin tuomioihin.

Vuoden 2016 korvaussumma koostui jäsenten saamatta jääneistä palkkasaatavista, odotusajan palkoista, tassa-arvo- sekä yhdenvertaisuuslain mukaisista hyvityksistä, työsopimuslain mukaisista korvauksista työsopimusten perusteettomista päättämisistä sekä työsopimuslain mukaisista vahingonkorvauksista.

Noin 41 prosenttia päättyneistä toimeksiannoista koski palkkaepäselvyyksiä. Tämän lisäksi sopimusedunvalvonta selvitti muun muassa lainvastaisia määräaikaisten työsopimusten ketjutuksia, työsuhteen päättymiseen liittyneitä erimielisyyksiä – irtisanomisia, purkuja ja koeaikapurkuja – työtapaturma-asioita, työaika-asioita, lomautuksiin ja liikkeenluovutuksiin liittyviä ongelmia sekä syrjintäti-

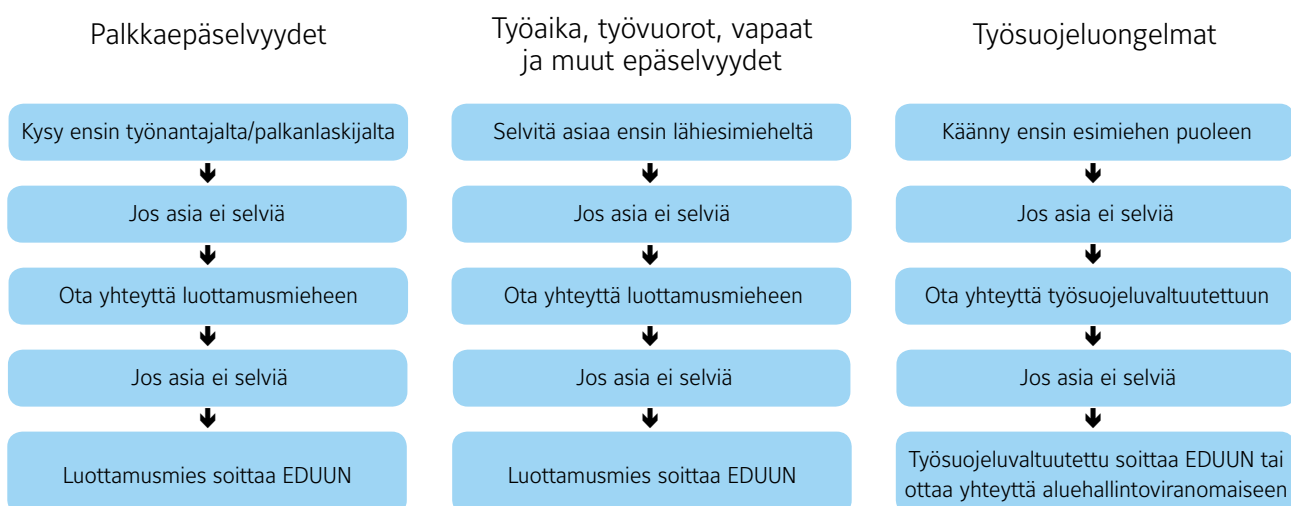
lanteita.

Yli puolet viime vuonna päättyneistä riita-asioista koski työpaikkoja, joissa sovelletaan yksityisen sosiaalipalvelualan työehtosopimusta. Yhä useampi työntekijä työllistyy yksityisille työnantajille julkisen sijasta, mikä näkyy suoraan edunvalvontaan tulevista yhteydenotoista.

Palkkaepäselvyydet. Sopimusedunvalvontaan tulee joka vuosi selvästi eniten selvityspyyntöjä koskien palkkaepäselvyyksiä. Ongelmia ilmenee yleensä muun muassa sairausajan palkan ja lomarahen sekä loppupalkan maksussa. Lisäksi virheitä ilmenee muun muassa lisien ja ylityökorvausten maksamisessa.

Palkkakuitit kannattaakin aina itse tarkistaa välittömästi palkkapäivänä. Jos huomaat palkkakuitissa virheelisyyksiä, ota asian selvittämiseksi mah-

ONGELMATILANTEIDEN KÄSITTELYKAAVIO

dollisimman pian yhteyttä työnantajaasi ja luottamusmieheenne. Jos asiaa ei saada paikallisella tasolla oikaistua, niin tämän jälkeen voit lähettää asiassa selvityspyynnön edunvalvontaan, jolloin edunvalvonnasta ollaan yhteydessä työnantajaasi tilanteen korjaamiseksi. Jotta voimme selvittää asiaa työnantajan kanssa, tarvitsemme aina yksilöidyn selvityksen siitä, mitä palkanosaa epäilty virhe koskee ja mistä virheen epäillään johtuvan.

Palkkaepäselvityyksien osalta on hyvä aina muistaa, että työnantajalla on velvollisuus antaa työntekijälle jokaisen palkanmaksun yhteydessä laskelma, josta ilmenee palkan suuruus sekä sen määräytymisperusteet. Laskelmasta on käytävä ilmi muun muassa tehdyt työtunnit, lisien suuruus ja lisiin oikeuttavien työtuntien määrä.

Esimerkkejä. Seuraavaksi muutamia esimerkkitapauksia tyypillisistä sopimusedunvalvonnan hoitamista riita-asioista.

Kannattaa aina pitää mielessä, että jokainen tapaus on omanlaisensa ja asiat vaativat aina tapauskohtaista selvittämistä ennen kuin voidaan sanoa, onko asiassa riitautusperusteita.

1) Jäsen oli työskennellyt määräaikaissa työsuhteissa kunnan Z palveluksessa vuoden 2014 lopusta lukien. Viimeinen määräaikainen työsopimus päättyi heinäkuussa 2016. Jäsen jäi kesäkuussa 2016 sairauslomalle, ja hänen äitiysvapaansa alkoi elokuussa 2016. Työnantaja kieltäytyi jatkamasta jäsenen työsuhdetta heinäkuun jälkeen jäsenen työkyvyttömyyteen vedoten ja palkkasi uuden työntekijän hoitamaan jäsenen aiemmin hoitamiaan tehtäviä.

Asiassa tehtiin sovintosopimus, jonka mukaisesti jäsenen entinen työnantaja maksoi jäsenelle tasa-arvolain 11. pykälän ja yhdenvertaisuuslain 23. pykälän mukaisena yhteenlaskettuna hyvityksenä yhteensä 8 000 euroa. Hyvitys ei ole

veronalaista tuloa, joten jäsen sai koko 8 000 euron korvauksen itselleen.

2) Jäsen oli määräaikaissa työsuhteissa kunnan X palveluksessa yhdenjaksoisesti 16.5.2013–17.5.2015. Jäsen sai toistaiseksi voimassa olevan työsuhteen 18.5.2015 lukien.

Toistaiseksi voimassa olevaan työsuhteeseen kirjattiin koeaikaehto, vaikka sitä ei olisi voinut enää siihen kirjata, koska työntekijä oli toiminut samoissa lähihoitajan tehtävissä saman työnantajan palveluksessa jo noin kaksi vuotta. Työsopimuslain 1. luvun 4. pykälän mukaisesti työnantaja ja työntekijä voivat sopia työntöön aloittamisesta alkavasta, enintään kuuden kuukauden mittaisesta koeajasta. Työnantaja teki koeaikapurun toiseksi viimeisenä päivänä ennen koeajan päättymistä. Asia sovittiin niin, että työnantaja maksoi työsopimuslain 12. luvun 2. pykälän mukaista korvausta työsuhteen päättämisen perusteettomasta päättämisestä noin 21 000 euroa.

Jäsen oli ollut työsuhteen päättämisen jälkeen vähän aikaa työttömänä ja saanut työttömyysajalta ansiosidonnaista päivärahaa. Saadut ansiopäivärahat huomioitiin korvaussumman maksamisessa niin, että työnantaja tilitti työttömyysvakuutusrahastolle 1050 euroa ja jäsen sai muun osan korvauksesta. Jäsenelle maksettavasta korvauksesta tehtiin lisäksi ennakonpidätys.

3) Kuntayhtymän Y palveluksessa työskentelevä jäsen oli ollut maaliskuussa 2016 sairauslomalla. Työnantaja kieltäytyi maksamasta jäsenelle sairausajalta palkkaa, vaikka työntekijä oli asian mukaisesti toimittanut sairausajalta lääkärintodistuksen työnantajalle. Työnantaja vetosi asiassa lääkärintodistukseen kirjoitettuun koodiin.

Päälouottamusmies neuvotteli asiasta ensin paikallisesti, mutta koska neuvottelut päättyivät erimielisiin, asia siirrettiin liiton lakimiehen hoidettavaksi. Lakimies lähetti asiassa työnantajal-

le vaatimuskirjelmän, jonka mukaisesti työnantaja maksoi jäsenelle sairausajan palkan viivästyskorkoineen. Summa oli yhteensä 1 725 euroa.

Muista katsoa viereisen sivun ongelmatilanteiden käsittelykaaviota, joka kertoo, kuinka toimia ongelmatilanteissa. ■

ANNA-REETTA FRIIPYÖLI
LAKIMIES

TYÖNANTAJAN SUUSTA

"Pilasitte puuronne, kun otitte yhteyttä ammattiyhdistykseen"

EDUNVALVONTAYKSIKÖN YHTEYSTIEDOT

Päivystys ma–pe kello 9–13
kuntapuolen sopimusasioissa
numerossa 09 2727 9160 ja yksityis-
sektorilla työskenteleville 09 2727 9171

Sähköposti edu@superliitto.fi.
Henkilökohtaiset sähköpostit muotoa
etunimi.sukunimi@superliitto.fi

Postiosoite: Suomen lähi- ja
perushoitajaliitto, Edunvalvontayksikkö,
Ratamestarinkatu 12, 00520 Helsinki
Fax: 09 2727 9120

Edunvalvontayksikkö huolehtii SuPerin jäsenten sosiaalitaloudellisesta edunvalvonnasta valtakunnallisesti ja paikallisesti. Yksikön vastuualueeseen kuuluvat virka- ja työehtosopimusneuvottelutoiminta, lainsäädäntö sekä eläkeasiat ja muu sosiaaliturva. Myös yhteistoiminta- ja työturvallisuusasiat ovat edunvalvontayksikön vastuulla. Huolehdimme jäsenten oikeusturvasta työhön liittyvissä erimielisyyksissä. Järjestämme edunvalvontakoulutuksen ja -tiedotuksen sekä annamme neuvontaa edunvalvonta-asioissa.

Tuuli Rauvola

Voit osallistua ristikkokisaan 22. maaliskuuta mennessä joko lähettämällä koko ristikkosivun kuudessa tai pelkän ratkaisurivin postikortilla osoitteeseen SuPer-lehti, Ristikko, Ratamestarinkatu 12, 00520 Helsinki. Muista yhteystietosi! Voit myös lähettää ratkaisurivin ja yhteystietosi sähköpostitse osoitteeseen super-lehti@superliitto.fi. Muista kirjoittaa sähköpostin aihekenttään "Ristikko".

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

Ratkaisijan nimi _____

Katuosoite _____

Postiosoite _____

PALAUTETTA VIIME LEHDEN ARTIKKELEISTA

Lehden paras juttu

**Puheenjohtajan
painavaa asiaa
tulevaisuudesta.**

MEITÄ TARVITAAN AINA S. 5

**Runsaasti
ajateltavaa
itselleni.**

TAVOITTEENA
TYÖRAUHA S. 32

**Voimaannuttava
teksti. Opitaan
hyviä työasenteita.**

20 ASIAA, JOTKA FIKSUT IHMISET
TEKEVÄT TÖISSÄ S. 26

**Hyvät tavat unohtuvat
joskus itse kultakin.**

20 ASIAA, JOTKA FIKSUT IHMISET
TEKEVÄT TÖISSÄ S. 26

**Puhutaan liian
vähän ja tehdään
vielä vähemmän.**

INTIIMI, YKSITYINEN
JA HAAVOITTUVA S. 44

**Jokaisella
on vastuu
työpaikan
viihtyvyy-
destä.**

TAVOITTEENA
TYÖRAUHA S. 32

**Tästä keskusteltiin
töissä ja mielipiteet
jakautuivat kahtia.**

PALKATTU TAPPAJA? S. 61

**Aivan mahtava työasenne
tärkeään hoitotyöhön.**

HAAVANHOITOA JA HYVÄÄ ASEPTIIKKAA S.16

**Uudet tuulet
puhaltavat.**

INTIIMI, YKSITYINEN
JA HAAVOITTUVA S. 44

**Siinä karsiutuu
alalle sopimattomat!**

MINISTERILLE ESITYS
SOVELTUVUUSKOKEISTA S. 21

**Koulutukseen pitää lisätä
haavanhoitokoulutusta.**

HAAVANHOITOA JA HYVÄÄ ASEPTIIKKAA S.16

**Mukava kuulla
asiakkaiden
mielipiteitä!**

EI SAA OLLA ÄRRIMURRI S. 46

**Olen
kerännyt
niitä
itsekin.**

VOIMAA VILLI-
VIHANNEKSISTA
S. 40

**Tärkeä koe
koko ammattia
ajateltaessa.**

MINISTERILLE ESITYS
SOVELTUVUUSKOKEISTA S. 21

**Nuorisotakuussa ei kaikki
olekaan sitä mitä luulin.**

KOULUTUSPOLIITIIKKA VAARANTAA
KOTIRAUHAN S. 22

**Sama muutos
tulee meille päin.**

KRISTIINANKAUPUNKI
UUDISTI KOTIHOITONSA S. 6

Erittäin ennakkoluulotonta, rohkeaa ja järkevää muutosta.

KRISTIINANKAUPUNKI UUDISTI KOTIHOITONSA S. 6

Työpaikan käytöstavat kunniaan

Helmikuun parhaimmaksi jutuksi äänestettiin Elina Kujalan *20 asiaa, jotka fiksit ihmiset tekevät töissä*. Se käsitteli ammatillisen käytöksen etikettiä työpaikalla. Kakkoseksi nousi Marjo Sajantolan *Haavanhoitoa ja hyvää aseptiikkaa*, jossa oltiin plastiikkakirurgian vuodeosastolla. Kolmas oli Sajantolan artikkeli *Tavoitteena työrauha*. Siinä superilaiset työyhteisösovittelijat avasivat umpisolmuja. SuPer-lehden termosmukin voitti Hilla Marttila-Tornio Jäälstä.

Paras juttu?

Kerro meille, mikä mielestäsi on paras juttu tässä SuPer-lehdessä. Lähetä vastauksesi **22. maaliskuuta mennessä**. Kaikkien määräaikaan mennessä vastanneiden kesken arvotaan SuPer-lehden termosmuki.

LEHDEN 3/2017 PARAS JUTTU OLI: _____

_____ SIVULLA: _____

MIKSI? _____

NIMI _____

OSOITE _____

OLEN IÄLTÄNI ☐ ALLE 20 ☐ 20-30 ☐ 31-45 ☐ 46-60 ☐ YLI 60

Voit osallistua myös sähköpostitse: super-lehti@superliitto.fi. Kirjoita sähköpostin aihekenttään "Paras juttu?" ja tekstikenttään mielipiteesi perusteluineen.

Vastaanottaja
maksaa
postimaksun

SUPER-LEHTI

Tunnus 5005172

00003 Vastauslähetys

VAUHDIN HURMAA

TEKSTI ELINA KUJALA

KUVAT ELINA KUJALA JA SUVI LETTONIEMEN KOTIALBUMI

Perushoitaja Suvi Lettoniemi rakastaa autoja. Kartturina hän lukee ajonuohteja ja huolehtii, että ralliauto on kilpailuissa oikeassa paikassa oikeaan aikaan.

Ohi vilistää peltoa, ojanpiennarta ja pajukkoa. Kannustajiakin on kerääntynyt koko joukko läheisen kallion päälle. Ei sillä, että Suvi Lettoniemi ehtisi maisemia tai ihmisiä ihailla. Ford Fiesta kiittää mutkaista tietä jättäen peräänsä pölypilven ja Suvi keskittyy papereihinsa.

– Oikee ysikymppi 100, nyppy oikee laita täys miinus 50, vasen eri plus lopussa kirraa!

Maallikolle rallislangi ei sano mitään, mutta vieressä istuvalle kuljettajalle nuoteiksi kutsutut ohjeet ovat tärkeitä. Kuski näkee itsekin tien edessään, mutta ajaminen on helpompaa kun joku kertoo, mitä mutkan takana on tulossa. Jos kartturi putoaa nuotilta, on kovassa vauhdissa yllättävän vaikea päästä takaisin oikealle riville.

– Kartturin täytyy olla koko ajan täysin keskittynyt ja selvillä siitä, missä mennään. Kisapäivän aikana ei ajatus harhaile, eivätkä työasiat tule mieleen.

KAKSIKYMMENTÄ VUOTTA KARTTURINA

Suvi Lettoniemi on istunut ralliautossa kartturin paikalla parikymmentä vuotta.

– Miehestä kaikki tietysti alkoi, mistäs muualta, sanoo Suvi ja nauraa.

Kun jyväskyläläinen Suvi tapasi tamperealaisen Markon vuonna 1987, Marko ajoi jo rallia. Suvi ajautui mukaan harrastukseen, ensin huoltoporukoihin ja sitten kartturiksi. Ihan umpipusikosta hän ei moottorien maailmaan tullut. Suvi sanoo oleensa aina autoista kiinnostunut.

– Se taitaa tulla verenperintönä isältäni, joka hänkin oli automiehiä. Olin vähän sellainen poikatyttö. Vauhti kiinnostoi jo pienenä.

Suvi innostuu nopeasti uusista asioista.

– Opettelin aikuisena ajamaan moottoripyörää, vaikka en ollut koskaan ajanut edes mopolla. Tällä hetkellä minulla ei ole omaa moottoripyörää, mutta ehkä joskus taas. ►

Suvi Lettoniemen täytyy kartturin roolissa olla jämäpti, kestää paineita ja hallita kokonaisuus. Samoja taitoja palveluohjaaja tarvitsee hoitotyössä.

Pariskunnan työnjako on muotoutunut vuosikymmenten varrella. Suvi on kartturi, Marko ajaa.

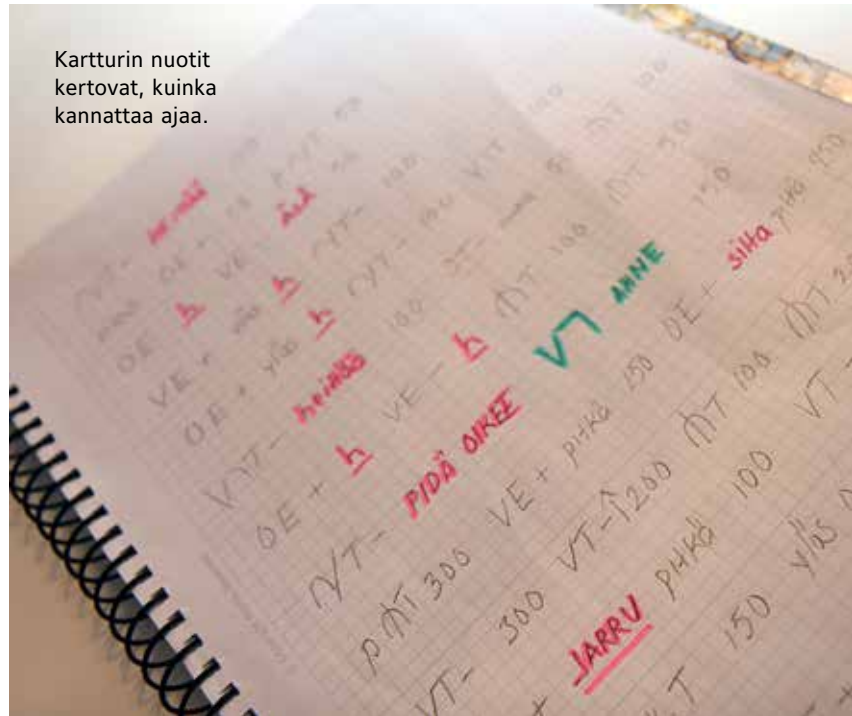
– En ole itse koskaan ajanut ralliautoa, mitä nyt joskus vähän kokeillut jollakin suljetulla tiellä. Teknisesti ralliauto on kaukana tavallisesta autosta.

VAUHTI EI PELOTA

Lettoniemet osallistuvat joka vuosi kolmeen, neljään kilpailuun. Seuraavan kerran he todennäköisesti kisaavat ensi kesänä. Kevättalven kisat jäävät välistä, sillä pariskunnalla on muuttokiireitä ja Lempäälässä hallissa oleva auto tarvitsee vaihdelaatikoremonttia.

Rallikilpailut ajetaan kesällä ja talvella, asfaltilla, soralla, lumella ja jäällä. Keväällä ja syksyllä rospuuttoaikaan ei kilpailla, sillä tiet eivät silloin kestä kilpa-ajoa. Kisapäivä koostuu yleisillä teillä ajettavista siirtymätaipaleista, jotka järjestäjä on määritellyt reittikirjaan, ja suljetuilla teillä ajettavista erikoiskokeista.

Erikoiskokeella, EK:lla, kartanlukija lukee nuotteja kuskille. Hänen toinen tärkeä tehtävänsä on huolehtia kokonaisuudesta, siitä, että auto miehistöineen on oikeassa paikassa oikeaan aikaan ja että kaikki auton paperit ovat kunnossa katsastuksessa ja turvallisuustarkastuksessa. Kello on kartturin kaveri.

Kartturin nuotit kertovat, kuinka kannattaa ajaa.

– Erikoiskokeen aikatarkastusasemalla on jokaisen auton oltava tismalleen oikeaan, ennalta määrättyyn aikaan. Liian aikaisesta tai myöhäisestä saapumisesta lisätään kilpailu-aikaan aikarangaistus. Ennen kisaa kartturin on laitettava oma kellonsa sekunnilleen samaan aikaan kilpailujärjestäjän kellon kanssa, Suvi kertoo.

Erikoiskokeiden välissä auto huol-

letaan järjestäjän osoittamissa huolto-paikoissa, ennakoon määrättyssä ajassa. Autoa säädetään ja jos erikoiskokeiden aikana autoon on tullut vaurioita, niitä yritetään korjata. Kartturi pitää huolta, että seuraavaan aikatarkastuspisteeseen lähdetään ajoissa. Toisinaan on oltava tiukkana. Muu tiimi ei huomaa ajankulumista yrittäessään ratkoa jotakin auton teknistä ongelmaa.

Lettoniemet ajavat rallia Ford Fiesta ST:llä. Väliajat auto on hallissa Lempäälässä.

– Meillä huollot ja korjaukset hoitaa huoltotiimi, eikä ralin ajaminen onnistuisikaan ilman hyvää huoltoporukkaa, Suvi kiittelee.

Auton vauhti riippuu tietenkin siitä, kulkeeko reitti mutkaista kärrypolkua vai suoraa asfalttietä. Kovimmillaan nopeusmittari näyttää 160 kilometriä tunnissa soratiellä.

– Etukäteen mietin kisaa, mutta itse kilpailussa en pelkää. Autoissa on todella hyvät turvavarusteet. Siihen on panostettu. Mitä vanhemmaksi tulee, sitä enemmän kiinnittää huomiota turvallisuuteen. Olen tosin saanut ralliautoiluun aikani varsinaisen tulikasteen, sillä ihan ensimmäisessä kilpailussani auto kaadettiin kolme kertaa ympäri.

– Arkiseen liikennekäyttämiseen ralliharrastus on vaikuttanut niin, että oman auton turvallisuus tuntuu tavallisella maantielläkin tärkeältä.

RALLI VAATII HYVÄÄ KUNTOA

Televisionkatsojat näkevät rallista yleensä vauhdikkaan otoksen muutaman kilometrin mittaisesta erikoiskokeesta. Yksi kisa on paljon muutakin. Tapahtuma kestää usein koko viikonlopun, ja erikoiskokeita ja siirymiä on monta.

– Autoa rassataan hallilla kuntoon jo viikkoja ennen kisaa. Edellisenä päivänä ennen varsinaista ajamista auto viedään katsastettavaksi. Kilpailupaperit tarkastetaan kisatoimistossa. Kisa saattaa alkaa aamukuudelta, kun ennakkotutustuminen erikoiskokeen taipaleeseen alkaa. Päivä päättyy iltamyöhällä. Siirtymien kanssa ajokilometrejä voi tulla yhden päivän aikana 700, kertoo Suvi.

– Ajaminen on fyysistä, vaikka istutaankin autossa. On oltava hyvässä fyysisessä kunnossa, että jaksaa keskittyä.

Suvi huokaa, että ralliautoilu on kallis harrastus. Auto, sen rakentaminen, varusteet ja osat maksavat. Eri kelit vaativat erilaiset renkaat ja joskus niitä vaihdetaan monta kertaa kisan aikana. Halpoja eivät ole myöskään kuskin ja kartturin pakolliset varusteet kuten palonkestävät alus- ja ajoasut, ajokengät ja kypärä.

– Markolle tämä on intohimo ja hän olisi valmis laittamaan harrastukseen kaiken ylimääräisen. Minä vähän topuuttelen.

Aikaa ja rahaa kuluu, mutta mihinkään muuhun Suvi ei silti rallia vaihtaisi.

– Ralli on aivan oma maailmansa. Palkinnoille pääseminen ei ole pääasia. Onnistumisen tunne on hieno, jos auto on toiminut, itse olen suurin piirtein pysynyt hommassa kärryillä ja Marko on ymmärtänyt ajaa fiksusti. Hyvän kisan jälkeen on ihan hemmetin hyvä mieli! ■

**AJAMINEN ON FYYSISTÄ, VAIKKA
ISTUTAANKIN AUTOSSA. ON OLTAVA
HYVÄSSÄ FYYSISESSÄ KUNNOSSA,
ETTÄ JAKSAA KESKITTYÄ.**

KUKA: Suvi Lettoniemi, 49 vuotta.

ASUU: Tampereella.

PERHE: Puoliso Marko Lettoniemi, kaksi aikuista tytärtä, lastenlapsi.

TÖISSÄ: Palveluohjaajana ja muistihoitajana tamperelaisessa Pellavakodissa. Koulutukseltaan perushoitaja.

HARRASTUS: Ajaa rallia yhdessä puolisonsa Marko Lettoniemen kanssa. Suvi on kartturi, Marko ajaa.

AUTO: Ford Fiesta ST, ryhmä FIN-R.

SEURA: Lempäälän Urheiluautoilijat.

MITÄ KARTTURILTA VAADITAAN: Hyvää fyysistä kuntoa, taitoa keskittyä ja paineensietokykyä.

TULEVAISUUDEN HAAVE: Vuosia on puhuttu siitä, että olisi hienoa päästä ajamaan Jyväskylän Neste Ralliyn. Aika näyttää, toteutuuko haave vielä joskus.

Juoksuharrastus tukee ralliautoilua, joka sekkin vaatii hyvää kuntoa.

Nimi: _____

Jäsennumero: _____

Henkilötunnus: _____

MAKSUTON PALAUTUSOSOITE:

SUPER RY / Jäsenyksikkö

Tunnus 5005173

00003 VASTAUSLÄHETYS

TILAUS:

- ☐ Tilaan jäsenmaksuviitteet alkaen (pvm) ____ . ____ . ____
- ☐ Tilaan ammattimerkin: lähihoitaja (12,50 €) ☐ perus- tai apuhoitaja (20,00 €) ☐ muu koulutus (8,40 €) ☐ (Hintoihin lisätään postikulut.)
- ☐ Tilaan jäsenmaksun perintävaltakirjoja: _____ kpl
- ☐ Tilaan liittymislomakkeita: _____ kpl
- ☐ Tilaan uuden jäsenkortin

MUUTOS:

Uusi sähköpostiosoitteeni / puhelinnumeroni: _____

Uusi postitusosoitteeni: _____

Uusi sukunimeni: _____

UUDET TYÖSUHDETIETONI:

Työnantajani: _____

Työpaikkani: _____

Työsuhteeni on voimassa:

- ☐ Toistaiseksi alkaen ____ . ____ 20____ ☐ Määräaikaisesti ajalla ____ . ____ 20____ - ____ . ____ 20____

ILMOITUS:

Olen ajalla ____ . ____ 20____ - ____ . ____ 20____

- ☐ jatko-opiskelija ☐ työlomalla ☐ ulkomailla ☐ yrittäjänä ☐ muu, mikä _____

- ☐ vanhuuseläkkeellä alk. ____ . ____ 20____. (jään liiton eläkeläisjäseneksi, 10 €/vuosi, mutta työttömyyskassan jäsenyyteni päättyy)

☐ haluan säilyttää eläkeläisjäsenenä työttömyyskassan jäsenyyden (90 €/vuosi)

- ☐ eroan SuPer-liitosta ja Super työttömyyskassasta alk. (pvm) ____ . ____ 20____

Eroamisen syy (ei pakollinen): _____

JÄSENMAKSUVAPAUTUS:

Haen jäsenmaksuvapautusta ajalle ____ . ____ 20____ - ____ . ____ 20____ koska olen

- ☐ palkattomalla sairausvapaalla ☐ kuntoutustuella ☐ kokoaikainen työkyvyttömyyseläke
- ☐ palkattomalla äitiys- tai isyysvapaalla ☐ hoitovapaalla/kotihoidontuella
- ☐ ollut työttömänä (Kelan työttömyyskorvaus). Ilmoita työttömyysjakso takautuvasti.

TERVEISET SUPERILLE:

YHTEYDENOTTOPYyntö:

Haluan, että minuun otetaan yhteyttä.

- ☐ Sähköpostitse. Sähköpostiosoite: _____

- ☐ Puhelimitse. Puhelinnumero: _____

Asiani liittyy (esim. jäsenyysasiat, työsuhteasiat, ammattiasia-asiat jne.): _____

Allekirjoitus: _____ Päiväys: ____ . ____ 20____

KUKA MEITÄ RAJOITTAA?

Paljon puhutaan siitä, miten monessa työpaikassa ja toimenkuvassa lähi- ja perushoitajat eivät saa käyttää koko osaamistaan monipuolisesti. Joissain paikoissa ei ole mitään asiaa lääkekaapille. Toisaalla on turha uneksiakaan esimerkiksi kestokatetrin vaihtamisesta tai haavojen hoidosta. Surullista, äärettömän surullista. Ja ainakin allekirjoittaneen tämä saa toistuvasti kiehumään kiukusta. Monessa paikassa olisi kova tarve jollekulle, joka ottaa asiakseen puolustaa omia ja kollegoiden oikeuksia siihen, että saamme näyttää kyntemme ihan joka asiassa, joka meille vain koulutuksemme puitteissa kuuluu.

Toisinaan törmään myös surulliseen ilmiöön, jonka syitä olen paljon miettinyt. Koen sen olevan sidoksissa jotenkin lähihoitajan ammatin julkiseen aliarvostukseen ja aliarvostuksen tuomaan ammatillisen itsetunnon puutteeseen. Valitettavan usein nimittäin kuulee oman ammattikunnan edustajan sanovan, ettei haluaisi tehdä joitakin koulutukseemme kuuluvia tehtäviä.

"Miksi näitä lääkkeitä pitää jakaa, onhan meillä täällä sairaanhoitajat niin jakakoon ne, kun saavat parempaa palkkaakin!"

"En varmana katetroi, mulla on muutenkin tätä hommaa tässä!"

Ja taas huudellaan sairaanhoitajaa paikalle, vaikka tehtävä olisi aivan täysin lähihoitajan omaa osaamisalaa.

Ymmärrän hyvin, jos taidot ovat päässeet ruostumaan ja kaipaisi vaikkapa sitä kokenempaa kollegaa tai sairaanhoitajaa rinnalle tarkastamaan ja

ohjaamaan, että homma tulee hoidettua oikein. Sekin pitäisi vain uskaltaa sanoa ääneen, että nyt en ole oikein varmoilla vesillä. Tsekkaisitko kerran minun kanssani, että menee oikein!

Missään nimessä ei kannata antaa lähihoitajana tuuman puolikastakaan periksi niissä asioissa, joihin meillä ammatillisesti on täysi oikeus, vaikka jokin homma vieraammalta tuntuisikin. Kuitenkin valtaosa työtehtävistä on täysin opeteltavissa tai kerrattavissa, eivätkä ne lopulta ole sitä vaipanvaihtoa tai suihkuttamista kummempia toimenpiteitä. Täytyy vain aluksi kestää hieinan epäjumalavälikäteen menemistä ja myöntää rehellisesti kaipaavansa kerran tai pari sparraajan rinnalleen, jotta homma taas luistaa.

Meidän olisi kaikkien syytä jo päästä siitä *"vain lähihoitaja"*-ajatuksesta. Jostain kumman syystä aivan liian moni alan opiskelija ja jo valmistunut hoitaja jollakin lailla häpeillen kertoo ammattinimikkeensä. Usein siihen liitetään myös vielä tuo kaiken vesittävä *"vain"*-etuliite.

Miksi? Olemme alamme ammattilaisia, joilla on laaja ja monipuolinen koulutus. Meillä on oikeus tehdä ammattitaitoomme kuuluvia tehtäviä ihan koko kirjossaan ja tulla siitä vielä jopa kiitetyksi ja arvostetuksi. Se ei ole kuitenkaan pelkkä oikeus vaan sen voi nähdä myös suorastaan positiivisena velvollisuutena, jolla vaalimme omaa ammattiamme ja ammattikuntamme oikeuksia myös tulevaisuudessa.

Nyt rakkaat kollegat, on aika röyhittää rintaa ja löytää oma arvo. Se on hyvä perusta vaalia omaa osaamista ja oikeuksia. Kun arvonsa löytää, ei olekaan enää niin helposti ylikäveltävissä. Arvostus lähtee meistä kaikista sisältä. Jos itse mollaamme ammattiamme emmekä puolusta sen oikeuksia, niin melkoisen hankalaa on kenenkään muunkaan meitä puolustaa. ■

LISÄÄ HANNAN AJATUKSIA LÖYDÄT HÄNEN BLOGISTAAN

[HTTP://WWW.LILY.FI/BLOGIT/RUN-BABE-RUN](http://www.lily.fi/blogit/run-babe-run)

Työnteon ja palkanmaksun keskeyttäminen

TEKSTI SIRKKA RYTINKI KUVA JANNE HARJU

Työsopimuksessa sovitaan toisinaan työnteon ja palkanmaksun keskeytyksestä työsuhteen muutoin jatkua normaalisti. Tällaista ehtoa työsopimuksessa käytetään usein esimerkiksi koulunkäyntiavustajilla koulun ollessa suljettu loman vuoksi.

Myös päiväkotij- ja iltapäiväkehoitotoiminnassa tällainen ehto on voitu sisällyttää sopimukseen. Työttömyysturvalain mukaan kyse on tilanteesta, jossa työnteke ja palkanmaksu ovat keskeytyneenä lomautukseen rinnastettavasta syystä. Ehto voi koskea niin määräaikais- kuin toistaiseksi voimassa olevaa työsopimusta.

Päivärahaa saadakseen henkilön, jonka työnteke ja palkanmaksu sopimuksen mukaisesti keskeytyy, on ilmoittauduttava työnhakijaksi työ- ja elinkeinotoimistoon ja oltava valmis vastaanottamaan työtä. Lomautukseen rinnastettavan syyn perusteella työnhakijana olevalla ei ole ammattitaitosuojaa, joka on hyvä huomioida, jos työtä sattuu olemaan tarjolla.

Työ- ja elinkeinotoimisto antaa tässä tilanteessa työttömyyskassalle sitovan lausunnon henkilön oikeudesta työttömyyspäivärahaan nimenomaan lomautukseen rinnastettavan syyn perusteella. Kyse ei siis ole lomautuksesta. Tämä kannattaa huomioida jo työnhakijaksi ilmoittauduttaessa, jotta työ- ja elinkeinotoimisto osaa antaa tilanteeseen sopivan lausunnon työttömyyskassalle. Edellytysten täyttyessä henkilölle maksetaan yleensä kokonaan työttömän päivärahaa, joskin myös sovitellun päivärahan maksaminen on mahdollista, jos

henkilö esimerkiksi ottaa vastaan satunnaista työtä keskeytyksen aikana.

Lain soveltamisessa pidetään erityisen tärkeänä sitä, että kun kyse on lomautukseen rinnastettavasta syystä, työnteon ja palkanmaksun keskeyttämisestä sovitaan jo työsuhteen alkaessa ja että on ilmeistä, että keskeytys johtuu työnantajan vakiintuneista vuotuisista toiminta-ajoista. Päiväraha-oikeuden voi menettää, jos ehto lisätään sopimukseen vasta työsuhteen kuluessa. Tässäkin tilanteessa asian ratkaisee työ- ja elinkeinotoimisto.

KIKY JA PÄIVÄRAHA-OIKEUS

Kikyn mukainen työajan lisäys on huomioitu SuPerin työehtosopimuksissa siten, että viikoittaista työaikaa on lisätty 30 minuutilla/viikko. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että ne, joilla on 80-prosenttinen työ-

sopimuksen mukainen työaika voivat hakea jatkossakin soviteltua päivärahaa normaalisti.

LAUSUNTO TALOUDELLISISTA OLOSUhteista

Jos työttömyyskassa on maksanut päivärahaa liikaa tai virheellisin perustein, liikaa maksettu päiväraha on perittävä takaisin. Perinnästä voidaan luopua osin tai kokonaan Kelan lausunnolla henkilön taloudellisista olosuhteista.

Vuodenvaihteeseen asti lausunnon antoi sosiaaliviranomainen. Perustoimeentulotuen maksaminen siirtyi Kelalle vuoden alussa. ■

Työttömyyskassalle kaavaillaan lisää tehtäviä

Työ- ja elinkeinoministeriö arvioi kevään aikana yhdessä sosiaali- ja terveysministeriön sekä työelämän järjestöjen kanssa työttömyysturvaa ja vuorotteluvapaata koskevien tehtävien siirtämistä kassoille ja Kelaan. Nykyisellään tehtävistä vastaa työ- ja elinkeinotoimisto. Työttömyyskassat arvelevat muutoksen parantavan asiakaspalvelua, selkeyttävän järjestelmää ja vähentävän etuuksiin liittyvää byrokratiaa.

HAKEMUSTEN POSTITUSOSOITE:

Super työttömyyskassa, PL 117, 00521 HELSINKI

Käyntiosoite Kelloilta 3

Fax 09 278 6531, www.supertk.fi

Toimisto avoinna arkisin klo 8.30–16.00

Palvelunumero arkisin klo 9.00–13.00

09 2727 9377

tkpalvelu@supertk.fi

...tekee päivästäsi mukavan

Käytännöllinen stretch

- 49% Puuvilla / 48% Polyesteri / 3% Stretch
- Joustava, Rypistymätön, Hengittävä

Malli 20205

Naisten tunika. Vartalomyötäinen. XS - 4XL

57,90 sis. Alv 24%

Musta Turkoosi Liila Kirsikka Navy-sininen Vaalean sininen Marine Tumman harmaa

Musta Turkoosi Liila Kirsikka Navy-sininen Vaalean sininen Marine Tumman harmaa

Malli 20213

Naisten tunika. Vartalomyötäinen. XS - 4XL

57,90 sis. Alv 24%

Valitse vapaasti
koko sarjasta
2 tuotetta hintaan
€ 89 Säästö
jopa **32%**

Malli 96305

Naisten elastiset housut. Säädettävät kuminauhat vyötärössä ja lahkeissa. Musta, Valkoinen XXS/34 - 4XL/50

65,90

sis. Alv 24%

Malli 20301

Unisex-housut, kaksi sivutaskua ja takatasku. Joustava vyötärö nauhakujalla. Musta, Navy-sininen, Harmaa XS - 4XL

57,90

sis. Alv 24%

Tarjoukset ovat voimassa 03.04. asti. Tarjoushinnat koodilla TH2

Tilaa ilmainen esite ja tutustu koko mallistoon osoitteessamme

www.praxiswear.fi

Praxis-työvaatteet
Emännänkatu 11, 21100 Naantali
puh 02-284 2886

Superliitto tarjoaa yhteistyössä Kunnonpaikan kanssa jäsenilleen **KIILA-kuntoutusta**

KIILA-kuntoutus on Kelan työikäisten kuntoutusmuoto, joka on tullut korvaamaan vuoden 2016 alusta lopetetun TYK- ja ASLAK-kuntoutuksen. Kuntoutuksen tavoitteena on kuntoutujan työkyvyn parantaminen ja tukeminen sekä työelämässä pysyminen.

Aloitustapaaminen	8.5.2017
A-ryhmäjakso	12.-15.9.2017
B-ryhmäjakso	11.-15.12.2017
C-ryhmäjakso	15.-18.5.2018
Päätös	4.-5.6.2018

HAKEMINEN

Ota yhteyttä omaan työterveyshuoltoosi. Täytä Kelan kuntoutushakemus (KU 101) ja esimiehesi kanssa selvityslomake (KU 200) sekä liitä niihin lääkärin B-lausunto. Ilmoita kurssille hakeutumisestasi Kunnonpaikan edustajalle. Saat lisäohjeita ja tarvittaessa apua lomakkeiden täyttämässä. Kurssille hakemiseen tarvittavat paperit oltava valmiina maaliskuun 2017 loppuun mennessä.

Lisätietoja: Jani Heikkurinen

Kuntoutus- ja hyvinvointipalveluiden asiantuntija
p. 044 788 9493

jani.heikkurinen@kunnonpaikka.com

Kylpylähotelli Kunnonpaikka

Jokiharjuntie 3, 70910 Vuorela
www.kunnonpaikka.com

YKSITYISSEKTORI KOULUTTAA

*Hyödynnä ajankohtaiset
koulutukset ja ilmoittaudu mukaan.*

Yksityissektorin työsuojelukoulutus 4.5.2017 Helsingissä

Koulutus on suunnattu sosiaali- ja terveyspalvelualalla työskenteleville työsuojeluvaltuutetuille (TP-tes, SOS-tes).

SuPer maksaa kurssimaksun, majoituksen ja matkakulut.

Ilmoittautumiset 23.3. mennessä SuPerin jäsensivuilla, jonne pääset kirjautumaan osoitteessa www.superliitto.fi.

Yksityissektorin ABC-kurssi 16.5.2017 Helsingissä

Koulutus on tarkoitettu yksityissektorin jäsenille, jotka eivät ole käyneet yksityissektorin luottamusmieskurssia.

SuPer maksaa kurssimaksun, majoituksen ja matkakulut.

Ilmoittautumiset 16.4. mennessä SuPerin jäsensivuilla, jonne pääset kirjautumaan osoitteessa www.superliitto.fi.

Lisätiedot: sihteeri Sirpa Lahtiluoma,
sirpa.lahtiluoma@superliitto.fi, puh. 09 2727 9182

Saattohoito- koulutus

11.5.2017

Tampereen seudun ammattiopisto Tredu,
Santalahden kampus,
Santalahdentie 10, 33230 Tampere

9.00–9.30	Ilmoittautuminen ja aamukahvi
9.30–10.15	Lähihoitajan rooli saattohoidossa (hoitokulttuurin merkitys)
10.15–11.30	Ryhmätyöskentelyä lähihoitajan ammatti-identiteetistä ja toiminta-edellytyksistä erilaisissa hoitoyhteisöissä saattohoidossa (hoitopolun merkitys)
11.30–12.15	Kuolevan ihmisen ja hänen perheensä sekä läheistensä kohtaaminen
12.15–13.15	Lounas
13.15–14.15	Mitä oirehoidosta on hyvä tietää: käsittelyssä muun muassa kipu ja hengenahdistus
14.15–15.00	Kuolevan ihmisen hoitamiseen liittyviä hoitotyön erityispiirteitä
15.00–15.15	Iltapäiväkahvi
15.15–16.00	Harjoituksia ja keskustelua potilastapausten valossa
16.00–16.15	Päivän päätös ja yhteenveto.

Ohjelma on alustava, ja SuPerilla on oikeus muutoksiin.

Koulutuspäivän hinta on 60 euroa. **Sitovat ilmoittautumiset 9.4.2017 mennessä osoitteessa: <https://my.surveypal.com/SaattoTampere>**

Lisätietoja:

asiantuntija Soili Nevala,
soili.nevala@superliitto.fi
Puh. 09 2727 9157

sihteeri Raili Nurmi,
raili.nurmi@superliitto.fi
Puh. 09 2727 9172

Ajankohtaista tietoa diabeteksestä, diabeettisesta jalkahaavasta ja eteisvärinästä

15.5.2017

Vantaan ammattiopisto Varia
Sosiaali- ja terveystieteiden opetusala
Talvikkitie 119, 01360 VANTAA

8.15–9.00	Ilmoittautuminen ja aamukahvi
9.00–9.05	Päivän avaus Asiantuntija Elina Ottela SuPer
9.05–9.50	Diabetes sairautena Ylilääkäri Pirjo Ilanne-Parikka Diabetesliitto
9.50–10.35	Diabeteksen lääkehoito Ylilääkäri Pirjo Ilanne-Parikka Diabetesliitto
10.35–10.45	Tauko
10.45–12.00	Tunne pulssisi – ehkäise aivoinfarkti Yksi Elämä -hanke
12.00–12.45	Lounas
12.45–14.00	Diabeettinen jalkahaava Jalkojen hoitaja Jaana Huhtanen Diabetesliitto
14.00–14.30	Päiväkahvi
14.30–16.00	Ravitsemusneuvonta, verensokerin mittaaminen, insuliinipumput Diabeteshoitaja Diabetesliitto
16.00–16.15	Päivän päätös Asiantuntija Elina Ottela SuPer

Koulutuspäivän hinta on 60 euroa.

**Ilmoittautumiset 15.4.2017 mennessä osoitteessa
<https://my.surveypal.com/DiabetesVantaa>**

Lisätietoja:

asiantuntija Elina Ottela,
elina.ottela@superliitto.fi
Puh. 09 2727 9154

sihteeri Raili Nurmi,
raili.nurmi@superliitto.fi
Puh. 09 2727 9172

Tule kuulemaan SuPerin puheenjohtajan
Silja Paavolan, paikallisten päättäjien
ja Hoivan arvoiset -kirjan kirjoittajien
kuuma keskustelu aiheesta

SUOMI 100 VUOTTA –

HUUTOLAISUUDESTA

HOIVA-

BISNEKSEEN?

HELSINKI: keskiviikkona 15.3. klo 16–18, Original Sokos Hotel Presidentti
(Eteläinen Rautatiekatu 4). Kahvitarjoilu alkaa klo 15.30. Ilmoittaudu viimeistään
maanantaina 6.3. osoitteessa: my.surveypal.com/kiertue0317

TURKU: maanantaina 24.4. klo 16–18, Hamburger Börs (Kauppiaskatu 6).
Kahvitarjoilu alkaa klo 15.30. Ilmoittaudu viimeistään perjantaina 7.4. osoitteessa:
my.surveypal.com/kiertue0417

Paneelikeskustelut ovat kaikille avoimia.

OSALLISTU MYÖS JÄSENILTAAN

SuPerin jäsenet ovat tervetulleita jatkamaan keskustelua
klo 18–20 järjestettäviin jäseniltoihin, jotka alkavat iltapala-
tarjoilulla. Jäseniltaan ilmoittaudutaan samasta linkistä.

LISÄTIETOA: kera@superliitto.fi

www.superliitto.fi   [superliitto](https://www.youtube.com/superliitto)

SUPER

EHDOLLA KUNTAVAALEISSA?

KUNTAVAAalit 2017 -teemasivusto avautui tammikuussa. Sivustolta löydät muun muassa SuPer-vinkit hyviin palveluihin ja kestävään tulevaisuuteen. Sisältöä lisätään kevään mitaan ja sivusto toimii myös vaalien jälkeen vinkkipankkina valituille valtuutetuille.

TEEMASIVUSTOLLA julkaistaan myöhemmin kaikista superilaisista, määräaikaan mennessä tietonsa toimittaneista ehdokkaista perustiedot, kuva sekä linkit mahdollisille vaalisivuille ja -blogeihin. **Ehdokkaan on ilmoitettava tiedot itse maaliskuussa liiton verkkosivuilla avautuvalla sähköisellä lomakkeella.** Lomake aukeaa vasta ehdokasasettelun päätyttyä. Seuraa verkkosivuja.

SUPER TUOTTAA ehdokkaille jaettavaksi vaaliflyyerin sekä muuta jaettavaa materiaalia. Lisätietoja järjestötiimistä: anne.kisonen@superliitto.fi

VARHAISKASVATUS
vanhustenhoito
TURVALLISUUS TYÖLLISYYS
**kotikunnan talous
ja velkaantuminen**
syrjäytymisen ehkäisy
TERVEYSPALVELUT
SOTE tekniset palvelut

EHDOKKAITA ROHKAISTAAN

käyttämään vaalityössä myös oman ammattiosaston verkkosivuja. Niistä saat lisätietoa ammattiosastotasi. Ota yhteyttä!

SUPER

Suosittele SuPeria

Kevätaurinko antaa puhtia. Kerro kollegallesi, miten myös superilaisuudesta saa voimaa ja ohjaa hänet mahtavaan SuPer-porukkaan. Suositteleva saa 30 euron arvoisen lahjakortin, jolla voi vaikkapa piristää kevätillmettään.

KATSO OHJEET SUOSITTELUUN:

www.superliitto.fi > Jäsenyys > Suosittele SuPeria 2017 tai skannaa koodi.

 #supertekeehyvaa
#suosittelesuperia

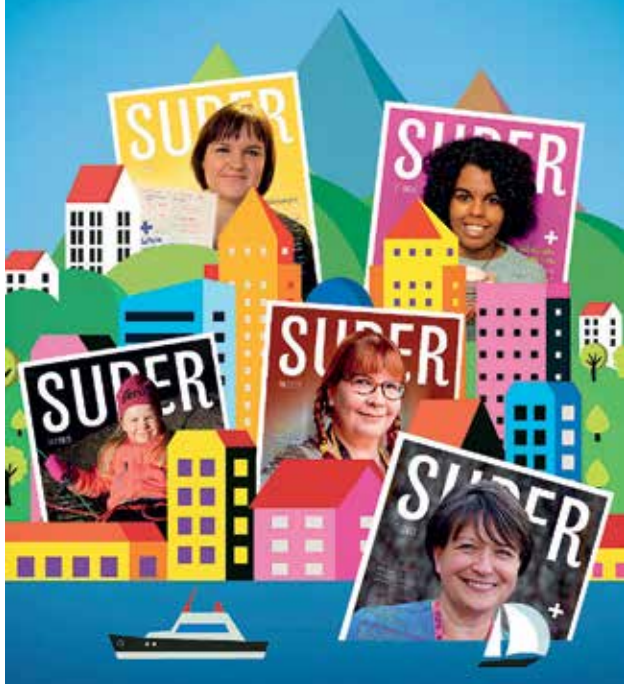

**Super-
ammattilainen
tekee
hyvää!**

Uusi varsinainen jäsen saa tervetuliaislahjaksi monitoimikaulanauhan sekä arvokkaan ammattimerkin.

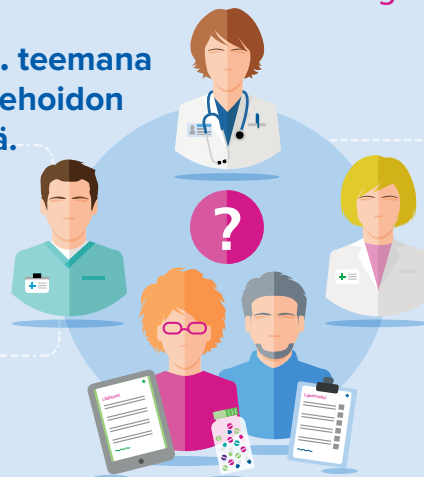
JOKO LUET SÄHKÖISTÄ SUPER-LEHTEÄ?

AVAA LEHTI OSOITTEESSA
WWW.SUPERLIITTO.FI/SUPER-LEHTI

Kuka tietää lääkityksesi? Vem vet din medicinering?

16.3. teemana
Lääkehoidon
päivä.

LÄÄKEHOIDON PÄIVÄ
Läkemedelsdagen

www.laakehoidonpaiva.fi

SUPER

Sote-uudistus tulee – päivitä sähköpostiosoitteesi!

Sote-uudistus muuttaa monta asiaa. Valvomme etujasi myllerryksen keskelläkin. Jotta saat kaiken tarvitsemasi avun, yhteystietojesi pitää olla ajan tasalla. Varmista nyt, että Sinulla on SuPerin jäsenrekisteritiedoissa toimiva ja käytössä oleva henkilökohtainen sähköpostiosoite tai matkapuhelinnumero. Niillä kirjautut myös uuteen, tänä vuonna julkaistavaan sähköiseen jäsenpalveluumme.

Kirjaudu sivulla www.superliitto.fi omiin tietoihisi.

KIRJAUDU JÄSENSIVUILLE

Sisäänkirjautuminen

Käyttäjätunnus

Salasana

Sisään

Käyttäjätunnus on jäsennumerosi, joka löytyy esimerkiksi jäsenkortistasi. Salasanasi on se, minkä olet itse valinnut palveluun ensimmäistä kertaa kirjautuessasi. Jos et ole koskaan kirjautunut, salasanasi on henkilötunnuksesi, jonka jälkeen järjestelmä pyytää vaihta-

maan salasanasi. Jos olet unohtanut salasanasi, klikkaa tästä -painikkeesta saat tarvittaessa uuden salasanasi. Kun olet kirjautunut, klikkaa kohtaa Lisää/korjaa sähköpostiosoitteesi ja sen alta kohtaa Päivitä.

Päivitä tietojasi »

Omat tiedot

Päivitä yhteystietojasi

Voit ilmoittaa sähköpostisi myös verkkolomakkeella, joka löytyy Jäsenyys -> Jäsentietojen päivitys tai sähköpostilla jasenrekisteri@superliitto.fi

SUPER

Hyvää naistenpäivää!

Maaliskuun alussa voi ystäville ja työtovereille toivottaa taas hyvää naistenpäivää! Suomessa päivää on juhlittu perinteisesti suklaalla, ruusuilla ja humoristisilla onnitteluviesteillä, mutta kansainvälisellä päivällä on pitkä ja vakava historia. Ensimmäisen naistenpäivän järjesti sosialistipuolue vuonna 1909 Yhdysvalloissa. Silloin haluttiin tukea tekstiilityöläisiä, jotka protestoivat kuuluisalla, yli kolme kuukautta kestäneellä lakolla katastrofaalisen kurjia työolojaan vastaan. Myöhemmin naistenpäivän mielenosoituksissa on marssittu muun muassa viiranhoito-oikeuden, työssäkäyntioikeuden, ammatillisen koulutuksen ja äänioikeuden puolesta. Tänä vuonna YK on nimennyt kansainvälisen naistenpäivän teemaksi #BeBoldForChange.

Kansainvälinen naistenpäivä on 8. maaliskuuta. ■

Kirjauutuudet

ANU PARTANEN:
POHJOINEN TEORIA KAIKESTA – PAREMPAA ELÄMÄÄ ETSIMÄSSÄ
TAMMI 2016

Oletko koskaan tullut ajatelleeksi, millaista arki olisi maassa, jossa lapsen päivähoitopaikka maksaisi keskivertokuukausipalkan verran tai terveydenhuolto olisi osa työpaikkaa niin, että lääkärikin katoaisi, jos tulisi lopputili?

Suomalainen toimittaja Anu Partanen muutti kahdeksan

vuotta sitten Yhdysvaltoihin, ja joutui pohjoismaisen hyvinvointiyhteiskunnan kasvattina kasvatusten Amerikan mallin kanssa. Pohjoismaissa maksetaan paljon veroja, mutta saadaan myös paljon yhteiskunnan palveluja. Yhdysvalloissa jokaisen ajatellaan olevan oman onnensa seppä.

Partasen kirja on asiantunteva, omakohtainen ja kiinnostava katsaus kahteen erilaiseen yhteiskuntajärjestelmään. Se on saanut ilmestyessään runsaasti huomiota sekä Suomessa että Yhdysvalloissa. ■

KUULUMISIA

Lue, mitä superilaisille sattuu ja tapahtuu
Koonnut Marjo Sajantola

Terveiset Lahest!

Tällä iloisella joukolla juhlimme valmistumista apuhoitajiksi 35 vuotta sitten. Muistoissa kulkivat opettajat, kurssikaverit ja kaikki ne kivat tapahtumat 1,5 vuoden ajalta, jonka koulutus tuolloin kesti. Hyvää ruokaa, karaokea ja tanssit päälle kivassa seurassa! Voiko parempaa kokea? Kuvassa vasemmalta Tiina, Leea, Tarja, Taina, Marke, Pirkko, Päivi ja Anne. Kaikkien puolesta kirjoitti

PIRKKO

SuPer-sukkaa pukkaa

Vehmaan tehostetun palveluasumisyksiköiden tytöt ovat reippaana kutoneet SuPer-sukat asukkaille.

UUDEN-
KAUPUNGIN
AO 608

Liperin ao 514 lahjoitti SuPer-sukkaa 13 paria PKSSK:n solunsalpaajahoitoyksikköön. Vastaanottajina olivat osastonhoitaja Raakel Ikonen ja Raija Virolainen. Sukat kävivät luovuttamassa Eeva Huikuri ja Katri Kurki.

Korpilahden-Muuramen ao lahjoitti ammattiosaston jäsenten kutomia säärystimiä, ranteenlämmittämiä ja hiplausmuffeja pitkäaikaishoidon ja palveluasumisen asukkaille Korpilahden Iltatähteen. Lahjoitusta vastaanottamassa lähihoitajat Päivi Veijanen ja Anu Nieminen. Oikealla puheenjohtaja Teija Hitonen.

Sukista tehtiin ennen lahjoittamista kuvausta varten sukkaraput.

Kouvolan ao 708:n käsityötaitajat kilisyttelivät puikkoja talvella ahkerasti ja tuotoksena oli yli 70 sukkaparia ja lisäksi ranteenlämmittämiä sekä huiveja. Kaikki käsityöt lahjoitettiin kaupungin asumispalveluiden ja kotihoidon yksiköihin lämmittämään niin jalkoja, ranteita ja hartioita. Iloista raitaa, väriä ja mieltä SuPer-Sukkaa pukkaa -kampanjalla, niin tekijöille kuin saajille.

HANNELE NUPPONEN

Lähihoitajapäivän tempaus Huittisissa

**SuPer Huittisten seudun ammatti-
osasto 618 onnittelee vielä kaikkia
lähihoitajia sekä lähihoitajaopiskeli-
joita 27.1 vietetyn Kansallisen Lähi-
hoitajapäivän johdosta! Kansallisen
Lähihoitajapäivän teema tänä vuon-
na oli "SuPer ammattilainen tekee
hvvää".**

Kuulumiset

Lähetä huhtikuun kutsut ja kuulumiset osoitteeseen: super-lehti@superliitto.fi 13.3. ja toukokuun lehteen 12.4. mennessä.

Kuvan koko vähintään 300 kt.

Toimituksella on oikeus muokata julkaisua sekä valita julkaisuaikankohta.

LÄHIHOITAJA KÄHÖNEN

RISTIKKORATKAISU 2/2017

[illegible]

ESKERSOITU

Helmikuun ristikkokisan voitti
Sonja Leskinen Lammilta.
Lämpimät onnittelut!

Kokouskutsut

AMMATTIOSASTOJEN SÄÄNTÖ- MÄÄRÄISISSÄ KEVÄTKOKOUKSISSA:

- käsitellään ammattiosaston toiminta-
kertomus edelliseltä toimintavuodelta,
- esitetään tilintarkastajien lausunto,
vahvistetaan tilinpäätös ja päätetään
vastuuvapauden myöntämisestä,
- päätetään SuPerille tehtävistä aloi-
teista,
- päätetään muista kokouskutsussa mai-
nituista asioista.
- **HEINOLAN AO 408** kevätkokous 6.4.
klo 18.00 Kalkkisissa Marttilan tilalla.
Bussikuljetus. Lähtö Heinolan turisti-
pysäkillä klo 17.00. Ruokailun vuoksi
ilmoitathan tulostasi Merjalle 27.3.
mennessä 040 357 5995. Kokouksen
jälkeen mahdollisuus tutustua Martti-
lan sisustus- ja lahjavaramyymälään.
Tervetuloa!
- **IKAALISTEN AO 626** kevätkokous ke
12.4.klo 18.00 Toivolansaarikodilla.
Vieraana järjestöpäällikkö Satu Taive-
aho. Tarjoilun vuoksi sitovat ilmoittau-
tukset Raijalle 5.4 mennessä 044 525
7352. Tervetuloa! Hallitus.
- **KESKI-KARJALAN AO 510** kevätkokous
ke 29.3. Kahvila Wilhelmiina, Kitee klo
17.00. Ennen kokousta ammattiosasto
tarjoaa salaatteja ja pientä suolaista
palaa ja ennen tätä voit pistäytyä
kauppakeskuksessa, jossa mm. lahja-
puoti Wilhelmiina sekä kirppis ja huo-
nekaluliike. Sitovat ilmoittautumiset
21.3. mennessä Paulalle txt 0400 771
301.Tervetuloa!

• KESKI-SUOMEN YKSITYISSEKTO- RIN AO 426

kevätkokous Survo-Kor-
pelan Kartanossa, Siltakatu 25, Jyvä-
skylä, to 6.4 klo 17.30 alkaen ruokailulla.
Illassa mukana SuPerin järjestöpäällikkö
Satu Taiveaho, jonka johdolla keskus-
telua ajankohtaisasioista. Ilmoittau-
tukset sekä ruoka-aineallergia 31.3.
mennessä Super ao 426 sihteerille 045
269 3004. Tervetuloa!

• KIRKKONUMMEN-SIUNTION AO 824

kevätkokous 22.3. klo 17.30 Majvi-
kissa. Ruokailun vuoksi ilmoittautu-
minen 17.3. mennessä tiina.jaaskelai-
nen@kirkkonummi.fi tai ao känny 040
736 6841. Kokouksessa myydään UIT
lippuja, näytös 23.5 klo 18, omavastuu
15 euroa maksetaan paikan päällä.

• KOUVOLAN AO 708

kevätkokous keskiviikkona 26.4 klo 17.30. Paik-
kana ravintola Kastanjapuisto, Oiko-
katu 4 Kouvola. Ruokailun vuoksi sito-
vat ilmoittautumiset ja erityisruokava-
liot 10.4 mennessä tekstiviestillä 040
730 4917 tai ammattiosaston nettisi-
vujen lomakkeen <http://ao708.superliitto.fi> kautta. Lämpimästi tervetuloa!

• LAPPEENRANNAN AO 714

kevätko-
kous ke 12.4. alkaen klo 18.00 Kehruu-
huoneella Lappeenrannan Linnoituk-
sessa, Kristiinankatu 20. Kokouksen jäl-
keen ruokailu. Ilmoittautumiset ja mah-
dolliset erityisruokavaliot 28.3. men-
nessä super714@superliitto.fi. Lämpi-
mästi tervetuloa! Ao 714 Hallitus

• LIEDON SEUDUN AO 602

kevätko-
kous 5.4. klo 18 alkaen ravintola Kaari-
nan tähti, Aittakatu 1, Kaarina. Ilmoit-
tutumiset ruokailua varten 30.3. men-
nessä tekstiviestillä Leena Nurmi 040
507 5128 tai super602@superliitto.fi.
Tervetuloa!

• OULAISTEN SEUDUN AO 207

kevätkokous pe 7.4. klo 18.00. Ruoka-
keidas, Asemakatu 1, Oulainen. Osal-
listujille tarjotaan yksi salaattiannos:
1. Tonnikalasalaatti, 2. Aurajuustosa-
laatti, 3. Kinkkusalaatti, 4. Kastikkeel-
linen Kebabsalaatti tai 5. Kanasalaatti.
Kerro annoksen numero ilmoittautues-
sasi 31.3.mennessä Sari Eroselle 044
516 0799, sari66@gmail.com. Terve-
tuloa! Hallitus

• PÖYTYÄN SEUDUN AO 643

kevätko-
kous ma 27.3 klo 18:00, Hullu Poni
eli entinen Haarikka, Turuntie 1, Aura.
Tervetuloa joukolla mukaan. Sitovat
ilmoittautumiset ja mahdolliset ruoka-
aineallergiat Kirsilille 0500 741 356 (txt)
tai super643@superliitto.fi 20.3. men-
nessä.

• SAARIJÄRVI-KARSTULAN SEUDUN

AO 418 kevätkokous pe 31.3. klo 18.00
Vanha Pappila, Saarijärvi. Kokouksessa
luovutetaan ansiomerkit. Ilmoittautu-
miset ruoka-aineallergioineen 24.3.
mennessä sanna.villman@superliitto.
fi Tervetuloa!

Muut kutsut

• SUPERIN AMMATTIOSASTOJEN

410, 413, 414, 417 jäsenille järjeste-
tään ostosreissu lauantaina 1.4. Tam-
pereen Ikeaan ja Ideaparkkiin. Lähtö
klo 8.00 Harjun tilausajolaiturista. Mat-
kaan pääsee myös matkan varrelta.
Hinta on 10 euroa, jonka voit maksaa
tilille FI13 5290 0220 2143 89, saa-
jana SuPer Jyväskylän ao ry nro 413.
Ilmoittaudu mukaan 27.3 mennessä
Pirjolle 050 528 2550. Mukaan mah-
tuu 50 jäsentä. Nopeus on siis walt-
tia! Hallitukset

• KIRKKONUMMEN-SIUNTION AO 824

kevätkokous Tallinnaan 22.-23.4. Hotelli
Tallink City Hotel kahden hengen huo-
neissa. Laivalla aamiaisen ja buffet,
linja-autokyyti satamaan ja pois. Oma-
vastuu 50 euroa, tilinumero ilmoite-
taan lähtijöille. Ilmoittaudu tiina.jaaske-
lainen@kirkkonummi.fi. Maksu oltava
tilillä 15.3 mennessä. Katso tarkemmin
ao:n sivuilta tai kysele Tiinalta.

• VAASAN AO 312

kevätristeily Tallin-
naan Silja Euroopalla 27.4-28.4. Paik-
koja varattu 40 ja varaukset ilmoittau-
tumisjärjestyksessä. Lähdemme Vaa-
sasta torstaina 27.4 klo 10 kaupun-
gintalon edestä. Paluu Vaasaan per-
jantaina 28.4 ennen klo 24.00. Laiva
lähtee klo 18.30 Helsingistä kohti Tal-
linnaa. Takaisin lähdetään perjantaina
klo 12.30. Sama hytti käytössä matkan
ajan (meno-paluu). Laivalla esiintyy
mm. Emma-gaalasta tuttu Sanni. Bussi
ja kuljettaja ovat mukana Tallinnassa,
joten ostoksillekin pääsee. Jäsenille
matkan hinta on 30 €. Meriaamiaisen
sisältyy hintaan. Varmistathan matkasi
maksamalla sen 15.3. mennessä Vaasan
SuPer ao ry 312 tilille: FI15 5670 0820
2578 12. Sitovat ilmoittautumiset Ran-
jalle viimeistään 13.3. ranja.kiikka(at)
vaasa.fi tai tekstiviestillä 040 7388315.
Ilmoita nimi, syntymäaika, mistä nouse
bussiin ja hyttikaveritoive. Ilmoitus on
sitova, perimme matkan hinnan 80 €
15.3. jälkeen peruuttaneilta. Hinta 80 €
on myös ei jäseniltä, jos paikkoja jää
yli.

• SUPER KESKI-SUOMEN ALUEEN AM- MATTIOSASTOT

järjestävät yhdessä
varhaiskasvatuksen jäsenillan Jyväsky-
lässä varhaiskasvatuksessa työskente-
levillä jäsenilleen ja heidän työkave-
reilleen torstaina 6.4. alkaen klo 17.00.
Alustava paikka: Järjestöjen talo, Kale-
vankatu 4, OAJ-tila, 4 krs. Jyväskylällä.
Sitovat ilmoittautumiset tarjoilun vuoksi
viimeistään 30.3. sari.puikkonen@jkl.fi
tai arkisin klo 8-16 puh. 014 266 3017
tai 050 576 8966. Paikalla SuPer-lii-
tosta asiantuntija Johanna Perez, joka
puhuu ajankohtaisista vaka-puolen
asioista. Keskustellaan myös aiheesta:
"Miltä uusi vasu näyttää lastenhoitajan
silmin."

IN MEMORIAM

Elina NIEMINEN

s. 7.5.1962
k. 17.8.2016

*Vaikka puhdasta kultaa sydän ois,
se kuitenkin uupuu ja sammuu pois.
Vain muistot ja rakkaus
jäljelle jää.*

Elinan muistoa kunnioittaen,
Porin kaupunginsairaalan työtoverit
ja ystävät.

PARAS TYÖKAMU IKINÄ!

Lähihoitajat Piia Kukkonen ja Elisa Möttönen ystävästyivät viisivuotiaina. Välillä elämä on erottanut, mutta ystävyys aina yhdistänyt.

PIIA ELISASTA:

Elisa Möttönen on paras työkamu ikinä! Ystävästyimme viisivuotiaina kerhossa ja olimme koko peruskoulun ajan samalla luokalla. Lähihoitajaksi opiskelimme eri kaupungeissa, minä Joensuussa ja Elisa Kuopiossa. Kun taas tapasimme Juuassa, Elisa kertoi aloittaneensa työt kotihoidossa. Sitä minäkin halusin kokeilla, ja tykästyin työhön paljolti Elisan ansiosta, sillä hänen mukanaan kuljin alussa. Sittenmin jän

► **HELENA KUITUNEN, JOUTSA:** Työkaverini Anu on empaattinen, sympipis ja huomaavainen. Hän on aina iloinen ja reipas sekä älykäs huumoriaan myöten hyvällä tavalla.

► **MARIKA LINDHOLM, VANTAA:** Anne Ben Salah on mukava työkaveri ja kannustava.

kasvattamaan vauvamasuani ja Elisa lähti töihin Joensuuhun. Vitsailin ennen läksiäisiä, että siellä se on kotihoidossa minua kuitenkin odottamassa, ja näinhän tässä kävi. Elisa on palannut Juuan kotihoitoon, jossa minäkin jat-

kan äitiysloman päätyttyä. Toivon, että saamme työskennellä yhdessä vielä kauan ja viettää yhteiset eläkejuhlatkin. Uskon vahvasti, että vaikka tiemme eroaisivatkin, niin taas ympäri mennään ja yhteen tullaan!

Elisa on ahkera työntekijä ja osaava atk-jutuisa. Vikkelä, mutta tarkka työmyyrä, josta asiakkaat ja työkaverit pitävät. Eräs mummo kutsuikin häntä Vilikunaksi nopsien liikkeiden vuoksi. Elisan kanssa voi purkaa asioita mielestään puolin ja toisin. Työssäjaksamisen kannalta on todella tärkeää, että on olemassa tällainen työkaveri.

ELISA PIASTA:

Ensimmäinen muistoni Piasta on kerhoajoilta. Kävimme toistemme luona leikkimässä ja yökylässä.

Oli outoa, kun hän muutti Joensuuhun ja minä Kuopioon. Sitten palasin Juukaan ja aloitin työt kotihoidossa. Piia haki sinne töihin kuukausi jälkeeni ja pääsimme samaan tiimiin. Mielestäni on tosi antoisaa, kun molemmat tiedämme toistemme työtavat ja autamme toisiamme. Se on semmoinen voimavara. Kun Piia oli pitkään poissa töistä, minulla oli välillä ihan ikävä häntä, vaikka kävin katsomassa lasta ja viestittelimme.

Piiasta sanon, että hän on tunnollinen ja ahkera työntekijä. Hän on aina myös valmis auttamaan, olipa mistä tahansa kysymys ja nopea oppimaan uutta. Hän tulee ihan kaikkien kanssa toimeen. ■

Tässä SuPer-lehden sarjassa kehuutaan ja kiitetään hyvää työtoveria. Kehu vaikka toista hoitajaa tai jotain muuta työyhteisösi jäsentä. Yllätä työkaverisi iloisesti ja kerro meille, miksi juuri sinun kollegasi on kiitoksen arvoinen? Lähetä kehut sähköpostilla super-lehti@superliitto.fi.

► **PÄIVI PITKÄNEN, NILSIÄ:** Lähihoitaja Sirpa Karppinen on hyvä tyyppi, kuuntelija, avunantaja, ymmärtäväinen ja tasapuolinen. Hoitaa miten hän haluaisi itseään hoidettavan. Sanat eivät kerro kaikkea, teot kertovat.

► **KAROLIINA SAARIKOSKI, RÖYKKÄ:** Lähihoitaja Heidi Ruupusen nauru on tarttuvaa. Hän on optimistinen ja uskoo kaikista ihmisistä hyvää. Hän on myös todella taitava haastavassa työssä, joka vaatii hyvät hermot ja stressinsietokykyä sekä organisaatiotaitoja.

► **OUTI SALMI, VANTAA:** Johanna Väänänen on aina valmis auttamaan töissä. Hänellä on hyvä kuntouttava työote. Hän on iloinen ja tuo jokaiseen työpäivään iloa.

HELLYTTÄVÄ PALLERO

Tienlaidan sänkipellolla näkyy jotain liikettä. Hetken tarkkailtuani tunnistan linnut peltopyiksi. Ajattelin näkeväni niitä kaksi, ehkä kolme lintua. Tiedän linnun luottavan suojaväriinsä niin, että ne päästävät usein aivan viereen ennen lentoa pyrähtämistään. Lähestyn paikkaa varovasti kamera valmiina, mutta oletetulle paikalle tullessani totean, että siellä ei olekaan mitään. Kuvittelen jo nähneeni harhoja. Käännyin takaisin – ja silloin pelto kirjaimellisesti nousee lentoa ympärillän. Niitä ei ollutkaan kaksi, vaan kaksikymmentä. En muista säikähäneeni niin pahanpäiväisesti useinkaan!

Peltopyy on nimensä mukaisesti laajojen peltoaukeiden lintu. Heinikkoiset ojanvarret ja pensaikat sekä latomaisemat ovat niille mieleen. Kanta onkin pienentynyt huomattavasti tehomaanviljelyn myötä.

Hieman kyyhkystä pienempi, palleromainen, harmaanruskea peltopyy on kaunis lintu. Vatsan tumma laikku ja oranssinruskea kaula ja naama ovat selvimmät tuntomerkit. Ääntely on metallista kirskahtelua.

Peltopyy on parvilintu, mutta keväällä pariskunnat hakeutuvat omille reviireilleen. Pesän se rakentaa heinikkoon tai ojanpenkereeseen. Toukokuun lopulla naaras munii keskimäärin 16 vihertävän vaaleanruskeaa munaa. Enimmillään munia sanotaan olevan lähes kolmekymmentä. Naaras hautoo munia

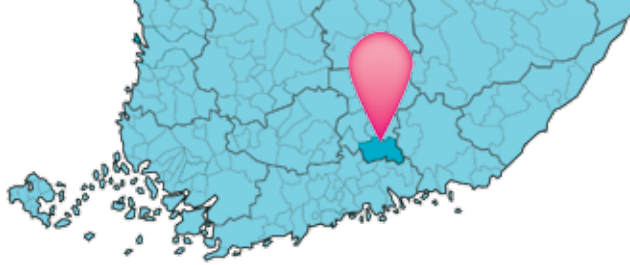
kolmisen viikkoa. Poikaset seuraavat emojaan heti ensimmäisinä päivinä kuoriutumista ja lentävät jo kaksiviikkoisina.

Peltopyy käyttää ravinnokseen kasvinosia, orasta, viljaa sekä hyönteisiä, matoja ja nilviäisiä. Talvisin ruokapöytä on tietenkin vaatimattomampi ja ankarat talvet saattavatkin olla niille kohtalokkaita. Vaikka lintu on taitava kaivautuja, jäänyt hangen pinta on sillekin liikaa. Talviruokinta onkin monin paikoin peltopyyn elinehto. Aukeiden metsäsaarekeisiin tai latojen seinustoille perustetuilla ruokintapaikoilla lintuja onkin mukava seurata. Lähistöllä piileskelevä parvi tulee ruokinnalle usein peräkkäin kävellen kuin ”köyhän talon porsaas!”

Paitsi sulalla pellolla, niin myös pehmeällä hangella peltopyy osaa kadota. Muutama rivakka potku ja parvi on kadonnut suojaisiin uuttuihinsa. Siellähän onkin mukava köllötellä kupu täynnä tuisuilta suojassa. ■

WWW.PIRTTIMAA.FI

SUPERIN AMMATTIOSASTOJEN PUHEENJOHTAJAT ERI PUOLILTA MAATA KOMMENTOIVAT LEHDEN AIHEITA.

MUUTOSTEN KOURISSA

Minkälaisia juttuja haluaisit lisää SuPer-lehteen? ▶ s. 2

Muistisairaahan kohtaaminen, väriterapia, nielemisvaikeudet. Jutut, joissa kerrotaan, mistä saa voimaa ja jaksamista tehdä tätä työtä.

Aiotko käydä maaliskuussa jossain tapahtumassa? ▶ s. 4

Ainakin jäsenillassa Lahdessa, ammattiosaston teatteritapahtumassa, SuPer-Opojen koulutuksessa ja muissakin koulutuksissa. Lisäksi aion käydä muutamissa tansseissa.

Mitä terveisiä lähettäisit puheenjohtaja Silja Paavolalle? ▶ s. 5

Silja tekee hienoa työtä lähihoitajien eteen, toimii ajan hermolla ja ottaa kantaa. Sanavalmis nainen paikallaan. Hyvä keulakuva liitolle.

Onko ehdokkaan valinta kuntavaaleissa nyt helppoa? ▶ s. 9

Pitkän pohdinnan jälkeen olen itse ehdokkaana. Toisen kerran.

Miten mieshoitaja eroaa naishoitajasta? ▶ s. 16

Miehet tuovat jonkinlaista omaa järjestystä työpaikalle. He eivät pehmoile, pohdiskele turhia tai juoruile. Rauhoittava vaikutus.

Mikä oli suosikkileikkisi lapsena? ▶ s. 29

Nukke- ja Barbie-leikit olivat ehdottomia. Olin kova ompelemaan niille vaatteita.

Kuinka usein kehut kollegaa? ▶ s. 46 ja 73

Yritän luoda iloa ja aurinkoa työyhteisöön, kun tilanne tulee eteen. Liian harvoin sitä tulee kehuttua kollegaa.

Organisaatiomuutokset ja säästöt huolettavat Orimattilan seudun ammattiosaston puheenjohtajaa Ulla Katajavuorta. Vuoden alussa Lahden seudulla aloitti toimintansa kymmenen kunnan sosiaali- ja terveyspalveluja hoitava Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymä, jolla haetaan säästöjä ja tehokkuutta.

– Tuntuu, että säästäminen johtaa siihen, ettei aina pystytä antamaan asiakkaille heidän tarvitsemaansa aikaa ja hoitoa. Työ ei tällöin tunnu mielekkäältä. Pahimmillaan ihmiset jäävät sänkyyn. Terveystenhuolto on ihan väärä säästökohde.

Katajavuoren mukaan jatkuva muutos aiheuttaa hermostuneisuutta niin työnantaja- kuin työntekijäpuolellakin. Työhyvinvointi kärsii, ja lopulta tietenkin asiakkaat.

– Toki teemme säästöjen keskellä työtämme parhaimman mukaan ja tuemme toisiamme. Pitää muistaa, että me hoitajat olemme asiakkaita varten.

– Toivoisin, että säästöjen sijaan empaattisuus nousisi kunniaan, sillä jokaisella on oikeus hyvään ja arvokkaaseen elämään. Me hoitajat tietenkään emme voi elää kenenkään elämää, mutta voimme tehdä asiakkaiden päivistä elämisen arvoisia.

Katajavuori aloitti lähihoitajana 2000-luvun alussa, mutta hän teki pitkän uran perhepäivähoitajana sitä ennen. Hän on ollut ay-henkinen jo 70-luvulta alkaen ja toiminut muun muassa eri yhdistysten vastuuhenkilönä. SuPerin ammattiosaston puheenjohtajana hänellä alkoi nyt viides vuosi. Myös luottamusmiestyö on tuttua.

Katajavuori tekee kolmivuorotyötä tehostettua palveluasumista tarjoavassa palvelutalo Erkkilässä, joka on 44 asukkaan yksikkö Orimattilassa.

Orimattilan seudun ammattiosastossa on yli 250 jäsentä. Jäseniä on Orimattilan lisäksi Artjärveltä, Myrskylästä ja Pukkilasta. Osaston seuraava yhteistempaus on teatterimatka Lahteen 22. maaliskuuta. ■

Muistakaa hoitajat pitää huoli myös itsestänne, Ulla Katajavuori kehottaa.

JUKKA JÄRVELÄ

Oletko hyvä autokuski? ▶ s. 56

Omasta mielestä kyllä. Tykkään autoilusta niin paljon, että auton merkiläkin on väliä. Yhden auton olen ajanut metsään, mutta etupäässä pysyn tiellä.

Onko teidän alueen ammattiosastolla paljon yhteistyötä? ▶ s. 75

Lahden alueella osastot tekevät yhteistyötä ja järjestävät yhteistapahtumia. Tämä koskee myös luottamusmies-, puheenjohtaja- ja opo-toimintaa.

SUPERIN TOIMISTO

Ratamestarinkatu 12

00520 Helsinki

Puhelinvaihte 09 2727 910, telefax 09 2727 9120

- puheenjohtaja Silja Paavola p. 09 2727 9121
- puheenjohtajan sihteeri Sari Äikäs p. 09 2727 9122

YLEISHALLINTO

- toiminnanjohtaja Arja Niittynen p. 09 2727 9123
- järjestöpäällikkö Satu Taiveaho p. 09 2727 9191
- järjestöasiantuntija Paula Soivio p. 09 2727 9156
- järjestöasiantuntija Tiina Pendolin p. 09 2727 9297
- järjestöasiantuntija Lauri Kämäri p. 09 2727 9184
- järjestöasiantuntija Anne Kisonen p. 09 2727 9189
- opiskelija-asiamies Tanja Oksanen p. 09 2727 9192
- opiskelija-asiamies Heli Saarinen p. 09 2727 9150
- opiskelija-asiamies Tico Svart p. 09 2727 9205
- koulutuskoordinaattori Marianne Ronkainen p. 09 2727 9124
- sihteeri Salla Uusikangas p. 09 2727 9198

VIESTINTÄ

- esimies toiminnanjohtaja Arja Niittynen p. 09 2727 9123
- sihteeri Katriina Alfa p. 09 2727 9298

SUPER-LEHTI:

- päätoimittaja Leena Lindroos p. 09 2727 9174
- taittava toimittaja Jukka Järvelä p. 09 2727 9178
- toimittaja Elina Kujala p. 09 2727 9219
- toimittaja Sonja Kähkönen p. 09 2727 9175
- toimittaja Minna Lyhty p. 09 2727 9176
- toimittaja Marjo Sajantola p. 09 2727 9173
- toimittaja Minna Seppä p. 09 2727 9193
- super-lehti@superliitto.fi

TIEDOTUS:

- tiedotuspäällikkö Sari Tirronen p. 09 2727 9162
- tiedottaja Sari Järvinen p. 09 2727 9138
- visuaalinen suunnittelija Antti Oksanen p. 09 2727 9137
- mediakouluttaja Timo Väkimies p. 09 2727 9141
- superviestintä@superliitto.fi

KEHITTÄMISYKSIKKÖ

- palveleva sähköposti: kera@superliitto.fi
- kehittämisjohtaja Jussi Salo p. 09 2727 9292
- ammattiasiainpäällikkö Kristina Lamberg p. 09 2727 9148
- sakkunnig/asiantuntija Sara Simberg p. 09 2727 9197
- asiantuntija Sari Erkkilä p. 09 2727 9152
- asiantuntija Leena Kaasinen p. 09 2727 9151
- asiantuntija Soili Nevala p. 09 2727 9157
- asiantuntija Elina Ottela p. 09 2727 9154
- asiantuntija Johanna Pérez p. 09 2727 9115
- asiantuntija Elina Kiuru p. 09 2727 9194
- sihteeri Raili Nurmi p. 09 2727 9172
- sihteeri Sirpa Lahtiluoma p. 09 2727 9182
- e-posttjänst på svenska: svkera@superliitto.fi

TIETOHALLINTA

- toiminnanjohtaja Arja Niittynen p. 09 2727 9123
- it-päällikkö Sakari Hulkkonen p. 09 2727 9145
- järjestelmäasiantuntija Irja Nevala p. 09 2727 9158
- mikrotukihenkilö Mira Valtonen p. 09 2727 9206
- sihteeri Katriina Alfa p. 09 2727 9298
- atk-tuki: atk-tuki@superliitto.fi

SOPIMUSEDUNVALVONTA

- edu@superliitto.fi
- puhelinpalvelu 09 2727 9160 ma-pe klo 9-13
- edunvalvontajohtaja Anne Sainila-Vaarno p. 09 2727 9167
- työympäristöasiantuntija Eija Kemppainen p. 09 2727 9131
- sopimusasiantuntija/tutkija Riina Kurkinen p. 09 2727 9168
- sopimusasiantuntija Anne Villman p. 09 2727 9196
- sopimusasiantuntija Teemu Hiilinen p. 09 2727 9201
- sopimusasiantuntija Heidi Suntinen p. 09 2727 9207
- edunvalvontasihteeri Sari Kaartoaho p. 09 2727 9179
- lakimies Anna-Reetta Friipyöli p. 09 2727 9204
- lakimies Karoliina Huuskonen p. 09 2727 9188
- lakimies Merja Hyvärinen p. 09 2727 9166
- lakimies Juho Kasanen p. 09 2727 9161
- lakimies Sanna Rantala p. 09 2727 9190
- lakimies Riitta Saarikoski p. 09 2727 9114
- koulutuskoordinaattori Tarja Sundqvist p. 09 2727 9164
- sihteeri Sirpa Lahtiluoma p. 09 2727 9182

YKSITYISSEKTORI:

- puhelinpalvelu 09 2727 9171 ma-pe klo 9-13
- neuvottelupäällikkö Pia Zaerens p. 09 2727 9163
- sopimusneuvottelija Jukka Parkkola p. 09 2727 9117
- sopimusasiantuntija Marketta Vuorinen p. 09 2727 9116
- lakimies Mari Leisti p. 09 2727 9133
- lakimies Sini Siikström p. 09 2727 9136
- lakimies Pasi Havio p. 09 2727 9132
- järjestöasiantuntija Tiina Eteläaho p. 09 2727 9134
- järjestöasiantuntija Anne Meriläinen p. 09 2727 9113

TALOUS- JA HENKILÖSTÖHALLINTO

- talous- ja henkilöstöjohtaja Anne Panttila p. 09 2727 9127
- henkilöstösihteeri Heli Utter p. 09 2727 9130
- henkilöstösuunnittelija Kirsi Kauppinen p. 09 2727 9126
- kiinteistökoordinaattori Kaarina Laintila p. 09 2727 9118
- kirjanpitäjä Leena Luostarinen p. 09 2727 9128
- laskentasihteeri Liisa Pääkkönen p. 09 2727 9181
- laskentasihteeri Ville Herttuainen p. 09 2727 9187
- taloussihteeri Mervi Härkönen p. 09 2727 9125
- taloussihteeri Maria Hietala p. 09 2727 9129
- toimistopalvelusihteeri Mari Alakärki p. 2727 910
- toimistoapulainen Olli Hytönen p. 09 2727 910

JÄSENYYSASIAT

- puhelinpalvelu 09 2727 9140 ma-pe klo 9-13
- telefax 09 2727 9155
- palveleva sähköposti: jäsensivustit@superliitto.fi
- postiosoite: PL 112 00521 Helsinki
- johtaja Anne Panttila p. 09 2727 9127
- jäsenyksikön päällikkö Sari Kainulainen p. 09 2727 9149
- jäsenihteerit Päivi Askolin, Rita Brand, Miia Heikkonen, Noora Mikkonen, Piia Partanen, Alisa Rosti, Katja Sirkiä, Leila Ulmanen ja Paula Wirén

SUPER TYÖTTÖMYYSKASSA

- postiosoite: PL 117, 00521 Helsinki
- käyntiosoite: Kellosta 3
- internet: www.supertk.fi -> nettikassa
- puhelinpalvelu: 09 2727 9377 ma-pe klo 9-13
- sähköpostit: tkpalvelu@supertk.fi
- telefax 09 278 6531
- johtaja Stefan Högnabba 09 2727 9310

SUPER MYÖS INTERNETISSÄ: WWW.SUPERLIITTO.FI

Sähköpostit: etunimi.sukunimi@superliitto.fi

Vem bestämmer vad du får göra?

ORDFÖRANDE SILJA PAAVOLA

En ung kvinna under trettio hade varit borta från arbetsplatsen i tre år på grund av barnledighet och återvände full av iver. Under föräldraledigheten hade hon skaffat sig fortbildning i yrket. Hennes förvåning var stor när hon upptäckte hur arbetsbeskrivningen hade inskränkts och antalet kollegor minskat. Organisationen hade beslutat att lägga ner många uppgifter som tidigare hade hört till jobbet. Hon fick inte längre delta i läkemedelsbehandling, inte i sårbehandling, inte i hemförlovnings av patienter – känslan av att inte få använda sin yrkeskunskap var tydlig. Organisationen hade bara en dag förbjudit en yrkesperson att utföra de arbeten som personen kunde göra och alltid hade gjort.

Den här inskränkta arbetsbeskrivningen ledde till att antalet kollegor minskade. Det galnaste var att patienternas behov av vård också hade förändrats ordentligt. Naturligtvis behövdes fortfarande all den tidigare medicinska och sjukvårdsmässiga kunskapen, men avdelningspatienterna behövde också mer hjälp i sina dagliga sysslor och rehabilitering. Men nu när det fanns så få kollegor fanns det inte någon att arbeta i par med, utan man måste klara av alla arbeten ensam.

När jag läste texten av den här medlemmen funderade jag på hur länge en yrkeskår måste kämpa för att få utföra det arbete som motsvarar utbildningen. Och för att arbetsgivarna också ska känna till utbildningen. Det här var alltså bara en berättelse från en avdelning, men tråkigt nog finns det mycket flera.

Jag har redan under några års tid följt personalplaner och i alla har man konstaterat att allas yrkeskompetens

måste utnyttjas. Trots det finns det fortfarande arbetsplatser där man begränsar superiternas kompetens. Den här saken måste nu redas ut i sin helhet. Den yrkeskompetens som examen medför bör utnyttjas av alla arbetsgivare. Man kunde till och med tro att det är en självklarhet för alla. Det sparmål på tre miljarder som planeras inom social- och hälsovården är en så stor summa att alla metoder som hjälper till att uppnå det bör beaktas. Alla superiter har en yrkesexamen i social- och hälsovård och fostern på andra stadiet. Den har förnyats och utvecklats i samarbete mellan utbildare och arbetsgivare. Examen motsvarar alltså de krav på yrkeskunskap som nu efterfrågas.

Ingen är en färdigt utbildad yrkesperson när den kommer ut från skolan, men eftersom det på arbetsplatsen finns kolleger i olika åldrar stämmer uttrycket arbetet lär. Jag antar att den här saken kommer att finslipas, men också nu är det möjligt att ta upp den i högre grad på arbetsplatser och i arbetsgrupper. Låt oss vara yrkesstolta över vår yrkeskompetens. Vi ska kräva att få utföra de arbeten för vilka vi fått utbildning! Vi skyr inga arbeten, men organisationens egna åtgärder i vilka superiternas kompetens underskattas, vilket leder till att uppgifterna ändras, godtar vi inte.

Inom vårdreformen behandlas nu många frågor utöver förvaltningsmodellerna. Just nu funderas det mycket inom projekt- och arbetsgrupper över hur servicen ska ordnas. Man för diskussioner och förhandlingar om vilka funktionerna är, hur de ska ledas, med hordana ledare och vilka arbetsbeskrivningar de olika yrkena har. Målet är att det i slutet av 2018 ska vara någorlunda klart hur allt ska skötas.

I de här arbetsgrupperna finns det också superiter, vilkas arbete är verkligt viktigt. Vi måste poängtera superiternas kompetens i högre grad. Förbundet gör mycket och bistår alltid vid behov, men det räcker inte till. Vi behöver också lokal aktivitet och intressebevakning. Tillsammans är vi mer! ■

Hälsningar,

Silja

Ansvar och utmaningar

Vår kolumnist Hanna Jokinen tar upp ett viktigt tema. När man talar om att superiterna inte får utföra arbetsuppgifter som de är utbildade för kommer man sällan att tänka på att det bland dem också finns sådana som inte vill ta ansvar för åtgärder som de upplever som krångliga. Hanna understryker att man inte ska ge efter en tum när det gäller att utföra uppgifter som närvårdar- och primärskötarutbildningen ger full beredskap för. Man kan visst lära sig och repetera uppgifter som känns svåra, eller be om sparring av en kollega om man känner sig osäker. Men man måste också tåla att tidvis vara tvungen att gå utanför sin egen bekvämlighetszon. Det är viktigt att man är stolt över sin egen kompetens och blir uppskattad via den: superiterna kan aldrig vara "bara" närvårdare.

I vår omslagsartikel berättar närvårdaren Topias Lindholm om sitt eget ansvar. Han är vårdare för Viki Vehviläinen, som är andningsförlammningspatient, och arbetar hemma hos honom. Topias tror inte att det någonstans finns ett lika ansvarsfullt arbete – just därför trivs han med det. Arbetet baserar sig i hög grad på datateknik och utvecklingen av den här tekniken bjuder också på egna inspirerande utmaningar. Artikeln som berättar om en arbetsdag för Topias, som bokstavligen är Vikis livvakt, börjar på sidan 16.

Ytterligare ett par ord om månadens hobbyidkare. Primärskötaren Suvi Lettoniemi från Tammerfors är kartläsare för sin rallyförarman Marko. Hobbyn kom in i Suvis liv med mannen och under de senaste tjugo åren har det inte varit någon brist på fart och farliga situationer under fritiden. Paret Lettoniemi deltar i några tävlingar per år. Rally kör de sommar och vinter, under menförestider håller vägarna inte. Jag har faktiskt själv en liten svidande erfarenhet av ett vinterrally. Som ung redaktör för lokaltidningen fick jag ett uppdrag att fota den här sportgrenen. Dit for jag, pulsade i snön på vägrenarna och knäppte massor av bilder. Men i tidningen fanns ingen av bilderna, för på dem såg man bara imman av min andningsluft som kondenserat i kölden. ■

I kommunalvalet röstar vi också om vårdarnas arbetsplatser

TEXT JUKKA JÄRVELÄ

Vem vill du att ska fatta vårdbeslut? Du kan påverka saken genom att rösta i kommunalvalet.

SuPers ordförande Silja Paavola poängterar hur viktigt kommunalvalet är för superiterna.

I kommunalvalet väljer vi personer som beslutar om superiternas kommande arbetsförhållanden. Fullmäktigesammanställningen inverkar på hur vårdreformen drivs vidare i kommunen 2018–2019. År 2019 börjar social- och hälsovården fungera på landskapsnivå och då är de kommunfullmäktiga som nu väljs beslutsfattare.

– De fullmäktiga som nu väljs funderar under två år på hur vårdreformen ska genomföras på lokalnivå. De utser platserna där sjuka, gamla, barn, mentalvårdspatienter och andra ska vårdas. De beslutar också var vi superiter ska arbeta.

Enligt Paavola lönar det sig för varje superit som fattar sitt röstningsbeslut att fundera över hur politikerna i det egna området driver de olika branschernas ärenden.

– Om du inte vet vad en viss kandidat har för ståndpunkt i frågorna ska du bara fråga direkt. Hur tänker kandidaten ta itu med frågorna? Hur får han eller hon fram sitt budskap i partiet? Det lönar sig att gå och propsa på svar på torg och marknader.

SUPER

FÖRBUNDET HÅLLER KONTAKT MED RIKSDAGSPARTIERNA

SuPer tar upp flera viktiga teman under valet. Du kan fördjupa dig i dem via länken nedan. Den leder till förbundets egna kommunalvalssidor.

På valsidorna ger vi de kommande beslutsfattarna exempel på verksamhetsmodeller som sparar pengar. SuPer vill exempelvis att man i kommunerna på riktigt börjar fundera på varför en utbildad närvårdare är en förmånligare och bättre vårdare än en vårdarbetare utan utbildning.

Under valet träffar SuPer representanter för alla riksdagspartier. Vi för med oss ett starkt budskap om att ett sparbeslut på fel plats till slut blir mångfalt dyrare.

SuPers påverkan stannar inte kvar i valruset. Förbundet ordnar under årets lopp diskussionskvällar i de stora städerna. Vi bjuder in personer med inflytande över social- och hälsovården, forskare och andra experter för att diskutera de problem vårdreformen kan föra med sig. ■

SuPers Jussi Salo:

FÖRETAGEN TÖMMER VÅRDPAJAZZON

TEXT MINNA SEPPÄ ILLUSTRATION JOONAS VÄÄNÄNEN

SuPer befarar att försöket att skumma grädden från mjölken glider oss ur händerna. Den obefintliga kontrollen oroar också.

SuPer ser klara risker för ökade kostnader i vårdreformens valfrihetsmodell.

– Ett ökat serviceutbud ökar användningen, och utbudet växer när valfriheten utvidgas i början av 2019. Kostnaderna ökar också på grund av att de företag som erbjuder vårdtjänster behöver sin vinst och pengar för marknadsföring.

– Dessutom kan man befara att de privata aktörerna börjar skumma grädden från mjölken och prioriterar friska kunder med goda inkomster, så att deras vinst blir så stor som möjligt, säger SuPers utvecklingsdirektör Jussi Salo.

GAMLINGAR OCH LÅNGTIDSSJUKA RYMS INTE MED PÅ LISTAN

Gräddskummandet möjliggörs enligt Salo av att finansieringen av primär service inom social- och hälsovård i huvudsak har planerats enligt kaptation i valfrihetsmodellen. Det innebär att landskapen ska betala ersättning till vårdcentralerna (sote-keskus) i sitt område beroende på hur stor mängd människor de sköter.

Enligt lagförslaget, som är på remiss, ska 80 procent av den ersättning serviceproducenterna, vårdcentralerna, får basera sig på den befolkningsmängd de sköter, och 20 procent på de åtgärder som görs. Medborgarna väljer den vårdcentral de önskar genom att sätta sig på deras lista som kunder.

Salo tror att serviceproducenten då i hög grad kommer att väljas på känsla.

– Det lönar sig för företagen att marknadsföra sina tjänster bland friska personer med goda inkomster. När

OSÄKERHET OCH UTMANINGAR

Utkastet till regeringens proposition om lag om valfrihet inom social- och hälsovården är på remiss fram till den 28 mars. SuPer tar i sitt utlåtande upp exempelvis följande synpunkter:

- Besparingarna är osäkra.
- Integrationen av tjänster är utmanande.
- Servicen på landsbygden utarmas.
- Datasystemens förenhetligande tar tid, kostar pengar och riskerar dataskyddet.
- Ojämligheten bland medborgarna ökar.

listorna är fulla kan man visa kalla handen åt äldre som använder mycket service, till kroniskt sjuka och till utslagna.

– Efter det här väntar man bara på ersättningar av landskapet och lämnar de allvarligt sjuka patienterna att skö-

tas av företag som ägs av landskapet. En fullkomlig deal, en formig guldgruva. Den kan också jämföras med jackpot, eller mer hemvant tömning av en pajazzo: slantarna rasslar ner i potten utan större arbete.

EGENKONTROLL RÄCKER INTE

Salo anser att det är ohållbart att man till och med kan lossa på kontrollen när antalet serviceproducenter växer. I den allmänna motiveringen till lagförslaget som blev klart den 31 januari och som gäller kundens valfrihet konstateras det (i fri översättning:)

I stället för administrativ styrning och kontroll styrs servicen med avtal och finansiering och incentiv som eventuellt fogas till finansieringssystemet. Vid sidan av lagstiftningen om social- och hälsovård måste kraven i företagslagstiftningen beaktas.

Man måste också beakta att en del av serviceproducenterna (producenter av betal- och kundsedeltjänster, serviceproducenter med personlig budget) ställs helt utanför landskapets omedelbara styrning. Landskapet ingår inga avtal med dem, inte heller tillämpas förfarandet för godkännande på dem, med vilket landskapet hade kunnat ställa villkor för deras verksamhet.

Antagandet a priori är att serviceproducenterna handlar 'rätt' även utan landskapets omedelbara styrning. Detta leder till betydande krav på serviceanvändarnas ansvar, vaksamhet och förmåga att reagera i rätt tid på problem i servicen.

– Serviceproducenterna antas alltså kontrollera sig själva. Om samma logik tillämpades på vägtrafiken betyder det att både konstaterandet av överhastighet och betalningen av böter skulle vila på den enskilda bilförarens samvete. ■

SUPERS SVENSKSPRÅKIGA

Studie- dagar

4.-5.4.2017
TAMMERFORS

Kom med på studiedagarna på Scandic City i Tammerfors. Där kan du bekanta dig med andra vårdare och skapa nätverk! På programmet står intressanta ämnen som berör oss alla idag och i framtiden.

PROGRAM

Tisdag 4.4.2017

- Anmälan och kaffe
- Öppningsord
- Stiftelsen La Carita belönar innovationer inom äldreomsorgen
- Smärtans psykologi
- Lunch
- Arbetsglädje och stresshantering – verktyg för att förbättra och upprätthålla den egna arbetsförmögan
- Diabetes – nya behandlingsformer och riktlinjer för uppföljning
- Kaffe
- Befriande skratt i vårdande vardag.

Onsdag 5.4.2017

- Att leva livet med minnessjuka – minnen från demensbyn i Holland.
- Med fingret på pulsen – förebygg hjärninfarkt.
- Paus
- Alla vinner då vårdaren får utveckla vården. Vårdarens roll och möjligheter i utvecklandet av det egna arbetet.
- Lunch
- Att stödja familjens relationskompetens.
- Hjärningar – förebyggande arbete förbättrar livskvaliteten
- Kaffe
- Vårdande sång.

DELTAGARAVGIFTERNA

	Medlemmar	Studerande/ Pensionärer/ Arbetslösa	Icke medlemmar
2 dagar	220 €	140€	270 €
1 dag	150 €	100€	200 €

I deltagaravgiften ingår föreläsningarna, material samt lunch och kaffe (moms 0%).

Meddela exakt faktureringsadress i samband med anmälan om arbetsgivaren betalar avgiften. Studerande och arbetslösa måste vara färdiga att visa ett intyg vid anmälan.

Logi ingår ej i deltagaravgiften. Vi har reserverat hotellrumskvoter på Scandic Tampere City (Tavastgatan 1, Tammerfors), tel. 03 2446 2101. Ange reservationskoden SUP040417 i samband med bokningen. Bokningen bör göras senast 5.3. Deltagarna bokar och betalar sina hotellrum själva. Bokning kan inte göras via hemsidan.

ANMÄLNING

Du kann fylla i och skicka blanketten via nätet <https://my.surveypal.com/svdagar17>

Anmälningsblanketten finns på SuPers svenska hemsida www.superliitto.fi/pa-svenska

Den sista anmälningsdagen är 5 mars 2017.

Anmälan är bindande. En skild bekräftelse på anmälan skickas ej. Fakturan skickas till den faktureringsadress som angetts.

Tilläggsuppgifter: sara.simberg@superliitto.fi